

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI

**OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARININ TEMEL HAREKET BECERİ GELİŞİMLERİ
VE AİLE BİREYLERİNİN GELİŞİME ETKİSİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GÜLSER YALÇINKAYA

Tez Danışmanı

DR. ÖĞR. ÜYESİ AHMET YAPAR

ÇANAKKALE – 2022

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI

**OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARININ TEMEL HAREKET BECERİ GELİŞİMLERİ
VE AİLE BİREYLERİNİN GELİŞİME ETKİSİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GÜLSER YALÇINKAYA

Tez Danışmanı

DR. ÖĞR. ÜYESİ AHMET YAPAR

ÇANAKKALE – 2022

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Gülser YALÇINKAYA tarafından Dr. Öğr. Üyesi Ahmet YAPAR yönetiminde hazırlanan ve **19/01/2022** tarihinde aşağıdaki jüri karşısında sunulan “**Okul Öncesi Çocuklarının Temel Hareket Becerileri Gelişimleri ve Aile Bireylerinin Gelişime Etkisinin İncelenmesi**” başlıklı çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü **Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı**’nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak oy birliği/oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Dr.Öğr. Üyesi Ahmet YAPAR

(Danışman)

Doç. Dr. Cevdet CENGİZ

Dr. Öğr. Üyesi Menekşe BOZ

.....

.....

.....

Tez No :

Tez Savunma Tarihi : 19/01/2022

.....
İSİM SOYİSMİ

Enstitü Müdürü

.././2022

ETİK BEYAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kuralları'na uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi taahhüt ve beyan ederim.

(İmza)

Gülser YALÇINKAYA

19/01/2022

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim ve tez çalışmam sürecinde her daim yanımda olan, bilgisini, tecrübesini hiçbir zaman esirgemeyen, beni hep destekleyen, motivasyonumu arttırıp bana olan güvenini hissettiren, uzmanlık alanı konularında kendimden emin bir şekilde ilerlememi sağlayan, öğrencisi olmaktan gurur duyduğum saygı değer tez danışmanım Sayın Dr.Öğr. Üyesi Ahmet YAPAR'a,

Lisans eğitimim başta olmak üzere, eğitim hayatım boyunca ihtiyaç duyduğum her an bilgi ve tecrübesiyle bana yol gösteren saygı değer hocam Sayın Prof. Dr. Ebru AKTAN ACAR'a,

Bu süreçte dostluğu, güler yüzü ve samimiyetiyle hep yanımda olan sevgili arkadaşım Eray ÇALIŞIR'a

Araştırmaya gönüllü olarak katılan çok kıymetli anne, baba ve çocuklara

Bu süreçte güzel olan her şeyin mimarı olan, kilometrelerce uzakta olmalarına rağmen her zaman güvenlerini ve sevgilerini hissettiren canım aileme,

SONSUZ TEŞEKKÜRLERİMLE...

Gülser YALÇINKAYA

Çanakkale, Ocak 2022

ÖZET

OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARININ TEMEL HAREKET BECERİ GELİŞİMLERİ VE AİLE BİREYLERİNİN GELİŞİME ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Gülser YALÇINKAYA

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Ahmet YAPAR

19/01/2022, 58

Bu çalışmada okul öncesi eğitim çağındaki çocukların temel hareket becerilerinin belirlenip, hareket gelişimine etki eden unsurların karşılaştırılarak, ebeveynlerin “çocuklarının temel hareket gelişimindeki yaşam deneyimlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma grubu okul öncesi eğitim çağındaki olan 46 çocuktan oluşmaktadır. Araştırmaya katılan çocukların ebeveynlerine ölçümler yapılmadan önce “Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu” ve “Kişisel Bilgi Formu” kullanılarak izinler alınmıştır. Araştırmada nicel veriler Ulrich tarafından (2000) geliştirilmiş TGMD-2, testin Türkçe uyarlaması Boz ve Güngör-Ayatar (2012) tarafından yapılan BKMG-2 kullanılmıştır. Çocukların katılımları videoya kaydedilmiş ve bu videolardan çocukların yer değiştirme ve nesne kontrol becerileri ayrıntılı olarak gözlenmiş ve test puanları elde edilmiştir. Gözlem puanları IBM-SPSS 23 programına aktarılmıştır. Araştırmanın nitel verileri ölçümlerden sonra oluşan BKMG-2 analiz sonuçlarına göre yüksek/orta/düşük çıkan çocukların ebeveynleri ile görüşme yapılarak elde edilmiştir. Nicel verilerin analizinde Bağımsız Örneklem T Testi ve tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA testi) kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre, cinsiyet değişkeninde yer değiştirme test puanlarında kız çocukları erkek çocuklara göre ($p=0,02$); kardeş durumu değişkeninde yer değiştirme test puanlarında tek çocuk olanlar kardeşi olanlara göre ($p=0,00$) ve BKMBT-2 toplam test puanında tek çocuk olanlar kardeşi olanlara göre ($p=0,02$); doğum sırası değişkeninde yer değiştirme test puanlarında birinci doğan çocuklar ($p=0,01$) ikinci doğan çocuklara göre ve BKMBT-2 toplam test puanında birinci doğan çocuklar ikinci doğan çocuklara göre ($p=0,05$); anne eğitim durumu değişkeninde yer değiştirme test puanında ortaokul ve üniversite mezunları, ilkokul

mezunlarına göre ($p=0,01$); anne çalışma durumu değişkeninde yer değiştirme beceri test puanlarında çalışan anneler çalışmayan annelere göre ($p=0,05$); anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Bu çalışma sonuçlarına göre cinsiyet, kardeş durumu, doğum sırası ve anne çalışma ve eğitim durumuna bağlı olarak temel hareket becerilerde farklılıklar olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi, Hareket beceri, Hareket gelişim, BKMGT-2

ABSTRACT

INVESTIGATION OF PRESCHOOL-AGED CHILDREN'S FUNDAMENTAL MOVEMENT SKILLS DEVELOPMENT AND EFFECTS OF FAMILY MEMBERS ON THEIR SKILL DEVELOPMENT

Gülser YALÇINKAYA

Çanakkale Onsekiz Mart University

School of Graduate Studies

Master of Science Thesis in Physical Education and Sports Department

Advisor: Dr. Lecturer Ahmet YAPAR

19/01/2022, 58

The purposes of the study were the determination of fundamental movement skills of preschool children, the comparison of the factors affecting fundamental movement development, and determining of family members' life experiences in the fundamental movement development of their children. Participants of the study were composed of 46 preschool-aged children. Before the data collection, a voluntary consent form and a Personal information form were asked from parents of the children to get permission for participating in the study. Fundamental movement skills were determined by the Test of Growth Motor Development-2 (TGMD-2) developed by Ulrich (2000) and adapted to the Turkish language by Boz and Güngör-Ayatar (2012). During the application of TGMD-2, all participants were recorded in the video then locomotor and object control skills were analyzed by using these videos. Observed scores were transferred to IBM-SPSS 23 program for statistical analysis. Semi-structured interviews were conducted with the parents of children who were found to be high/medium/low according to the results of the TGMD-2 analysis. Analysis of quantitative data independent sample t-test and One Way ANOVA analysis was used. Results indicated that girls have had a statistically higher score than boys in locomotor test scores. In the sibling status variable, locomotor and BKMBT-2 total test scores are different for single children compared to siblings. Based on the birth order, first-born children differ from second-born children in locomotor and TGMD-2 total test scores. According to mother education level variable secondary school and bachelor graduate mothers' scores were statistically different than primary school graduated mothers. According to the results of

this study, differences were observed in fundamental hareket skills of preschool-aged children depending on their gender, sibling status, birth order, and mother's working and education status.

Key Words: Preschool, Motor Skill, Motor Development, TGMD-2

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	i
ETİK BEYAN.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
SİMGELER ve KISALTMALAR.....	viii
TABLolar DİZİNİ.....	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	x

BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problemin Tanımı	1
1.2. Araştırmanın Önemi	2
1.3. Araştırmanın Amacı.....	2
1.4. Araştırmanın Soruları ve Hipotez.....	3
1.4.1 Araştırma Soruları.....	3
1.4.2 Hipotez.....	3
1.5. Tanımlar.....	5

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE/ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

2.1. Motor Gelişim ve Motor Gelişim Dönemleri.....	7
2.1.1 Refleks Hareket Dönemi.....	9
2.1.2 İlkel Hareket Dönemi.....	9
2.1.3 Temel Hareket Dönemi.....	9
2.1.4 Uzmanlaşmış Hareketler Dönemi.....	12
2.2. Okul Öncesi Dönemde Motor Gelişimi Etkileyen Faktörler.....	13
2.2.1. Doğum Öncesi Etmenler.....	13
2.2.2. Doğum Sırası Etmenler.....	14

2.2.3. Doğum Sonrası Etmenler.....	14
2.3. Okul Öncesi Dönemde Temel Motor Gelişimine Yönelik Geliştirilmiş Testler..	17
2.3.1. Bruininks-Oseretsky Motor Yeterlilik Testi	17
2.3.2. Denver Gelişimsel Tarama Testi	17
2.3.3. Portage Erken Çocukluk Dönemi Eğitim Programı Kontrol Listesi	17
2.3.4. Motor Performans Testi.....	18
2.3.5. Lincoln Oseretzky Motor Gelişim Testi (LOS KF 18).....	18
2.3.6. Kaba Motor Beceri Testi	18
2.3.7. Gazi Erken Çocukluk Gelişimi Değerlendirme Aracı (GEÇTA).....	18
2.3.8. Ankara Gelişim Tarama Envanteri (AGTE).....	19
2.3.9. Test of Gross Motor Development-TGMD (1985)	19
2.3.10. Test of Gross Motor Development-2 TGMD (2000)	19

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ/MATERYAL YÖNTEM

3.1. Araştırma Türü.....	23
3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklem Seçimi.....	23
3.3. Etik.....	23
3.4. Veri Toplama.....	24
3.4.1. Veri Toplama Araçları.....	24
3.4.2. Veri Teknikleri.....	25
3.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	26
3.6. Verilerin Analizi.....	27

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

4.1. Cinsiyete Göre BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması	28
4.2. Yaş Gruplarına Göre Puanların BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması	29
4.3. Okul Öncesi Eğitime Devam Etme Sürelerine BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması	29
4.4. Kardeş Durumuna Göre BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması	30
4.5. Doğum Sırasına BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması	31
4.6. Baba Eğitim Durumuna BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması	32

4.7	Anne Eğitim Durumuna BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması	33
4.8	Anne Çalışma Durumuna BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması	34

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA

5.1.	Cinsiyet Değişkenine Göre BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması.....	36
5.2	Yaş Gruplarına Göre BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması.....	39
5.3	Okul Öncesi Eğitime Devam Etme Sürelerine Göre BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması.....	45
5.4	Kardeş Durumuna Göre BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması	47
5.5	Doğum Sırasına Göre BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması	49
5.6	Baba Eğitim Durumuna Göre BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması	50
5.7	Anne Eğitim Durumuna Göre BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması	51
5.8	Anne Çalışma Durumuna Göre BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması.....	52

ALTINCI BÖLÜM

SONUÇ ve ÖNERİLER

6.1.	Sonuç	55
6.2.	Öneriler.....	56
KAYNAKÇA		59
EKLER		I
ÖZGEÇMİŞ		II

SİMGELER VE KISALTMALAR

BKMBT-2	Büyük Kas Motor Beceri Testi 2
TGMD-2	Test of Gross Motor Development 2
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
COVID-19	Koronavirüs Hastalığı

TABLolar DİZİNİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa No
Tablo 1	Cinsiyete Göre BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması	28
Tablo 2	Yaş Gruplarına Göre BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması	28
Tablo 3	Okula Gitme Sürelerine Göre BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması	29
Tablo 4	Kardeş Durumuna Göre BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması	30
Tablo 5	Doğum Sırasına Göre BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması	31
Tablo 6	Baba Eğitim Durumuna Göre BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması	32
Tablo 7	Anne Eğitim Durumuna Göre BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması	33
Tablo 8	Anne Çalışma Durumuna Göre BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması	34

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No	Şekil Adı	Sayfa No
Şekil 1	Gallahue'nin Kum Saati Modeli	8

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problemin Tanımı

Erken çocukluk dönemi, bireyin yaşamının sonraki dönemlerinin temelini oluşturan bir süreçtir. Bu süreçte dil, sosyal-duygusal, psikomotor, bilişsel ve fiziksel gelişim alanlarında gelişim göstermekte olup bu alanların her biri çocukların gelişimi açısından çok önemlidir (Özer ve Özer, 2012). Çocuklar yaşları ve gelişimleri gereği hareket etmek isterler. Bu ihtiyaçlarından dolayı çocukların temel hareket beceri temellerinin atılması önemlidir. Çocuklara verilen hareket eğitimi ya da hareket etme imkân ve fırsatları çocuğun hareket gelişimi açısından önemlidir (Demirler, 2017; Erşan, 2017). Bu dönemde psikomotor gelişim alanlarının desteklenmesi genellikle oyun ve hareket ile olmaktadır. Hareket gelişim, hareket becerilerde oluşan değişimleri, bu değişimlerin nedenlerini ve değişimleri etkileyen etmenleri inceler (Şentürk vd., 2015). Gallahue (1982) hareket gelişiminin doğum öncesi dönemden başlayan ve ileri yaşları da içeren dört dönemden bahsetmiştir. Refleks hareketler dönemi (4 ay-12 ay), ilkel hareketler dönemi (12-24 ay), temel hareketler dönemi (24 ay -7 yaş) ve spor hareket dönemi (7-14 yaş) hareket gelişim modeli ortaya koymuştur (Gallahue vd., 2014). Bu dönemlerden, 2-7 yaş arasını kapsayan “temel hareketler dönemidir. Temel hareket becerilerinin kazanıldığı bu dönemde temel beceriler, bütün çocuklarda ortak özellik olmakla birlikte hayat boyu gerekli becerilerdir (Ulutaş vd., 2017).

Yapılan araştırmalarda, hareket gelişiminin erken çocukluk döneminde, gelişimin ilerlemeye açık olduğu ve çocukların çeşitli hareket ve fiziksel aktivitelerle desteklenmesinin gelişim alanları üzerinde ve özellikle hareket gelişimi destekleyici bir etkisinin olduğu görülmektedir (Ulutaş vd., 2017). Çocukluk döneminde, çocukların hareket etmeleri ve fiziksel aktiviteye katılımları büyüme ve gelişimlerinin daha iyi olması, ilerleyen dönemlerde oluşabilecek hastalık risklerini azaltma, obezitenin önlenmesi ve kemik gelişimlerini de olumlu olarak etkilediği belirtilmiştir. (Çelik & Şahin, 2013; Hekim, 2016). Erken çocukluk döneminde, çocukların temel hareket becerilerini yeterli ve doğru şekilde kazanması, onların yaşantılarında gerek günlük işlerini yapabilmelerinde gerekse çeşitli spor etkinliklerine keyifli ve düzenli katılımında büyük önem taşımaktadır (Ulutaş vd., 2017). Fakat hareket gelişim üzerine yapılan araştırma ve çalışmalar diğer gelişim alanlarına göre kapsam açısından daha sınırlı kalmaktadır (Tercan vd., 2015).

Aileye katılan her çocuk, aileyi ve aile arasındaki ilişkileri, davranışları değiştirir (Gander ve Gardiner, 1999). Ebeveynler çocuklarını yetiştirmede her çocukta farklı bir tecrübe kazanıp, çok şey öğrenirler. Ailede çocuk sayısı arttıkça, ebeveynler çocuk yetiştirme konusunda daha çok deneyim kazanmaktadır (Yılmaz ve Kesici, 2014). Araştırmalar da ebeveynlerin ilk doğan bebeklerine, son doğan bebeklerine karşı davranışlarının farklı olduğunu (Ekşi, 1990), alt ve üst sosyo-ekonomik düzeyden gelen 300 çocuk ile yaptıkları araştırmada ise Demiriz ve Öğretir (2007), çocuğun kardeş sayısının ebeveyn tutumları üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Bu araştırmalar neticesinde çocuklar gelişim dönemlerinde, en çok aileleri ile zaman geçirirler ve ebeveynlerin çocukları ile yaptığı etkinlikler çocukların hareket becerisini geliştirmede en belirleyici unsurlardan birisidir. Çocukların temel hareket gelişimi ile ilgili becerilerinin gelişmesi için uygun fırsat ve imkanların verilmesi çocuğun daha becerikli olmasında önemli bir faktördür (Vaivee ve ark. 1996). Yine aile içinde var olan kardeşlerin sayısı ve çocukların kardeşler arasındaki doğum sırası çocukların gelişimleri sürecinde, hareket becerilerinin gelişimine etki eden diğer önemli unsurlardan birisidir. Bu nedenle ebeveynlerin temel hareket becerisinin kazandırılma sürecinde çocukları ile ne tür aktiviteler yaptıkları, ailedeki kardeş sayısı ve doğum sırası bu araştırmanın ana problemini oluşturmaktadır.

1.2. Araştırmanın Önemi

Erken çocukluk dönemi, çocukların hareket ihtiyacının en yoğun olduğu dönemdir. Gelişim alanlarının bir bütün olduğunu düşünürsek hareket çocuğun gelişiminin önemli bir parçasıdır (Kerkez, 2012). Hareket becerisinin dengeli ve doğru bir biçimde geliştirilmesi için, çocuklara verilen fırsatlar ve hareket eğitimi, bu konuda ailenin tutum ve davranışı, çocuklarını hareket ve fiziksel aktiviteye teşviki, yönlendirmesi ve çocuğun aile ile fiziksel aktiviteye yönelik olarak geçirdikleri zaman önemli rol oynamaktadır.

Ebeveynlerin bu faktörlere göre tutum ve davranışlarının hangi gelişim alanları üzerinde etkili olduğu çoğu araştırmaya konu olmuştur. Psikomotor alan da bu gelişim alanlarından birisidir. Bu araştırma ailelerin, çocukların hareket gelişimindeki yaşam deneyimlerini ortaya koyarak çocukların hareket gelişiminde hangi deneyimlerin etkili olduğunun belirlenmesi, ailelerin çocukları ile geçirdikleri zaman ve yaptıkları etkinlik içeriklerinin temel hareket becerisine ne gibi etkileri olduğunun belirlenmesi açısından önemlidir.

1.3.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amaçları, okul öncesi eğitim çağındaki çocukların temel hareket becerilerinin belirlenmesi, bu çocukların hareket gelişimine etki eden unsurların karşılaştırılması ve ebeveynlerin çocuklarının temel hareket gelişimindeki yaşam deneyimlerinin belirlenmesidir.

1.4. Araştırma Soruları ve Hipotez

1.4.1. Araştırma Soruları

Araştırmada genel amaca bağlı olarak aşağıdaki sorulara cevap verilmiştir.

- 1- Okul öncesi eğitim çağındaki çocukların temel hareket beceri performansları cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
- 2- Okul öncesi eğitim çağındaki çocukların temel hareket beceri performansları yaş değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
- 3- Okul öncesi eğitim çağındaki çocukların temel hareket beceri performansları okula öncesi eğitime devam etme süresi değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
- 4- Okul öncesi eğitim çağındaki çocukların temel hareket beceri performansları kardeş durumu değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
- 5- Okul öncesi eğitim çağındaki çocukların temel hareket beceri performansları doğum sırası değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
- 6- Okul öncesi eğitim çağındaki çocukların temel hareket beceri performansları anne-baba eğitim durumu değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
- 7- Okul öncesi eğitim çağındaki çocukların temel hareket beceri performansları anne çalışma durumu değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
- 8- Okul öncesi eğitim çağındaki çocuklarına vakit ayırma konusunda ebeveynlerin görüşleri nelerdir?
- 9- Okul öncesi eğitim çağındaki çocukların temel hareket beceri sürecinde evde yaptıkları etkinlikler ve etkinlik içerikleri hakkında ebeveynlerin görüşleri nelerdir?

10- Okul öncesi eğitim çağında olan çocukların temel hareket beceri sürecinde dışarıda yaptıkları etkinlikler ve etkinlik içerikleri hakkında ebeveynlerin görüşleri nelerdir?

11- Okul öncesi eğitim çağında olan çocuklarının hareket gelişimi ihtiyacı konusunda ebeveyn görüşleri nelerdir?

12- Okul öncesi eğitim çağında olan çocuklarının hareket becerisine yönelik kurslar, etkinlikler ve aktivitelere yönlendirme konusunda ebeveynlerin görüşleri nelerdir?

1.4.2. Hipotez

Araştırmamızda sıralı açıklayıcı tasarım kullanılmıştır. Bu sebeple araştırma sorularından 1-7 arasındaki soruların nedenleri üzerine araştırmamız kurulduğundan dolayı 8-11 arasındaki soruların hipotezleri kurulmamıştır.

1. Araştırma sorusu

H₀: Okul öncesi eğitim çağında olan çocukların temel hareket beceri performansları cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermez.

H₁: Okul öncesi eğitim çağında olan çocukların temel hareket beceri performansları cinsiyet değişkenine göre farklıdır.

2. Araştırma sorusu

H₀: Okul öncesi eğitim çağında olan çocukların temel hareket beceri performansları yaş değişkenine göre farklılık göstermez.

H₁: Okul öncesi eğitim çağında olan çocukların temel hareket beceri performansları yaş değişkenine göre farklıdır.

3. Araştırma sorusu

H₀: Okul öncesi eğitim çağında olan çocukların temel hareket beceri performansları okula gitme durum değişkenine göre farklılık göstermez.

H₁: Okul öncesi eğitim çağında olan çocukların temel hareket beceri performansları cinsiyet değişkenine göre farklıdır.

4. Araştırma sorusu

H₀: Okul öncesi eğitim çağında olan çocukların temel hareket beceri performansları kardeş durumu değişkenine göre farklılık göstermez.

H₁: Okul öncesi eğitim çağında olan çocukların temel hareket beceri performansları kardeş durumu değişkenine göre farklıdır.

5. Araştırma sorusu

H₀: Okul öncesi eğitim çağında olan çocukların temel hareket beceri performansları doğum sırası değişkenine göre farklılık göstermez.

H₁: Okul öncesi eğitim çağında olan çocukların temel hareket beceri performansları doğum sırası değişkenine göre farklıdır.

6. Araştırma sorusu

H₀: Okul öncesi eğitim çağında olan çocukların temel hareket beceri performansları baba eğitim değişkenine göre farklılık göstermez.

H₁: Okul öncesi eğitim çağında olan çocukların temel hareket beceri performansları baba eğitim değişkenine göre farklıdır.

7. Araştırma sorusu

H₀: Okul öncesi eğitim çağında olan çocukların temel hareket beceri performansları anne eğitim değişkenine göre farklılık göstermez.

H₁: Okul öncesi eğitim çağında olan çocukların temel hareket beceri performansları anne eğitim değişkenine göre farklıdır.

8. Araştırma sorusu

H₀: Okul öncesi eğitim çağında olan çocukların temel hareket beceri performansları anne çalışma değişkenine göre farklılık göstermez.

H₁: Okul öncesi eğitim çağında olan çocukların temel hareket beceri performansları anne çalışma değişkenine göre farklıdır.

1.5. Tanımlar

Gelişim: Anne karnında başlayan ve yaşam boyunca devam eden, ölümle sonuçlanan bir süreçtir (Gallahue vd., 2012).

Hareket: Vücudun herhangi bir parçasında ya da tüm vücutta olan değişimdir (Cartty, 1973).

Hareket Gelişim: Hayat boyunca hareketin gerekleri, bireyin biyolojisi ve çevre koşulları arasında meydana gelen etkileşimin hareket davranıştaki sürekli değişim oluşturmasıdır (Gallahue vd., 2012).

Hareket Beceri: Öğrenme ve deneyimin etkisi ile yapılan bir ya da birden fazla hareket bütünüdür (Gallahue, 1982).

Temel Hareket Beceriler: Çocukluk döneminde geliştirilmesi gereken temel gözlenebilir davranış kısımlarıdır. Yer değiştirme beceriler, nesne kontrol beceriler ve denge bu becerilerin içerisinde yer almaktadır (Gallahue ve Ozmun 1998).

Yer değiştirme Beceriler: Çocuğun bir yerden başka bir yere hareket etmesini sağlayan (yürüme, koşma, emekleme, sıçrama...) becerilerdir (Gallahue vd., 2012).

Nesne Kontrol Becerileri: Herhangi bir nesne kullanılarak yapılan hareketleri (yakalama, fırlatma, sektirme, çevirme) içermektedir (Gallahue vd., 2012).

Covid-19 Pandemisi: COVID-19 ilk olarak 2019 yılının sonunda ortaya çıkan, birkaç ay içinde tüm dünyaya hızla yayılan ve Mart 2020'de WHO tarafından dünya çapında salgın ilan edilen; üst solunum yolu enfeksiyonu gibi hafif şekilde başlayıp, solunum yetmezliği ile devam eden ve ölümlerle sonuçlanabilen bir hastalık türüdür (Tezer ve Demirdağ, 2020; Zhou vd., 2020).

İKİNCİ BÖLÜM

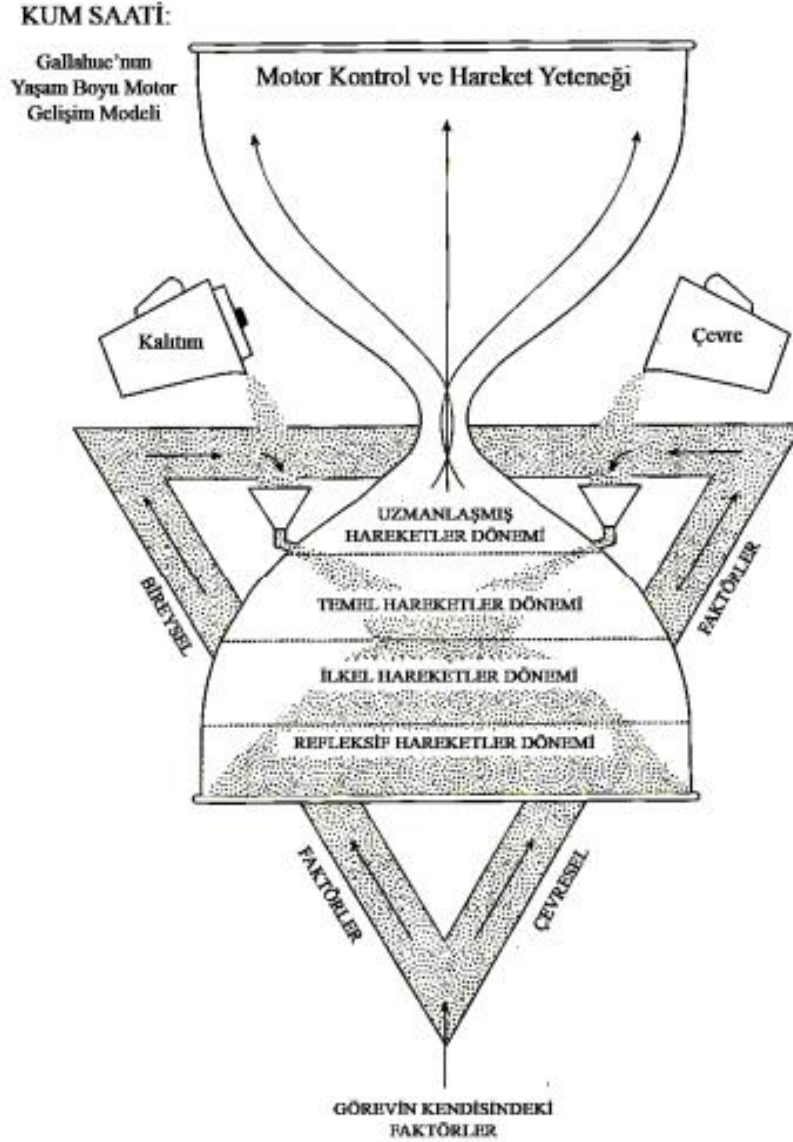
KURAMSAL ÇERÇEVE/ÖNCEKİ ÇALIŞMALAR

2.1. Motor Gelişim ve Motor Gelişim Dönemleri

Motor gelişim, büyüme ve olgunlaşmaya bağlı olarak gelişen, temelinde hareket olan becerilerin kazandırılmasında doğumdan başlayıp, yaşamımızın sonuna kadar devam eden bir süreçtir (Özer ve Özer 2009). İnsanlarda yaşam boyu meydana gelen hareket becerilerdeki değişimleri ve değişimlerin ve sebeplerini ve değişimleri etkileyen faktörleri inceler (Demirler, 2017; Payne ve Isaacs, 2016). “Hareket” kelimesinin anlam olarak karşılığı “hareket”tir. Hareket yaşamın olduğu her yerde karşımıza çıkar. Hareket, doğumla başlayıp yaşam boyu devam eden, basit refleksif hareketlerden, karmaşık hareketlere doğru gelişim gösterir (Tepeli, 2010)

Doğduğu andan itibaren çocuk hareketlidir; zamanla sürünme, emekleme, ayağa kalkma gibi hareketleri yaparak beden kontrolü sağlanmaya başlar. Sonraki aşamalarda yürüme, koşma temel becerilerini geliştirmek için farklı alternatifler arar. Spor branşlarının temelini oluşturulan aslında bu beceri ve hareketlerdir (Gallahue ve Ozmun, 1998). Bireyin hareket becerisini erken dönemlerden itibaren nasıl kazanmaya başladığını, hareket koordinasyon ve hareket kontrol becerisinin ne şekilde meydana geldiğini anlamak, yaşam boyu devam eden bu gelişim açısından oldukça önemlidir (Gallahue vd., 2014). Çünkü refleksif hareketler ile başlayan bu beceri yaşamın ilerleyen dönemlerinde koordineli ve istemli hareketlere dönüşür. Çocuklarda hareket gelişim, hareket ve bedensel yeteneklerin gelişimini içerir (Canlı vd.,2009). Bu beceriler düzenli bir sıra ile gelişir. Baştan ayağa ve merkezden dışa doğru bir gelişim söz konusudur. Fakat her çocuğun gelişimi ve gelişim özellikleri farklı olduğundan bu gelişim alanı da diğer gelişim alanları gibi her çocukta farklı ilerleyebilir. (Özer ve Özer 2009).

Hareket gelişim üzerine yoğun çalışmalar gerçekleştirmiş olan Gallahue (1982) “Understanding Hareket Development in Children” kitabında hareket gelişim evrelerini çocukluk dönemi ile sınırlı tutarak piramit modelini oluşturmuştur. Bu modelden sonra yaşam boyu motor gelişimi incelediği Kum Saati modelini geliştirmiştir.

Şekil 1. Gallahue'nin Kum Saati Modeli

Gallahue'nin "Kum Saati Modeli" motor gelişim sürecinin anlaşılmasına yardımcı olan deneysel bir araçtır. Kum saatine dolan "kum" yaşamı ifade etmektedir ve kum saatine yaşam maddesinin iki farklı yerden aktığını, bunlardan birinin kalıtsal alan (kapağı olan) diğerinin ise çevresel alan (kapaksız) olduğunu ifade etmiştir. Kalıtsal alan kapağının olması kişilerin genetiklerinin tamamlanması aşamasında etkilidir. Çevre kabının içerisi hem boş hem de kapağı yoktur çünkü çevre kabının içini doldurmak kişilerin kendilerine bağlıdır (Gallahue, Ozmun 2006). Gallahue'nin geliştirdiği kum saati yaşam boyu gelişim modelinde kişiler kalıtsal özellikleri ve yaşadıkları tecrübeler doğrultusunda farklı becerilerde farklı gelişim özellikleri gösterebilirler (Gallahue, Ozmun 2006)

2.1.1. Refleks Hareketler Dönemi

Doğumdan 12 aya kadar olan bebeklerin dıştan gelen bir uyarıcıya karşı verdikleri istem dışı tepkilerden oluşan bu dönem bilgi toplama ve bilgi çözme fazlarını kapsamaktadır. Birden fazla refleks ile dünyaya gelen yeni doğan, kontrol altına alamadığı bu hareketleri, zamanla istemli hareketlere dönüştürür. Yeni doğanın ilk hareket hareketleri ve bilgi edinme kaynakları bu dönemde olur (Ulutaş vd., 2017).

2.1.2. İlkel Hareketler Dönemi

İlk istemli hareketlerin görüldüğü bu dönem 0-2 yaş aralığını kapsar ve iki evreden oluşur. Bu dönem olgunlaşmayla gelişir çünkü reflekslerin istemli hareketlere dönüşmesi için sinir sisteminin yeterli olgunluğa erişmesi gerekmektedir (Özer ve Özer 2009). Ayrıca belli bir sırayı izler. Normal gelişim sürecinde bu sıra değişmemektedir. Fakat çevre ve kalıtım etkileri, bireysel farklılıklar göz önüne alındığında hareketlerin ortaya çıkış zamanları ve hızları çocuktan çocuğa farklılık gösterebilmektedir (Ulutaş vd., 2017).

Bu dönemde reflekslerin ortadan kalktığı ilk evre 0-1 yaş aralığını kapsar. Bu evrede hareketler amaçlı fakat kontrolsüzdür. Kontrolün başladığı evre ilk kontrol evresi 1-2 yaş aralığındadır. Artık hareketler amaçlı ve kontrollüdür. Bu evrede baş, boyun ve gövde kontrolü, ayakta durma ve oturma becerileri gelişmektedir (Özer ve Özer 2009).

2.1.3. Temel Hareketler Dönemi

Yaşamın 2-7 yaş aralığını kapsayan bu dönemde hareketlerde kontrol artar. Temel becerilerin kazanıldığı, çocukların kendi hareket etme becerilerini deneyip, öğrendikleri ve geliştikleri bir dönemdir (Özer ve Özer, 2016). Bu dönem başlangıç fazı, ilk faz ve olgunlaşma fazı olmak üzere üç evreden oluşmaktadır. Hareketler dönemin sonuna doğru daha uyumlu ve kontrollü olmaya başlar.

Temel hareket becerilerinin doğru öğrenilmesi ve geliştirilmesi için çevre etkileşimi çok önemlidir (Thelen ve Ulrich, 1991). Çünkü bu aşamada, motivasyonun yanında çocuklara sağlanan imkân ve şartlar, verilen nitelikli eğitim hareket becerisinin doğru öğrenilmesi ve geliştirilmesi açısından önemlidir (Özbar vd. 2004).

Yaşam için gerekli olan ve çoğu aktivite ve spora temel oluşturan koşma, zıplama, atlama, yakalama gibi büyük ve küçük kas becerilerinden oluşan hareketlerin tümüne temel hareket becerileri (THB) denilmektedir (Özer ve Özer 2012). Temel hareket becerilerinin

gelişmesi için okul öncesi dönem kritik dönemdir. Temel hareket becerilerinin doğru öğrenilmesi ve geliştirilmesi bir sonraki dönem olan sporla ilgili hareketler döneminin de temelini oluşturmaktadır (Tepeli, 2007). Temel hareket beceri gelişiminde, vücudumuzun konum olarak yer değiştirmesi ile yapılan hareketler yer değiştirme beceriler, nesne kontrolü ile yapılan hareketler manipülatif (nesne kontrol becerileri) ve hareketleri gerçekleştirirken denge sağlamanın öne çıktığı hareketleri yapma da denge becerilerini kapsamaktadır (Gallahue ve Donnelly, 2003; Özbar 2014).

Yer değiştirme Becerileri

Yer değiştirme beceriler bir yerden başka bir yere doğru vücudu hareket ettirme becerisidir (Özer ve Özer, 2009). Yer değiştirme becerisi olarak da bilinen bu beceriler yürüme, koşma, sıçrama, atlama, gallop, sekme ve yana kayma gibi becerilerdir.

Yer değiştirme beceriler kendiliğinden gelişmezler, genetik faktörlere göre çevresel faktörler hareketin oluşması için daha fazla önemlidir (Tepeli, 2007). Çocuğa sunulan imkân, ailenin bu alanda çocuğa desteği, ilgisi ve farklı çevre ortamlarının oluşturularak aktivite çeşitliliğinin artırılması hareket beceri gelişiminde önemlidir (Clark, 1994).

Koşu: Koşma, yürüme becerisini kazandıktan sonra gelişen ve çocuğun bir yerden başka bir yere gitme şekillerinden birisidir (Özer ve Özer, 2009). Erken ustalık geliştirilen ve günlük aktivitelerde, oynanan oyunlarda ve çoğu sporda kullanıldığı için en önemli temel hareket becerilerinden birisidir (Gallahue, vd.,2012).

Çocuğun koşu becerisini gerçekleştirebilmesi için desteksiz olarak tek bacağı üzerinde kendisini yukarıya ve ileriye doğru itebilecek yeterli güce ve dengeye sahip olması gerekmektedir (Özer ve Özer, 2001). Gesell'e göre koşu yeteneği 1,5 yaş civarında gelişmeye başlar ve olgunluk ise 2-3 yaş civarında görülür.

Gallop: At yürüyüşü, kollar bel hizasında bedenden ayrı olacak şekilde bükük, tercih edilen ayak önde, diğer ayak arkada ve öndeki ayağı takip edecek şekilde yapılan bir beceridir. At yürüyüşü becerisi 4 yaşında ortaya çıkar ve 5 yaş civarında beceri olgunluğa ulaşır (Williams, 1983; Gutteridge, 1939).

Tek ayak Üzerinde Sıçrama (Seksek): Sıçrama becerisi çocuğun tercih ettiği ayakla sıçrayıp tekrar aynı ayakla yere inmesini içeren bir beceridir (Gallahue, vd. 2012). Temelinde kontrol ve denge olan bu beceri bazı becerilerden (yürüme, koşma ve atlama)

sonra gelişir (Williams, 1983). Tek ayak üzerinde sekme 3- 5 yaşlarında başlar ve 6 yaşından olgunluk seviyesine ulaşır.

Koşarak Engelden Atlama (Sıçrayarak Atlama): Sıçrama becerisi, vücudun ayaklar yardımıyla yerden yükselip, tekrar yere inmesidir (Özer ve Özer, 2009). İki temel hareketin birleşiminden oluşmaktadır. Bu nedenle yer değiştirme becerilerin en güç olanı ve en son gelişen becerisidir (Gallahue, 1989; Haywood vd., 2009). Genellikle çocuklar 3 yaşlarından bu hareketi yapmaya çalışmakta ancak 5-7 yaşlarında bu beceriyi istenen şekilde geliştirip yapabilmektedir (Guttridge, 1939; Hottinger, 1980; Robertson ve Halverson, 1984).

Uzun Atlama (Yatay Atlama): Yatay atlama becerisi eş zamanlı olarak her iki ayağın birden yerden kesilip, tekrar yere inmesini içerir (Ulrich, 2000). 1,5 -2 yaşlarından atlama hareketi ortaya çıkar fakat yatay atlama hareketi 4-5 yaşlarında başlayıp, 9 yaş civarında olgunluk seviyesine ulaşır (Gallahue, vd., 2012).

Yana Kayma: Yana kayma, at yürüyüşü hareketine benzer bir beceridir. Hareketin yönü farklı olmakla birlikte at yürüyüşünde olduğu gibi önde olan ayağın yakınına diğer ayağın getirilmesi ve bu hareketi takiben önde olan ayakla bir adım ileriye atılmasıdır. Bu beceri 3-4 yaş civarından başlamakta ve beceri 5 yaşından olgunlaşmaktadır (Williams, 1983).

Nesne Kontrol Becerileri

Nesne kontrol becerisi herhangi bir nesneden güç alma veya verme olarak yapılan hareketlerdir ve denge ve yer değiştirme beceriden daha sonra gelişmeye başlar (Tepeli, 2007). Bu beceriler sırasıyla sopa ile topa vurma, top sektirme, topu yakalama, topa ayakla vurma, topu el üstünden fırlatma ve topu yerden yuvarlama becerileridir.

Duran Bir Topa Vurma: Beyzbol sopası ile duran bir topa iki el kullanılarak vuruş yapılmasını içeren bir beceridir. El-göz koordinasyonu önemlidir (Tepeli, 2010). Sopa tutulurken baskın el, diğer elin üzerinde tutuş yapmalı, sopayı sallama esnasında kalça ve omuz dönüşü yapılmalı ve vücut ağırlığı ön ayağa verilerek sopayla topa vurulmalıdır (Ulrich, 2000). Anaokulu çağında olan çocuklar sopayı topla temas ettirmekte zorlanırlar. İlkokul çağlarından bu beceri olgunlaşmaktadır.

Top Sektirme: Topun, parmak uçlarının kullanılıp avuç içi kullanılmadan yüzey ile temas etmesidir. Top sektirme esnasından kontrol ve hâkimiyet vardır (Tepeli, 2010). Top sektirme 3- 5 yaş arasında başlayıp, olgunluğa 6-10 yaşlarında ulaşılır.

Top Tutma (Yakalama): Yakalama, kollar ve elin yardımıyla atılan objeyi parmak uçları ile tutma becerisidir. Amaç bir objeyi tutmaktır ve bunun için el-göz koordinasyonu, objeyi izleme ve takip etme gibi bazı becerilere ihtiyaç duyulur (Gallahue vd., 2012). 6-7 yaşlarında bu beceride olgunlaşma görülür.

Topa Ayakla Vurma: Topa ayakla vurma, tercih edilen ayak ile topa hızlı ve güçlü bir şekilde vurmaktır. Koşma yeteneğinin kazanılmasıyla, 2 yaş civarında topa ayakla vurma hareketi başlayıp, çocuğun denge ve kuvveti geliştikçe bu beceri olgunluk seviyesine ulaşmaktadır (Gallahue 1982; Özer ve Özer, 2009). İlkokul çağlarında çocuklar bu beceride olgunluğa ulaşırlar.

El Üzerinden Top Fırlatma (Top Atma): Tercih edilen el vücudun arkasında ve aşağısından yukarıya doğru kaldırılması ile başlayan harekette top duvara karşı fırlatılır. Fırlatma anında omuz ve kalça döndürülür ve fırlatma adımlanarak dengelenir. Çocuklara uygulanan hareket eğitimi ile bu beceri geliştirilebilir (Haywood & Getchell, 2009). 2-3 yaşlarında fırlatma becerisi görülse de ancak 4 yaşından sonra hızlı gelişip, 5-6 yaşlarından yeterli olgunluğa ulaşabilir (Gutteridge, 1939).

El Altından Top Yuvarlama: Tercih edilen el vücudun arkasında ve aşağısında geride olacak şekilde top zemine bırakılır. Bırakma anında dizler vücudu alçaltmak için bükülür. Top belli bir hedefe doğru yol alır. Bowling, curling gibi spora yönelik aktiviteleri yaparken bu becerinin gelişmesi önemlidir (Gallahue, 1996).

Denge

Denge, bireyin farklı hareket pozisyonlarına karşı vücut pozisyonunu koruyabilme becerisidir ve bu üç beceri arasında en temel olanıdır (Canlı vd., 2009; Gallahue, vd.,2014). Denge tüm hareketlerde çok önemlidir, temel hareketlerin ve spor ile ilgili hareketler döneminin temelini oluşturur (Payne ve Isaacs, 2007). Dengesi gelişen çocuk bisiklet, paten, buz pateni, kayak gibi spor aktivitelerini rahatlıkla yapar (Tepeli, 2010).

2.1.4. Uzmanlaşmış Hareketler Dönemi

Temel hareketler dönemini takip bu dönem yedi yaş ve sonraki yaşları kapsar. Bu dönem edindikleri becerileri geliştirmekle beraber yeni beceriler de öğrendikleri bir gelişim aşamasıdır (Muratlı ve Şahin, 2007). Temel hareket becerilerinde uzmanlaşılması ve bu becerilerin sporla alakalı becerilere geçiş yaptığı, hareketlerin bir bütün olduğu ve dikkatle yapıldığı bir süreçtir (Boz, 2011).

Sporla ilişkili hareketler dönemi geçiş, uygulama ve yaşam boyu kullanma evresi olmak üzere üç evrede incelenir.

Geçiş evresi, genellikle 7 ve 10 yaş arasını kapsar. Bu evrede temel hareket becerileri daha kontrollü ve doğru olarak yapılır (Gallahue ve Ozmun 2006). Çocuğa hareketleri denemesi ve geliştirmesi için imkân verilmelidir (Boz, 2011). Uygulama evresi, 11-13 yaşlarını kapsar. Bu evrede çocuklar kendi kapasitelerinin farkında olmaya başlayarak belli bir spor branşına yönelirler (Gallahue ve Ozmun, 2006). Hareketlerin doğru yapılması için tekrar (alıştırma) önemlidir (Boz, 2011). Yaşam boyu kullanma evresi, 14 yaşında başlayıp öğrenilen becerilerin yaşam boyunca kullanıldığı evredir. Uygulama evresinde belirlenen ilgi, istek, yetenek ve seçimler daha çok sınırlandırılır ve yapılan etkinliklere katılım düzeyi imkân ve olanaklara, yeteneğe, maddiyata, zamana ve motivasyona bağlı olarak değişir (Gallahue ve Ozmun 2006; Gökmen vd., 1995; Özer ve Özer 2002).

2.2. Okul Öncesi Dönemde Hareket Gelişimini Etkileyen Faktörler

Büyümenin en hızlı olduğu dönem çocukluk dönemidir ve vücutta en fazla değişim ve gelişim bu dönemde olur (Özbar vd., 2004). Anne karnında başlayan gelişime çevresel ve kalıtsal olmak üzere iki faktör etki etmektedir.

Doğum öncesi, doğum sırası ve doğum sonrası faktörler olmak üzere hareket gelişimi etkileyen faktörleri üçe ayırabiliriz.

2.2.1. Doğum Öncesi Etmenler

Anne karnında sağlıklı gelişen bir bebeğin doğum öncesinde gelişimini etkileyen etmenler: Annenin yetersiz beslenmesi, kullanılan ilaçlar, alkol ve sigara kullanımı, kromozoma veya gene bağlı bozukluklar, bebeğin anne karnında radyasyona ya da kimyasallara maruz kalması, enfeksiyonlar, cinsel yolla bulaşan hastalıklar, annenin ateşli

hastalık geçirmesi, kan uyuşmazlığı, gebelik toksemisi, annenin yaşı, hormonal dengesizlikler... gibi nedenler doğum öncesi gelişimi etkileyen etmenler arasındadır.

2.2.2. Doğum Sırası Etmenler

Bebeğin oksijensiz kalması, doğum anında bebeğin kafatasına yapılan ani basınç, geliş bozuklukları sebebi ile yanlış uygulamalar, yaşanan travmalar, sağlıksız ortam gibi nedenler doğum anı gelişimi etkileyen etmenlerdendir.

2.2.3. Doğum Sonrası Etmenler:

Doğum sonrası etmenleri bireysel faktörler, çevresel ve fiziksel faktörler olmak üzere üç gruba ayırabiliriz.

Bireysel Faktörler

Prematüre Doğum: Normal kilosunda erken doğum olması ve gerekenden düşük doğum ağırlığı ve prematüre doğumun göstergeleridir. Prematüre doğum bebekte doğum bedensel ve zihinsel gerilik, hiperaktivite bozukluğu gibi psikolojik hastalıklara neden olabileceği gibi bebek ölümlerine de neden olmaktadır (Gallahue vd., 2014).

Gelişimin Yönü: Gelişim, belli bir sıra ile meydana gelir ve çocuklar belli zamanlarda belli değişimler ve gelişimler gösterirler (Özer ve Özer 2009). Gelişim baştan aşağı doğrudur ve anne karnında bebeğin önce başı oluşur sonra diğer organları oluşur. Bebeklerin önce boyun kontrolü kazanmaları da buna bir örnektir. Gelişim içten dışa doğrudur bu nedenle bebeğin ilk iç organları gelişmeye başlar ve dış yapı sonrasında gelişir ve oluşur. Gelişim genelden özele doğrudur, çocuklarda önce büyük kas gerektiren beceriler gerçekleşirken sonrasında ince hareket beceriler gelişir. Bir çocuk kendisine atılan bir topu önce bütün bedeni ile tutmaya çalışırken yaşı ilerledikçe önce elleri ile en son aşama da parmakları ile topu tutacaktır.

Büyüme Hızı: Büyüme hızı evrensel olup çevresel etmenlere karşı direnç göstermektedir. Hastalık gibi nedenlerden etkilenen bir çocuğun gelişimi (kilo, boy...) kendini düzeltme yöntemi ile tekrar çocuğun yaşlıları ile aynı seviyeye gelmesini sağlar (Özer ve Özer 2009). Çocuğun kendisinin ya da akranlarının büyüme gelişimine ulaşması gelişim sürecinde yaşadığı yoksunluğun yoğunluğuna ve sürecine bağlıdır (Gallahue, 1982).

Farklılaşma ve Bütünleşme: Hareket davranışlar karmaşık bir yapıya sahiptir ve koordineli şekilde olgunlaşmaya bağlı olarak ilerler. Bebeklik dönemi hareket biçimlerinden çocuk ve gençlik dönemine doğru daha koordineli ve becerikli hareketlere ilerlemesi “farklılaşma” diye adlandırılır. Örneğin bebeğin hareket kontrolü az olduğu için uzanma, yakalama ve bırakma gibi becerileri azdır. Ancak çocuk büyüyüp, gelişip ve olgunlaştıkça kas kümeleri arasında ayırım yapınca ve daha kontrollü olmaya başlar (Özer ve Özer 2009). Farklı kas ve duyu sistemlerinin koordineli olarak etkileşim içerisinde olmaları “bütünleşme” olarak adlandırılır. Bebeğin bir nesneyi yakalamak için ellerinin hareketini ve gözlerini kullanması örnek olarak verilebilir (Özer ve Özer 2009).

Hazır Bulunuşluk: Çocuğun bir davranışı sergileyebilmesi için gerekli olan ön koşullara (büyüme, olgunlaşma, öğrenme, istek ve motivasyon, sağlık durumu gibi) sahip olmasıdır. Çocuğun istenilen beceriyi gerçekleştirmesi için olgunlaşma yanında gereken bilgi ve beceri donanımına da sahip olması gerekir (Özer ve Özer 2009).

Kritik Dönem: Hazır bulunuşluk kavramı ile ilgili kavramlardır. Bazı dönemler çocukların öğrenmeye daha istekli ve açık olduğu zamanlardır (Uzmanlı & Eranlı, 2007). Bu dönemlerde çocuklar için uygun ortam ve etkileşimler olmazsa gelişimin süreci sekteye uğrayıp engellenebilir. Özellikle yaşamın ilk dönemleri oluşması gelişim üzerinde olumsuz etkilere neden olmaktadır. Çünkü, okul öncesi dönem dil, bilişsel, sosyal duygusal ve fiziksel gelişim için kritik dönemdir ve çok önemlidir (Özer ve Özer 2009).

Bireysel Farklılıklar: Gelişimi katılım ve çevre etkiler. Çocukların gelişimleri belirli bir sıra ile olsa da bireysel farklılıklar ile her çocuğun gelişim hızı farklılık göstermektedir (Özer & Özer, 2009). Hareket yetenek sayısı 6-12 ay arasında ortaya çıkmaktadır fakat bazı çocuklar bireysel farklılıklar nedeni ile yeni becerileri öğrenmeye hazır değildir (Gallahue, 1982).

Filogeni ve Ontogeni: İlkel hareket becerileri ve temel hareket becerileri filogenetik becerilerdir. Bu beceriler dış çevreye karşı dirençlidir ve olgunlaşan çocukta kestirebilir sırada, kendiliğinden ortaya çıkarlar (Gallahue vd., 2014). Bebeğin herhangi bir nesneye uzanması yakalaması gibi ilkel beceriler, çocukların yürüme, koşma gibi temel hareket becerileri filogenetik becerilerdir. Ontogenetik beceriler kendiliğinden ortaya çıkmayan, öğrenilebilen becerilerdir. Çevresel şartlara ve sunulan imkanlara bağlı olarak

öğrenilebilirler. Yüzme, patene binme...gibi beceriler ontogenetik becerilerdir (Özer ve Özer 2009).

Çevresel Faktörler

Bağlanma: Bebek ve anne baba arasında olan bağlılığın kurulması doğum sonrasında ilk günler hatta ilk haftalar kritik günler olarak kabul edilmektedir. Yapılan araştırmalar bağımlılığın doğumla beraber gelişmeye başladığını, erken ayrılmanın bebeğin gelişimi üzerinden olumsuz etkilerinin olabileceğini göstermektedir (Özer ve Özer 2009).

Doğumla beraber anne ile bebek teması ve etkileşimi bağlılıkta ilk adım için önemlidir (Gallahue, 1982).

Uyarıcı Zenginliği ve Yoksunluğu: Uyarıcı zenginliği ve yoksunluğu konusu üzerine hareket gelişim alanında yapılan araştırmalar üç temel soru üzerinden yoğunlaşmışlardır. Bunlardan birincisi, farklı becerilerin en etkili hangi yaşlarda öğrenebileceğidir. İkinci, soru hareket beceri öğreniminde özel antrenmanların etkisinin olup olmadığıdır. Son olarak, hareket becerilerde çevresel yoksunluk ya da uygulama fırsatının verilmemesi hareket gelişimi etkiler mi? Soruları üzerine yoğunlaşmışlardır.

İlkel hareketler ve temel hareket becerilerinin ortaya çıkma yaşlarını belirlemek amacıyla Bayley (1935), Shirley (1931), ve Welmann (1937) yaptıkları araştırmalar ilk araştırmaları temsil etmektedir. Araştırmacılar ilkel hareket becerilerinin ortaya çıkış hızı ile ilgili bir zaman çizelgesi oluşturmuşlar ve çizelgeye göre becerilerin ortaya çıkışındaki ardışık sıra tutarlılık göstermiştir. Bu durum olgunlaşma ile hem içsel etkenlerin hem de gelişimin hızı konusunda dışsal etmenlerin etkilerini açıklamaktadır (Gallahue vd., 2014). Yapılan araştırmalar özel antrenmanların çocukların hareket gelişimini olumlu yönde etkilediği görülmektedir. Ayrıca deneyim yoksunluğu ya da hareket kısıtlanmasının gelişimi olumsuz etkilediği de araştırmacılar tarafından belirtilmektedir.

Çocuk Yetiştirme Yöntemleri: Çocuk yetiştirme tutumlarının hareket becerilere etkisinin olup olmadığı bazı araştırmalar ile incelenmiştir. Aşırı koruyucu ve otoriter tutum içerisinde olan aileler çocuklarının itaatkâr olmasını isteyip, çocuğun hareketliliğini kısıtlamaktadır (Özer ve Özer 2009). Çocuklar becerilerini böyle bir ortamda geliştiremez. Schnabel ve Dickey (1977) otoriter ortamda yetişen çocuk becerileri, hoşgörülü ortamda yetişene çocuk becerilerine göre daha düşük olduğunu belirtmişlerdir. Deneyim eksikliği ve

hareket imkanının verilmemesi gibi nedenler çocukların hareket becerilerini yaşlarına uygun şekilde zamanında kazanamamalarına sebep olmaktadır (Gallahue,1982).

Beslenme: Yetersiz ve dengesiz beslenme ya da beslenme bozuklukları çocukların bütün gelişim alanlarını etkilemektedir (Yavuzer, 2001). Beslenme etkileri çocukların hangi yaşlarda ne kadar süre ile ve ne yoğunlukta etkilediklerine göre değişmektedir (Gabbard, 2004). Dört yaşına kadar yetersiz beslenen bir çocuğun zihinsel gelişim olarak yaşıtlarına yetişmesi zordur, çünkü beyin gelişiminde önemli gelişim süresi kaçırılmıştır (Gallahue ve Ozmun, 2006).

2.3. Okul Öncesi Dönemde Temel Hareket Gelişimine Yönelik Geliştirilmiş Testler

2.3.1. Bruininks-Oseretsky Motor Yeterlik Testi

Bruininks-Oseretsky Hareket Yeterlik Testi 4,5 – 14,5 yaş aralığındaki çocukların hareket yeterliklerini ölçmek amacıyla Dr. Robert H. Bruininks tarafından 1978 geliştirilmiştir. Bruininks-Oseretsky Hareket Yeterlik Testi, çocukların hareket yeterliliklerini değerlendirilmesinde, eğitimcilerin, terapistlerin ve araştırmacıların, hareket gelişim programı hazırlama ve değerlendirmede, çeşitli hareket beceri bozukluklarının ve gelişim geriliklerinin belirlenmesi ve değerlendirilmesinde kullanılan önemli bir testtir (Gabbard, 2004; Gallahue vd., 2012; Payne ve Isaacs, 1999).

Büyük ve küçük kas becerilerini ölçen bu test sekiz alt test olmak üzere toplam 46 maddeden oluşmaktadır. Testi çocuğa uygulama süresi ortalama bir saat olup, testten elde edilebilecek en yüksek puan 243 puandır. Testin 14 maddeden oluşan diğer formunda uygulama süresi ise 15-20 dk. olup ve bu testten elde edilebilecek en yüksek puan 98'dir (Bruininks, 1978).

2.3.2. Denver Gelişimsel Tarama Testi

Denver Gelişimsel Tarama Testi küçük çocuklarda oluşabilecek gelişimsel sorunları tespit etmede, sağlık çalışanlarına yol göstermek olmak amacıyla 1967 yılından yayınlanmış ve birçok ülkede standardize edilerek uyarlaması yapılmıştır. Ülkemizde 1980'de standardize edilerek ülke genelinde kullanıma uygun hale getirilmiştir.

Testin yaygın kullanılması ile 1990 yılında Frankenburg ve Dodds Denver II'yi oluşturmuştur (Tepeli, 2007). 1995 yılından Denver II testi standardize edilerek ülkemizde

kullanılmaya başlanmıştır. Kişisel gelişim, sosyal gelişim, küçük ve büyük kas hareket gelişim, dil gelişim sahalarının değerlendirilmesine yönelik Denver II dört alt boyuttan ve 116 maddeden oluşmaktadır (Frankenburg ve Dodds, 1990).

2.3.3. Portage Erken Çocukluk Dönemi Eğitim Programı Kontrol Listesi

Portage aileyi eğitime dahil etmenin gelişime olan katkılarını göstermek amacıyla 1960'ta geliştirilmiştir. Portage Erken Çocukluk Dönemi Eğitim Programı Kontrol Listesi, altı alanda 0-72 aylık bebek ve çocukların değerlendirilmesinde ve gelişimsel eğitim programının hazırlanmasında kullanılmaktadır (Nfer, 1993).

Portage normal çocukların yanında engelli ve risk altındaki çocuklar içinde kullanılmaktadır. Amacı aile ile çocukların güç ve yeteneklerini ortaya çıkartarak hem çocuğun gelişimine katkıda bulunmak hem de ebeveynleri çocuklarına uzman gözüyle bakabilmeleri için bilinçlendirmektir (Shearer ve Shearer, 1972)

Portage Amerika'da başlatılmış ve birçok ülkede kullanılmıştır. Ülkemizde de Portage Erken Çocukluk Dönemi Eğitim Programı Kontrol Listeleri olarak 1992 yılından itibaren kullanılmaktadır. (Tepeli, 2007)

2.3.4. Motor Performans Testi

Morris, Williams ve Wilmore'un okul öncesi çocuklarının hareket performanslarını ölçmek amacıyla 1980 yılında geliştirdikleri bir testtir. Altı maddeden oluşan test Türkiye'de ilk kez 1986 yılında Sevimay tarafından 3-6 yaşlarında 205 çocuk ile yapılmıştır (Sevimay, 1986).

2.3.5. Lincoln Oseretzky Motor Gelişim Testi

5-13 yaş grubunda olan normal çocuklar, öğrenme güçlüğü olan ve zihinsel engelli çocukların psikomotor gelişimini ölçmek için geliştirilen testtir. Toplam on sekiz maddeden oluşan test. uygulayıcı başarılı ise "1", başarısız ilse "0" puan vererek formu doldurur. Başarılı olunan maddeler üzerinden psikomotor gelişim puanı üzerinden değerlendirme yapılır (İnan, 1996).

2.3.6. Kaba Motor Beceri Testi

1986 yılında Hirst ve arkadaşlarının geliştirdiği test 4 dört alt testten oluşmaktadır. Durarak uzun atlama, dinamik denge, statik denge ve çabukluktan oluşan bu test Türkiye’de ilk kez 4-5 yaşlarındaki 320 çocuk üzerinde uygulanmıştır (Müniroglu, 1995).

2.3.7. Gazi Erken Çocukluk Gelişimi Değerlendirme Aracı

2005 yılından Temel ve arkadaşları tarafından geliştirilen test 0-6 yaş çocukların gelişimlerini değerlendirmek, oluşabilecek gelişim geriliklerinin farkına varıp erken tanılanmasında ve eğitim yaşantılarının düzenlenmesinde kullanılabilecek gelişim değerlendirme testidir. Test dil gelişimi 60 madde, bilişsel gelişim 60 madde, psikohareket gelişim 73 madde ve sosyal-duygusal gelişim 56 madde olmak üzere dört gelişim alanından oluşmaktadır. Sosyal-duygusal gelişim maddeleri içerisinde öz bakım becerilerine ilişkin olan maddeleri kapsamaktadır (Temel vd., 2005; Tepeli, 2007).

2.3.8. Ankara Gelişim Tarama Envanteri

1994 yılında Savaşır ve arkadaşları tarafından geliştirilen test anneden alınan bilgiler ışığında 0-72 ay aralığında olan bebek ve çocukların gelişimini ve becerilerini değerlendiren bir testtir. Ankara Gelişim Tarama Envanteri erken tanı ve önlemlerin alınabilmesine imkân sağlamaktadır (Tepeli, 2007). Tarama envanterinde farklı yaş gruplarına göre “Evet seçeneği (1 puan), hayır seçeneği için (0 puan), Bilmiyorum” cevaplarını içeren sorular annelere sorulmaktadır. Genel gelişim 154 madde, DiI-Bilissel 65 madde, ince hareket 26 madde, kaba hareket 24 madde ve Sosyal Beceri-Öz bakım 39 maddeden oluşmaktadır.

2.3.9. Test of Gross Motor Development-TGMD (1985)

Test Of Gross Hareket Development (TGMD) ilk olarak 1985 yılında 3-10 yaş arasında olan çocukların hareket performanslarını ölçmek amacıyla Ulrich (1985) tarafından oluşturulmuştur. Test yer değiştirme beceriler ve nesne kontrol becerileri olmak üzere iki alt boyuttan oluşmaktadır. Yer değiştirme beceriler koşma, gallop, sekme, tek ayak üzerinde sıçrama, sıçrayarak atlama, yatay atlama, yana kayma becerilerinden; nesne kontrol beceriler ise duran bir topa vurma, top sektirme, yakalama, topa ayakla vurma, el üstünden top fırlatma becerilerinden oluşmaktadır. Amerika’da 8 eyaletten 909 kişiden toplanan norm verileri, cinsiyet, ırk ve coğrafi değişkenler kriter alınarak bir araya getirilmiştir (Tepeli, 2007).

Yer değiştirme beceri alt test için iç tutarlı güvenirlilik katsayıları 0.79 ile 0,90 arasında değişmekte ve ortalaması 0.85'tir. Nesne kontrol beceri alt test katsayıları ise 0.67 ile 0,93 arasında değişmekte ve ortalaması 0.78'dir. Testin uygulanması süresi ortalama 15-20 dakika arasındadır. Çocuğun her beceriyi iki defa tekrarlaması gerekmektedir. Uygulanan beceri kriterlerine göre yapılan her kriter için "1" puan verilirken, yapılamayan kriter için "0" puan verilir. İki uygulamanın toplam puanı o becerinin puanını oluşturmaktadır.

"The Tenth Mental Measurements Yearbook" adlı kitabında bulunan makalelerde (Edwards, 1989; Bunker, 1989), testin hareket becerisine yönelik iyi bir araç olduğunu ve testin sade ve anlaşılır olmasının yanında uygulayıcıya kolay uygulama imkânı verdiğini belirtmişlerdir (Tepeli, 2007). Testin eleştiren Bunker (1989) yaş normlarının bir yıllık periyotlar halinde olmasından ziyade daha küçük aylara ayrılması gerektiğini, cinsiyet faktörleri göz önüne alınarak kız ve erkek çocukların hareket beceri performanslarının farklı olacağından normların ayrı gerektiğini tavsiye etmiştir (Tepeli, 2007). Ayrıca Edwards (1989) örneklemin yeteri kadar temsil etmesi açısından Amerika'nın güney bölgesinde bulunan kırsal alanlardan örnekleme dahil edilen sayı az iken, kuzey ve batı bölgesinde şehir merkezinden örnekleme dahil olan sayının fazla olduğunu belirtmiştir (Tepeli, 2007).

2.3.10. Test of Gross Motor Development-2; TGMD-2 (2000)

Test Of Gross Hareket Development ikinci versiyonunu Ulrich (2000) araştırmacıların ve testi uygulayanların eleştirilerine ve kendi deneyimlerini de göz önüne alarak TGMD'yi TGMD-2 olarak yenilemiştir (Tepeli, 2007).

TGMD-2 belirtilen ölçütlere göre test geliştirilmiştir:

Test 2000 senesine uygun olarak normatif bilgi esas alınarak elde edilmiş ve norm verileri, coğrafi bölge, cinsiyet, ırk, yaş ve yaşanılan yer gibi parametreler baz alınarak toplanmıştır.

İç tutarlılık ve sabit güvenirlilik katsayıları yer değiştirme beceriler, obje kontrol beceriler ve toplam büyük hareket Quent değeri için ayrı ayrı elde edilmiştir. Norm örnekleminin alt grupları ırk ve cinsiyet için güvenirlilik katsayıları hesaplanmıştır.

Nesne kontrol becerilerde kız ve erkekler arasında oluşan farklılıklardan dolayı nesne kontrol alt testi için ayrı norm tabloları oluşturulmuştur.

3.0 ile 7-11 yarım yıllık artışlar halinde yaş normları oluşturulmuştur.

Yer değiştirme becerilere ait resimler hareketleri canlandırmak için tekrardan çizilmiştir. (Tepeli, 2007)

TGMD-2 10 eyaletten (Illinois, Missouri, Maryland, Indiana, Wisconsin, Kansas, Minnesota, California, Texas, and New York) 1208 kişiden oluşan grupla norm değerleri elde edilmiştir.

TGMD-2 yüksek güvenilirliğe sahip bir testtir. Yer değiştirme beceriler için tutarlılık .85, test tekrar test .88 ve gözlemciler arası tutarlılık .98'tir. Nesne kontrol becerilerde için tutarlılık .88, test tekrar test .93 ve gözlemciler arası tutarlılık .98'tir. Büyük hareket Quent için tutarlılık .91, test tekrar test .96 ve gözlemciler arası tutarlılık .98'tir.

TGMD-2'nin ülkemizde 2006 yılında sağlıklı çocuklara uygulandığı, engelli çocuklarda kullanımı ise 2011 yılından itibaren başlamıştır (Kerkez, 2013). TGMD-2 testi Tepeli (2007) tarafından Büyük Kas Becerilerini Ölçme Testi (BÜKBÖT), Boz (2011) tarafından ise Büyük Kas Motor Gelişim Testi-2 (BKMG2) şeklinde Türkçeleştirilmiştir.

Kerkez tarafından 2006 yılında 5-6 yaş grubundan 152 dezavantajlı çocuk üzerinde yapılan, 12 haftalık oyun ve egzersiz programının çocukların fiziksel ve motor gelişim düzeyleri üzerindeki etkililiği araştırılmıştır ve çocuklara 12 hafta süreyle uygulanan oyun ve egzersiz programının ardından yapılan son test sonuçları; deney gruplarının ortalamalarının, kontrol grubundan istatistiksel olarak anlamlı biçimde yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Nalbant tarafından 2011 yılında Down Sendromlu 6-10 yaş 24 çocuk ile yapılan araştırmada bu çocukların motor becerileri ve günlük yaşam aktiviteleri üzerindeki etkisi incelenmiştir. 14 haftalık fiziksel aktivite programının deney grubunda yer alan çocukların, motor beceri ve günlük yaşam becerilerini geliştirdiği sonucuna ulaşılarak bu testin, Down Sendromlu çocukların motor gelişimlerinin takip edilmesi yönünden kullanışlı bir test olduğu kaydedilmiştir.

Şirinkan ve ark. 2011 yılında 5-6 yaş, 32 hafif düzey zihinsel engelli çocuk ile yaptığı araştırmada, eğitsel oyunların, çocukların fiziksel gelişimlerine etkisini kaba motor gelişim testleriyle incelemiştir. Okul öncesi hafif düzey zihinsel engelli öğrencilere yönelik hazırlanan program ile uygulanan eğitsel oyunların bu çocukların motor gelişimlerine katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Valentini ve ark. (2007) temel motor becerileri öğrenirken çocukların yapmış oldukları hataları araştırarak, çocuklardaki temel motor beceri gelişimi değerlendirmek amacıyla 5-11 yaş aralığından olan 258 Brezilyalı çocuklarla bir araştırma yapmıştır. Her bir temel motor beceri için katılımcı çocukların yapmış oldukları hatalar belirlenmiştir. Sonuçlar lokomotor ve nesne kontrol becerileri çocukların düşük bir yüzdesinin iyi düzeyde gerçekleştirdiğini gözlemiştir.

Wong ve Cheung'un (2005) Hong Kong'da yaşayan 3-10 yaş arasındaki 1251 çocukla yaptıkları ve kültürel farklılıklar dikkate alınarak yapılan araştırmada Hong Kong'lu çocuklar nesne kontrol becerilerinde Amerikalı çocuklara göre daha düşük performans göstermişlerdir.

Gülaç ve Kalkavan (2013) yaptıkları çalışmada, Kütahya ilinde köy ve kent merkezlerinde yaşayan 10-11 yaş çocukların temel motor özellikleri arasındaki farklılıkların belirlenmesi amaçlanmış ve sonuç olarak köyde yaşayan çocukların, il merkezinde yaşayan çocukların temel motor becerileri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur.

TGMD-2 testi ile yapılan araştırmalar incelendiğinde, araştırmacılar tarafından büyük kas beceri gelişimi, motor gelişimin normal ve engelli çocuklarda incelenmesi, farklı değişkenler arası ilişkilerin belirlenmesi, farklı nitelikteki grupların karşılaştırılması gibi konularda araştırmaların yapıldığı ve bu testin yaygın olarak kullanıldığı görülmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ/MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Türü

Bu araştırma betimsel araştırma türünde karma desen sıralı açıklayıcı tasarım ile yapılmış bir araştırmadır. Betimsel araştırma türünde araştırma problemini oluşturan durumların tanımlanması ve detaylı olarak ele alınarak incelenmesi olarak tanımlanır (Büyüköztürk vd., 2011). Karma desen hem nicel hem de nitel verilerin bir arada kullanılarak araştırma problemine cevap arandığı yöntemdir. Karma desen yöntemlerinden sıralı açıklayıcı tasarımda ise öncelikli olarak nicel veriler toplanır ve ardından bu verilere yönelik nitel veriler toplanır. Bu tasarımda nitel veri nicel verilerin yorumlanması ve tartışılması için kullanılır (Creswell, 2003).

3.2. Araştırma Evreni ve Örneklem Seçimi

Araştırma evrenini, Türkiye'deki okul öncesi eğitim çağında yer alan çocuklar oluşturmaktadır. Araştırmada seçkisiz olmayan (non-random) örnekleme yöntemlerinden amaçlı/amaçsal benzeşik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı benzeşik örnekleme yönteminde evrenden araştırmanın problemiyle benzerlik gösteren bir durumun/grubun seçilerek çalışmanın burada yapılmasını tanımlar (Büyüköztürk vd., 2011).

Bu araştırmanın örnekleme ise Tekirdağ ili Şarköy ilçesinde okul öncesi eğitim çağındaki 56-82 aylık çocuklar ve çocukların ebeveynleridir. İlkokula başlaması gereken çocukların veli dilekçesi ve raporla birinci sınıfa gitme durumunun ertelenmesi ve okul öncesi eğitime devam etmesi sebebi ile 82 aylık çocuklar araştırmaya dahil edilmiştir.

Araştırmaya 22 (%47,8) erkek, 24 (%52,2) kız olmak üzere toplam 46 çocuk katılmıştır. Kız çocuklarının %17'si <60 ay ve altı çocuklardan, %54'ü 60-72 ay aralığındaki çocuklardan ve %29'u 72> ay çocuklardan oluşmaktadır. Erkek çocuklarının %9'u <60 ay ve altı çocuklardan, %55'i 60-72 ay aralığındaki çocuklardan ve %36'sı 72> ay ve üzeri çocuklardan oluşmaktadır.

3.3. Etik

Araştırmada okul öncesi çağında bulunan çocukların hareket becerilerini ölçmek için Ulrich tarafından 2000 yılında geliştirilmiş özgün adı Test of Gross Hareket Development-

Second Edition (TGMD-2) olan ve Türkçe uyarlaması Boz ve Güngör-Ayatar (2012) tarafından yapılan Büyük Kas Hareket Gelişim Testi – 2 (BKMGT-2) için gerekli izinler e-posta yolu ile iletişim kurulmuş ve anketin kullanımına yönelik gerekli izinler alınmıştır. Ek (1) Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Bilimsel Araştırma Etik Kurulu tarafından 21.10.2021 tarihinde onaylanmıştır (Başvuru Protokol No: 2021/37). (Ek 2) Verileri toplamak amacıyla gönüllü ailelere gerekli bilgilendirmeler yapılmış kişisel bilgi formu (Ek 3) ve veli bilgilendirme onam formu (Ek 4) doldurulup imzalatılmıştır. Uygulamaya geçilmeden önce her öğrenciye testle ilgili gerekli açıklamalar yapıp, çocuktan izin alındıktan sonra ölçümler gerçekleştirilmiştir.

3.4. Veri Toplama

3.4.1. Veri Toplama Araçları

Bilgilendirilmiş Onam Formu / Katılımcı Kişisel Bilgi Formu: Araştırmaya gönüllü olarak katılmak isteyen ebeveynlere araştırma ile ilgili açıklamalar yapılarak öncelikle “Bilgilendirilmiş Onam Formu” imzalatılmıştır. (Ek 4) Araştırmaya katılmaya kabul eden katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından kişisel bilgi formu oluşturulmuştur. Kişisel bilgi formunda yer alan bilgiler alan yazından elde edilen bilgiler dahilinde çocukların velilerinin ve çocukların kişisel bilgilerine yönelik ifadeler yer almaktadır. Çocuklara yönelik olan ifadeler çocukların cinsiyeti, yaşı, okul öncesi eğitime katılım süresi, kardeş sayısı, cinsiyeti ve sırası gibi bilgilerden oluşurken; velilere yönelik ifadeler anne ve babanın eğitim durumu, yaşı ve mesleğine yönelik ifadeler bulunmaktadır (Ek 3)

Büyük Kas Hareket Gelişim Testi – 2 (BKMGT-2): Okul öncesi çocuklarının temel hareket beceri gelişimlerini değerlendirmek için Ulrich tarafından 2000 yılında geliştirilen özgün adı Test of Gross Hareket Development-Second Edition (TGMD-2) olan ve Türkçe uyarlaması Boz ve Güngör Ayatar (2012) tarafından yapılan Büyük Kas Hareket Gelişim Testi – 2 (BKMGT-2) kullanılmıştır.

BKMGT-2 Testi 3-10 yaş arasındaki çocukların büyük kas hareket becerilerini ölçmeye yöneliktir. BKMGT-2 yer değiştirme ve nesne kontrolü becerilerinin gelişimini ölçen iki alt testten oluşmaktadır. (Ek 6) Test becerileri öncesinde çocuğa deneme imkânı verilir. Deneme sonrasında her bir beceri çocuğa 2 kez yaptırılarak ve bu uygulama da puanlanır. Uygulama araştırmacılar tarafından video kaydına alınır. Formda belirlenen

beceri ifadelerine göre çocuk hareketi doğru yaparsa 1 (bir) puan; yapamaz ise 0 (sıfır) puan olarak beceri puanı verilir. Test sonunda bütün puanlar toplanarak, normlara göre hesaplanır ve çocukların temel hareket gelişim düzeyleri belirlenir. (Ek 7) Bir çocuk yer değiştirme becerisinden en fazla 48 ıpuan ve nesne kontrol becerisinden en fazla 38 puan alabilmektedir.

Ebeveyn Görüşlerine Yönelik Sorular: Ebeveynlerle yapılacak görüşmelerde araştırmacılar tarafından hazırlanmış yarı yapılandırılmış görüşme soruları kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi ile katılımcıların yöneltile sorular dışında deneyimlerini paylaşma fırsatı sunacağı bir ortam sağlamaktadır (Merriam, 2013). Görüşmede, velilerin çocuklarının hareket becerilerine gelişimlerine yönelik yaşantılarına ilişkin sorular yer almaktadır. (Ek 8) Sorularımız alan yazındaki araştırmaların sorularından yola çıkılarak elde edilmiştir. Elde edilen sorulardan bir havuz oluşturulmuş ve bu havuz içerisinde bizim araştırma sorumuza yönelik olan sorular uzman görüşlerine başvurularak tasarlanmıştır. Ön çalışma olarak uzman görüşü sonucunda elde edilen sorular bir grup veliye sorulup, soruların anlaşılabilirliği denenmiştir (Yıldırım, Şimşek, 2018)

3.4.2. Veri Toplama Teknikleri

Araştırmanın nicel verilerinin elde edilmesi için Tekirdağ ili Şarköy ilçesinde araştırmanın örneklem aralığındaki okul öncesi eğitim çağında olan çocukların ailelerine ulaşılmıştır. Ulaşılan ailelerden 46 ebeveyn araştırmaya katılmayı kabul etmiştir. Görüşülen ailelere araştırma hakkında bilgiler verilmiş ve çocuklarının araştırmaya katılmasını uygun gören ailelerden “*Gönüllü Onam Formu*” ile gerekli izinler alınmıştır.

BKMGT-2 ilçede bulunan bir anaokulu bahçesinde gerekli önlemler alınarak uygulanmıştır. Araştırmaya gönüllü olarak katılan ailelerin çocukları için uygun gün ve saat belirlenerek, çocukların rahat kıyafetlerle ve spor ayakkabı ile gelmeleri istenmiştir. 20 dakikalık periyotlar üzerinden randevu verilmiş ve uygulamaya çocuklar velileri ile katılmıştır. Test uygulanırken doldurulmak üzere ebeveynlere “*Kişisel Bilgi Formu*” verilerek formu doldurmamaları istenmiştir. Testin uygulama aşaması üç gün sürmüştür. İlk iki gün belirlenen saatine göre gelen çocuklara test uygulanmış, üçüncü gün ise herhangi sebeple katılmayan çocuklar için test uygulanmıştır. Bir araştırmacı uygulama kısmında, diğer araştırmacı video çekim kısmında olmak üzere iki araştırmacı testi uygulamıştır.

Test uygulanmadan önce çocuğa bilgi verilerek yapmak isteyip istemediği sorulmuş ve çocuktan da izin alınmıştır. Çocukların hepsi uygulamaya katılmaya gönüllü olmuşlardır.

Uygulayıcı çocuklara her beceriyi uygulamalı olarak göstermiş, çocuktan ilk olarak denemesi istenmiştir. Deneme aşamasından sonra her beceri iki defa uygulanarak video kaydına alınmıştır.

Araştırmanın nitel verilerinin elde edilmesi sürecinde katılımcı çocukların BKMGT-2'den aldıkları puan sonuçlarına göre yapılan ortalama üstü/ortalama/ortalama altı çıkan çocukların aileleri ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Toplamda 10 veli görüşmeye katılmayı kabul etmiş ve bu görüşmelerde ebeveynlere çocukları ile ilgili sorular sorulmuştur. (Ek 8) Covid-19 pandemi koşulları göz önüne alarak görüşmeler için velilere istekleri doğrultusunda çevrimiçi, telefon veya yüz yüze görüşme yapma seçenekleri sunulmuştur. Görüşmeler velilerin istekleri doğrultusunda yüz yüze olacak şekilde gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler ses kaydı altına alınmıştır. Her bir veli görüşmesi 13-15 dakika arasında sürmüştür.

3.5. Araştırma Sınırlılıkları

Bu araştırma Tekirdağ ili Şarköy ilçesinde bulunan okul öncesi eğitim çağındaki olan 57-82 aylık çocuklar ve bu çocukların ebeveynleri ile sınırlıdır.

Temel hareket beceri gelişimi öğeleri BKMGT-2 de yer alan beceriler ile sınırlıdır.

Velilerin hareket gelişimine yönelik görüşleri yarı yapılandırılmış görüşme sorularına verilen yanıtlar ile sınırlıdır.

3.6. Verilerin Analizi

Büyük Kas Hareket Gelişim Testi – 2 katılımcıların temel hareket becerilerinin birtakım saha testi ile belirlenmesi ile gerçekleştirilir. Çocukların BKMGT-2 katılımları videoya kaydedilmiş ve bu videolardan çocukların yer değiştirme ve nesne kontrol becerileri ayrıntılı olarak gözlenmiş ve test puanları testin orijinal halinde bulunan normlara göre elde edilmiştir. Elde edilen toplam puanlar “Standart Puanlar ve Kaba Motor Bölümü Tanımlayıcı Değerler” bölümünde yer alan değerlere göre hesaplanmış ve oradan çıkan sonuçlara göre “çok üstün, üstün, ortalama üstü, ortalama, ortalama altı, zayıf ve çok zayıf” kategorisine göre araştırma ileriyeletilmiştir. BKMGT-2 sonuçlarına göre kategori bölümünde yer alan “çok üstün, üstün, zayıf ve çok zayıf” kategorisinde yer alan çocuklar olmazken ortalama üstü, ortalama, ortalama altı kategorisinde yer alan çocuklar olmuştur. Bu sebeple ortalama üstü,

ortalama, ortalama altı kategorisi üzerinden araştırma ilerletilmiştir. Testte bulunan gözlem puanları IBM-SPSS 23 programına aktarılmıştır.

BKMGT-2 testinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması ölçeğin uyarlaması aşamasında Boz ve Güngör Ayatar (2012) tarafından Croanbach alfa katsayısı yer değiştirme becerisi için 0.76-0.88 arasında, nesne kontrolü becerisi için 0.85-0.90 arasında ve toplam test için 0.87-0.93 aralığında olduğu raporlanmıştır. Aynı çalışmada yapılan Test tekrar test puanlarının tutarlılığının farklı yaş gruplarında ve tüm alt boyutlar için .80-.97 arasında olduğu raporlanmıştır. (Boz ve Güngör Ayatar, 2012).

BKMGT-2 testinin gözlem tutarlılığı için videolar bağımsız olarak iki araştırmacı tarafından incelenmiş ve gözlemciler arasında BKMGT-2 alt boyutları ve toplam puanların arasındaki tutarlılık .92 olarak hesaplanmıştır.

Araştırmada bağımsız değişkenlerin temel hareket becerilerin gelişimine etkisini incelemek için karşılaştırmalar yapılmıştır. Karşılaştırmada kullanılacak testlerin belirlenmesi amacıyla normallik ve homojenlik varsayımlarının karşılanma durumları incelenmiştir. Elde edilen verilerin normallik dağılımlarını için çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiş ve verilerin +2 ile -2 değerleri referans alınmıştır (George ve Mallery, 2010). Homojenlik varsayımını için Levene's testi anlamlılık değerleri incelenmiştir. Tüm bağımsız değişkenler için ayrı ayrı gözlenen normallik ve homojenlik analiz sonuçları doğrultusunda parametrik analizler belirlenerek uygulanmıştır. Verilerin analizinde Bağımsız Örneklem T Testi ve tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA testi) kullanılmıştır.

Araştırmada veli görüşmeleri ile elde edilen nitel verilerin analizinde ilk olarak görüşmelerin tamamı yazı ortamına aktarılmış ve metinler üzerinde derin okumalar yapılmıştır. Sıralı açıklayıcı yaklaşım tasarımına yönelik olarak içerik analizi yapılmış nicel bulguların nedenleri üzerine temalar oluşturularak verilen cevaplar incelenmiş ve kategorik olarak cinsiyet, yaş, okula gitme süresi, kardeş durumu, doğum sırası, anne ve babanın çalışma, eğitim ve yaş durumları değişkenlerinin temel hareket beceri puanlarına etkisine yönelik yanıtlar incelenmiştir (Yıldırım, Şimşek, 2018).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA BULGULARI

Araştırmanın bu bölümünde araştırma kapsamında veri toplamak için kullanılan tanımlayıcı ve demografik bilgiler ile BKMGT-2 sonuçlarına göre istatistiksel analiz sonuçları tablolar olarak sunulmuş ve analiz sonuçları yorumlanmıştır.

4.1. Cinsiyete Göre BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması

Tablo 1

Cinsiyete Göre BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması

Değişkenler	Grup (n)	X	SS	t	p	η^2
Yer değiştirme Test Puan	Kız (24)	34.91	3.94	2.35	0.02*	0.11
	Erkek (22)	31.27	6.38			
Nesne Kontrol Test Puan	Kız (24)	28.7	5,66	-0.36	0.71	-
	Erkek (22)	29.4	7.32			
BKMGT-2 (Toplam Test Puan)	Kız (24)	96.79	17.29	0.80	0.42	-
	Erkek (22)	93.31	11.56			

*: $p < 0,05$

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre yer değiştirme beceri, nesne kontrol beceri ve BKMGT-2 toplam puanlarını karşılaştırmak ve verilerin parametrik testlere uygunluğunu kontrol etmek için normallik ve homojenlik testleri incelenmiştir. Bulgular normallik (Skewness, Kurtosis) değerlerinin $\pm 1,5$ arasında olduğu, homojenlik varsayımı için yapılan Levene Testi sonucunun (3,30) parametrik test varsayımlarını karşıladığı belirlenmiş ve cinsiyet değişkenine göre test puanlarını karşılaştırmak için Bağımsız Örneklem T Testi ile analiz yapmaya uygunluk sağladığı görülmüştür.

Analiz bulguları incelendiğinde; yer değiştirme beceri alt boyutunda cinsiyet bakımından kız öğrenciler ($\bar{x}=34.91$, $SS=3,94$) ile erkek öğrenciler ($\bar{x}=31.27$, $SS=6,38$) arasında anlamlı bir fark görülmüştür [$t(44) = 2.35$, $p < 0,05$]. Test sonucu hesaplanan etki büyüklüğü ($\eta^2=0,11$) bu farkın yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. Ancak nesne kontrol beceri ($p=.71$) ve toplam test puanı ($p=.43$) analiz sonuçlarında cinsiyet değişkeni bakımından anlamlı bir fark görülmemiştir. Bağımsız Örneklem t Testi bulguları tablo 1'de gösterilmiştir.

4.2. Yaş Gruplarına Göre BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması

Tablo 2

Yaş Gruplarına Göre BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması

Değişkenler	Grup (n)	X	SS	f	p
Yer değiştirme Test Puan	>60 (6)	33.33	4.84	0.23	0.79
	60-72 (25)	32.68	5.34		
	72< (15)	33.93	6.26		
Nesne Kontrol Test Puan	>60 (6)	25.66	4.71	3.02	0.06
	60-72 (25)	28.04	6.27		
	72< (15)	32.06	6.44		
BKMGT-2 (Toplam Test)	>60 (6)	103.50	7.20	1.11	0.33
	60-72 (25)	93.92	17.16		
	72< (15)	93.80	11.97		

Katılımcıların yaş değişkenine göre yer değiştirme beceri, nesne kontrol beceri ve BKMGT-2 toplam puanlarını karşılaştırmak ve verilerin parametrik testlere uygunluğunu kontrol etmek için normallik ve homojenlik testleri incelenmiştir. Bulgular normallik (Skewness, Kurtosis) değerlerinin $\pm 1,5$ arasında olduğu, homojenlik varsayımı için yapılan Levene Testi sonucunun (0,55) parametrik test varsayımlarını karşıladığı belirlenmiş ve yaş değişkenine göre test puanlarını karşılaştırmak için tek yönlü varyans yönlü analizi (One Way ANOVA testi) ile analiz yapmaya uygunluk sağladığı görülmüştür.

Bulgular yer değiştirme beceri, nesne kontrol beceri alt boyutlarında ve toplam test puanları arasında bir fark olmadığını göstermiştir. Tek yönlü varyans analizi bulguları tablo 2’te gösterilmiştir.

4.3. Okul Öncesi Eğitime Devam Etme Sürelerine Göre BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması

Tablo 3

Okul Öncesi Eğitime Devam Etme Sürelerine Göre BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması

Tablo 3 devamı

Değişkenler	Grup (n)	X	SS	t	p
Yer değiştirme Test Puan	1 yıldan az (12)	31.58	4.83	-1.16	0.24
	1 yıldan fazla (34)	33.73	5.69		
Nesne Kontrol Test Puan	1 yıldan az (12)	26.58	4.42	-1.56	0.12
	1 yıldan fazla (34)	29.91	6.86		
BKMGT-2 (Toplam Test)	1 yıldan az (12)	96.50	10.45	0.45	0.65
	1 yıldan fazla (34)	94.64	16.13		

Katılımcıların okul öncesi eğitime devam etme sürelerine göre yer değiştirme beceri, nesne kontrol beceri ve BKMGT-2 toplam puanlarını karşılaştırmak ve verilerin parametrik testlere uygunluğunu kontrol etmek için normallik ve homojenlik testleri incelenmiştir. Bulgular normallik (Skewness, Kurtosis) değerlerinin $\pm 1,5$ arasında olduğu, homojenlik varsayımı için yapılan Levene Testi sonucunun (0,53) parametrik test varsayımlarını karşıladığı verilerimizde belirlenmiş ve okula gitme sürelerine göre test puanlarını karşılaştırmak için Bağımsız Örneklem T Testi ile analiz yapmaya uygunluk sağladığı görülmüştür.

Analiz bulgularına göre yer değiştirme beceri ($p=.24$), nesne kontrol beceri ($p=.12$) ve toplam test puanı ($p=.65$) analiz sonuçlarında okul öncesi eğitime devam etme süreleri bakımından anlamlı bir fark görülmemiştir. Bağımsız örneklem t testi bulguları tablo 3'te gösterilmiştir.

4.4. Kardeş Durumuna Göre BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması

Tablo 4

Çocukların Kardeş Durumuna Göre BKMGT-2 Test Puanlarının Karşılaştırılması

Değişkenler	Grup (n)	X	SS	t	p	η^2
Yer değiştirme Test Puan	Tek çocuk (14)	36.42	4.83	2.85	0.00*	0.15
	Kardeş var (32)	31.75	5.69			
Nesne Kontrol Test Puan	Tek çocuk (14)	28.75	4.42	-1.12	0.89	-
	Kardeş var (32)	29.12	6.86			
BKMGT-2 (Toplam Test)	Tek çocuk (14)	101.07	10.45	2.36	0.02*	0.11
	Kardeş var (32)	92.53	16.13			

*: $p < 0,05$

Katılımcıların kardeş durumu değişkenine göre yer değiştirme beceri, nesne kontrol beceri ve BKMGT-2 toplam puanlarını karşılaştırmak ve verilerin parametrik testlere uygunluğunu kontrol etmek için normallik ve homojenlik testleri incelenmiştir. Bulgular normallik (Skewness, Kurtosis) değerlerinin $\pm 1,5$ arasında olduğu, homojenlik varsayımı için yapılan Levene Testi sonucunun (0,17) parametrik test varsayımlarını karşıladığı belirlenmiş ve katılımcıların kardeş durumu değişkenine göre test puanlarını karşılaştırmak için Bağımsız Örneklem T Testi ile analiz yapmaya uygunluk sağladığı görülmüştür.

Analiz bulguları incelendiğinde; yer değiştirme beceri alt boyutunda kardeş durumuna göre tek çocuk olanlar ($\bar{x}=36,42$, $SS=3,87$ ile kardeşi olanlar ($\bar{x}=31,75$, $SS=.5,55$) arasında anlamlı bir fark görülmüştür [$t(44) = 2.85$, $p<0,05$]. Test sonucu hesaplanan etki büyüklüğü ($\eta^2=0,15$) bu farkın yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. Analiz sonuçlarına göre toplam test puanında kardeş durumuna göre tek çocuk olanlar ($\bar{x}=101,07$, $SS=8,11$) ile kardeşi olanlar ($\bar{x}=92,53$ $SS=16,31$) arasında da anlamlı bir fark olduğu görülmüştür [$t(43.10) = 2.36$, $p<0,05$]. Test sonucu hesaplanan etki büyüklüğü ($\eta^2=0,11$) bu farkın yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. Ancak nesne kontrol beceri analiz sonuçlarında kardeş durumu bakımından anlamlı bir fark görülmemiştir ($p=.89$). Bağımsız örneklem t testi bulguları tablo 4'te gösterilmiştir

4.5. Doğum Sırasına Göre BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması

Tablo 5

Çocukların Doğum Sırasına Göre BKMGT-2 Test Puanlarının Karşılaştırılması

Değişkenler	Grup (n)	X	SS	t	p	η^2
Yer değiştirme Test Puan	1 (29)	34.82	4.44	2.37	0.01*	0.11
	2 (16)	30.68	6.16			
Nesne Kontrol Test Puan	1 (29)	29.96	5.77	0.97	0.29	-
	2 (16)	27.88	7.41			
BKMGT-2 (Toplam Test)	1 (29)	99.17	9.24	2.08	0.05*	0.08
	2 (16)	88.06	20.23			

*: $p<0,05$

Katılımcıların doğum sırası değişkenine göre yer değiştirme beceri, nesne kontrol beceri ve BKMGT-2 toplam puanlarını karşılaştırmak ve verilerin parametrik testlere uygunluğunu kontrol etmek için normallik ve homojenlik testleri incelenmiştir. Bulgular normallik (Skewness, Kurtosis) değerlerinin $\pm 1,5$ arasında olduğu, homojenlik varsayımı

için yapılan Levene Testi sonucunun (0,43) parametrik test varsayımlarını karşıladığı belirlenmiş ve doğum sırası değişkenine göre test puanlarını karşılaştırmak için Bağımsız Örneklem T Testi ile analiz yapmaya uygunluk sağladığı görülmüştür.

Analiz bulguları incelendiğinde; yer değiştirme beceri alt boyutunda doğum sırası değişkenine göre ilk doğan çocuklar (\bar{x} =34.82, SS=4,44) ile ikinci doğan çocuklar (\bar{x} =30.68 SS=6,16) arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür [$t(43) = 2.60, p < 0,05$]. Test sonucuna göre hesaplanan etki büyüklüğü ($\eta^2=0,13$) bu farkın yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. Analiz sonuçlarına göre toplam test puanında doğum sırası değişkenine göre ilk doğan çocuklar (\bar{x} =99.17 SS=9,24) ile ikinci doğan çocuklar (\bar{x} =88.06 SS=20,23) arasında da anlamlı bir fark olduğu görülmüştür [$t(18.52) = 2.08, p < 0,05$]. Test sonucu hesaplanan etki büyüklüğü ($\eta^2=0,08$) bu farkın yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. Ancak nesne kontrol beceri ($p=.29$) analiz sonuçlarında kardeş durumu bakımından anlamlı bir fark görülmemiştir. Bağımsız örneklem t testi bulguları tablo 5'te gösterilmiştir

4.6. Baba Eğitim Durumuna Göre BKMGT-2 Test Puanlarının Karşılaştırılması

Tablo 6

Baba Eğitim Durumuna Göre BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması

Değişkenler	Grup (n)	X	SS	f	p
Yer değiştirme Test Puan	İlkokul (4)	34.74	2.62	0.53	0.79
	Ortaokul (5)	30.40	9.12		
	Lise (12)	33.50	5.99		
	Üniversite (25)	33.32	4.86		
Nesne Kontrol Test Puan	İlkokul (4)	27.75	1.79	0.34	0.06
	Ortaokul (5)	30.80	3.39		
	Lise (12)	30.08	1.75		
	Üniversite (25)	28.40	1.38		
BKMGT-2 (Toplam Test)	İlkokul (4)	100,75	4.13	0.62	0.33
	Ortaokul (5)	88,60	6.99		
	Lise (12)	97,50	3.32		
	Üniversite (25)	94,40	3.35		

Katılımcıların baba eğitim değişkenine göre yer değiştirme beceri, nesne kontrol beceri ve BKMGT-2 toplam puanlarını karşılaştırmak ve verilerin parametrik testlere uygunluğunu kontrol etmek için normallik ve homojenlik testleri incelenmiştir. Bulgular normallik (Skewness, Kurtosis) değerlerinin $\pm 1,5$ arasında olduğu, homojenlik varsayımı için yapılan Levene Testi sonucunun (0,88) parametrik test varsayımlarını karşıladığı belirlenmiş ve baba eğitim durumu değişkenine göre test puanlarını karşılaştırmak için için tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA testi) yapmaya uygunluk sağladığı görülmüştür.

Katılımcıların baba eğitim değişkenine göre yer değiştirme beceri, nesne kontrol beceri ve toplam test puan alt boyutlarının normallik varsayımı için çarpıklık- basıklık değerlerinin (Skewness= Kurtosis $\pm 1,5$) ve homojenlik varsayımı için Levene's testi değerinin (p=0,88) parametrik testlerin varsayımlarını karşıladığı için yaş grupları değişkeni için tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA testi) uygulanmıştır. Bulgular yer değiştirme beceri, nesne kontrol beceri ve toplam test puanları arasında bir fark olmadığını göstermiştir. Tek yönlü varyans analizi bulguları tablo 6'da gösterilmiştir.

4.7. Anne Eğitim Durumuna Göre BKMGT-2 Test Puanlarının Karşılaştırılması

Tablo 7

Anne Eğitim Durumuna Göre BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması

Değişkenler	Grup (n)	X	SS	Post-Hoc (Tukey)	f	p	η^2
Yer değiştirme Test Puan	(1) İlkokul (25)	24,00	7,54				
	(2)Ortaokul (7)	35,14	3,02	1<2 1<4	3,87	0,01*	0,21
	(3)Lise (8)	32,50	4,72				
	(4)Üniversite (28)	33,85	5,25				
Nesne Kontrol Test Puan	İlkokul (25)	22,00	1,00				
	Ortaokul (7)	31,00	6,58	-	1,58	0,20	0,10
	Lise (8)	30,37	5,62				
	Üniversite (28)	28,92	6,64				
BKMGT-2 (Toplam Test)	İlkokul (25)	82,00	15,58				
	Ortaokul (7)	85,57	27,31				
	Lise (8)	95,12	10,62	-	2,64	0,06	0,15
	Üniversite (28)	98,92	9,63				

*: $p < 0,05$

Katılımcıların anne eğitim değişkenine göre yer değiştirme beceri, nesne kontrol beceri ve BKMGT-2 toplam puanlarını karşılaştırmak ve verilerin parametrik testlere uygunluğunu kontrol etmek için normallik ve homojenlik testleri incelenmiştir. Bulgular normallik (Skewness, Kurtosis) değerlerinin $\pm 1,5$ arasında olduğu, homojenlik varsayımı için yapılan Levene Testi sonucunun (0,05) parametrik test varsayımlarını karşıladığı belirlenmiş ve anne eğitim durumu değişkenine göre test puanlarını karşılaştırmak için tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA testi) yapmaya uygunluk sağladığı görülmüştür.

Analiz bulguları incelendiğinde; Yer değiştirme beceri alt boyutunda ilkokul mezunları ($\bar{x}=24.00$, $SS=7,54$) ile ortaokul mezunları ($\bar{x}=35.14$, $SS=3,02$) arasında ve ilkokul mezunları ($\bar{x}=24.00$, $SS=7,54$) ile üniversite mezunları ($\bar{x}=33.85$, $SS=5,25$) arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. [$F(4,42) = 3,87$ $p<0,05$]. Test sonucu hesaplanan etki büyüklüğü ($\eta^2=0,21$) bu farkın yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. Ancak nesne kontrol beceri ($p=.20$) ve toplam test puanı ($p=.06$) analiz sonuçlarında annelerin eğitim durumuna göre anlamlı bir fark görülmemiştir. Tek yönlü varyans analiz bulguları tablo 7’de gösterilmiştir.

4.8. Anne Çalışma Durumuna Göre BKMGT-2 Test Puanlarının Karşılaştırılması

Tablo 8

Anne Çalışma Durumuna Göre BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması

Değişkenler	Grup (n)	X	SS	t	p	η^2
Yer değiştirme Test Puan	Çalışmıyor (25)	32.20	5.67	-1.32	0.19	-
	Çalışıyor (21)	34.33	5.19			
Nesne Kontrol Test Puan	Çalışmıyor (25)	29.28	7.06	0.27	0.78	-
	Çalışıyor (21)	28.76	5.77			
BKMGT-2 (Toplam Test)	Çalışmıyor (25)	91.40	17.53	1.92	0.05*	0.07
	Çalışıyor (21)	99.57	9.16			

*: $p<0,05$

Katılımcıların anne çalışma durumu değişkenine göre yer değiştirme beceri, nesne kontrol beceri ve BKMGT-2 toplam puanlarını karşılaştırmak ve verilerin parametrik testlere uygunluğunu kontrol etmek için normallik ve homojenlik testleri incelenmiştir. Bulgular normallik (Skewness, Kurtosis) değerlerinin $\pm 1,5$ arasında olduğu, homojenlik varsayımı için yapılan Levene Testi sonucunun (0,18) parametrik test varsayımlarını karşıladığı

belirlenmiş ve anne çalışma durumu değişkenine göre test puanlarını karşılaştırmak için Bağımsız Örneklem T Testi ile analiz yapmaya uygunluk sağladığı görülmüştür.

Bağımsız örneklem t testi bulguları tablo 12’de gösterilmiştir. Analiz bulguları incelendiğinde; Toplam test puanında anne meslek durumuna göre çalışmayanlar ($\bar{x}=91.40$, SH=3,50) ile çalışanlar ($\bar{x}=99.57$, SH=1.99) arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür [$t(37.39) = -2.02 p < 0,05$]. Test sonucu hesaplanan etki büyüklüğü ($\eta^2=0,08$) bu farkın yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. Yer değiştirme beceri ($p=.19$), nesne kontrol beceri ($p=.78$) analiz sonuçlarında annelerin çalışıp çalışmama durumuna göre anlamlı bir fark görülmemiştir. Bağımsız örneklem t testi bulguları tablo 8’de gösterilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA

Bu araştırmada, okul öncesi dönemdeki çocukların temel hareket beceri gelişimleri ve aile bireylerinin hareket beceri gelişimlerine etkisi araştırılmıştır. Okul öncesi eğitim çağında olan çocukların hareket becerilerinin saptanabilmesi için Büyük Kas Hareket Gelişim Testi -2 (BKMGT-2) uygulanarak ölçümler yapılmıştır. Yapılan ölçümler sonucunda oluşturulan kategorilere göre ebeveynlerle görüşmeler yapılmış ve hareket becerisine aile etkisi tartışılmıştır.

5.1. Cinsiyet Değişkenine Göre BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması

Araştırmaya katılan çocukların yer değiştirme becerileri, nesne kontrol becerileri ve BKMGT-2 toplam puanlarının analiz sonuçlarına göre; nesne kontrol beceri puanları ve BKMGT-2 toplam puanları açısından cinsiyetler arasında anlamlı bir fark görülmezken; yer değiştirme becerilerde kız çocuklarının erkek çocuklarına göre daha yüksek puan aldığı ve istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Alan yazındaki çalışmalara bakıldığında; Kwon ve O'Neill (2020) tarafından ABD'de 3-5 yaşları arasındaki 368 çocuk ve ailesi ile yapılan araştırmaya göre kızların lokomotor beceri puanları erkeklere göre daha yüksek bulunmuş ancak nesne kontrol becerilerinde cinsiyet farkı bulunmamıştır. 2010 yılında Barnett ve arkadaşları tarafından Avustralya'nın Yeni Güney Galler kentinde 1045 çocukla yapılan araştırma da kızların daha yüksek motor beceri puanlarına sahip olduğu belirtilirken aynı sonuç Mete (2020) tarafından Rize ilinde 3-6 yaş grubundaki 203 çocukla yapılan araştırmada görülmektedir. Ulrich (1985) Amerika'da 8 eyaletten toplam 909 çocukla yaptığı çalışmada cinsiyet değişkenine göre nesne kontrol becerisi test ortalama skorları açısından anlamlı bir farklılık olmadığını tespit etmiştir. Boz (2011) tarafından Ankara ilinde 5-10 yaş, 480 çocuğa uygulanan bir çalışmada ise test puanlarının cinsiyete göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bir başka çalışmada Gülaç (2014) tarafından Kütahya ilinde 3-5 yaş grubundan 1511 çocuğa yapılan çalışmada lokomotor beceriler ve nesne kontrolü becerisi ile toplam büyük kas motor becerisi puanlarının cinsiyete göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşırken, 2020 yılından Brezilya'da Valentini ve arkadaşları

tarafından 368 okul öncesi çağı çocuklarına yapılan araştırmada benzer sonuçlar ortaya çıkmıştır. Hardy ve ark. (2010) tarafından Sidney’de 412 çocuğa yapılan çalışma ve Goodway ve ark. (2010) tarafından Afrikalı Amerikalı ve Güneybatı Hispanik’te 469 okul öncesi çocukta yaptıkları araştırmada da 3-6 yaş lokomotor becerilerindeki cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farkın olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Jonathan ve arkadaşları ise 2015 yılında İngiltere’de 168 çocukla yapılan araştırma sonucuna göre, lokomotor becerilerin, nesne kontrol becerilerinden daha yüksek olmasına rağmen, genel yeterliliğin her iki cinsiyet arasında düşük olduğu bulunmuştur. Gallahue (1982) erken çocukluk döneminde (2-6 yaş) cinsiyet farklılıklarının çok az olduğunu belirtmektedir. Cinsiyetler arasında olan farklılaşmanın sebebi, çocuğa sunulan imkân ve fırsatlar, ailenin yönlendirici ve destekleyici olmasının yanında yine ailenin çocuğu kısıtlayıcı ya da müdahaleci olması gibi çevresel faktörler araştırma sonuçlarının farklı olmasının sebebi olarak gösterilebilir. Ayrıca ocukların tercih ettikleri becerilerin çeşitliliği de bu durumu etkileyebilir. Kız ve erkek çocuklarının bu tercihi çocuklar tarafından yapılabileceği gibi aile yönlendirmesi ve yine ailenin çocuğa sunduğu imkân ve fırsatlarla da ilgili olabilir.

Ebeveynlere sorulan sorular ve verilen cevaplar incelendiğinde;

- **“Çocuğunuza zaman ayırdığınızda beraber ne tür etkinlikler yapıyorsunuz?”** sorusuna yönelik cevaplar incelendiğinde;

Kız- Ort. Üzeri: Ayırdığımız zamanlarda puzzle etkinlikleri, matematik problemleri, boyama, resim boyama. Ama daha küçük yaşlarında bazı böyle sportif fiziksel hareketler.

Kız- Ort.: O belirliyor. Yani şunu yapalım bunu yapalım dediği zaman biz de uyum sağlıyoruz.

Erkek – Ort. Altı: Legolar ile oynuyoruz. Oyun hamuruyla, resim yapıyor abisi ile.

Erkek – Ort. Altı: Etkinlik kitaplarımız var, onlarla yapıyoruz ya da ev içerisinde genelde oyuncaklarıyla oynuyor ya da tablet ile oynuyor.

Kız- /Ort. Üzeri: Onun seçtiği türde etkinlikler yapıyoruz. Hani bazen oyun oynamak istiyor. Böyle nasıl desem. Monopoly tarzı diye işte daha çok böyle yap –boz gibi onun sevdiği tarz şeyler oynamaya çalışıyoruz.

Erkek – Ort.: Ben genelde güreş, annesi de İngilizce. İngilizce kelimeler öğretiliyorum. Bir de etkinlik kitaplarımız var. 4 5 yaş. İşte onlarla alakalı etkinlikler yaptırıyoruz.

Erkek – Ort. Altı: Kardeşleri var, onlarla boyama yapıyoruz ya da sayıları, rakamları çalışıyoruz. -Yani bazen oluyor, ama kızlarla daha çok ağır basıyor, daha çok oynuyoruz.

Erkek – Ort.: Ne oynamak isterse. Lego oynamak isterse lego yakalamaca oynuyoruz, yatakta yastık fırlatmaca...

Cevaplar incelendiğinde, ebeveynlerin erkek çocuklarına vakit ayırdıklarında genellikle evi tercih ettikleri, bu ayrılan zaman diliminde ise çoğunlukla daha sakin veya bilişsel gelişime yönelik etkinliklerin yapıldığı, kız çocuklarına vakit ayırdığı zaman tercihi çocuklara bıraktıkları verilen cevaplarda belirtilmiştir.

➤ **“Çocuğunuz evde oyun oynuyor mu? Ne tür oyunlar oynuyor?”** sorusuna yönelik cevaplar incelendiğinde;

Kız- Ort. Üzeri: Evde çok fazla kendi başına oyun oynamıyor. Daha çok arkadaşlarıyla oynamayı tercih ediyor. Ya o arkadaşlarına gidiyor ya arkadaşları bize geliyor ya da bahçede.

Kız- Ort.: Evet oynuyor ama genelde oyun oynayacağı zaman arkadaşlarıyla oynamayı tercih ediyor. Evde oynuyor koltuktan atlıyor, yatakta zıplıyor. Arkadaşları geldiğinde evde kovalamaca türü şeyler oynuyorlar. Ya da bahçede de oynuyorlar. Balonla topla oynamalar var.

Erkek- Ort. Altı: Ev içerisinde bazen oyuncaklarıyla oynuyor ya da tablet ile.

Kız- Ort. Üzeri: Zekâ oyunlarını çok seviyor. Sonra bebeklerin evcilik oyunlarını seviyor. Kendi kendine oyun yaratabiliyor, hayvanlarla oynuyor. Abisi var, abisi ile evin içinde top oynuyor. Evin içinde bile izin veriyorum bunlara. Birlikte zaman geçirsinler diye. Hareketli oyun olarak dediğim gibi her yere tırmanabiliyor. Kapılara da tırmandığı oluyor bazen. Bayağı bir hareketli.

Erkek- Ort. Altı: Oyuncaklarıyla oynar ama bir erkek çocuk gibi o koltuğa zıplayım, oraya çıkayım olmuyor. Televizyon desenez bir ara çok bağımlısı ve izliyordu. Telefonda şimdi çok izletmiyoruz. Başka yönlere gitsin ilgisi diye. Ama hiçbir şey yapmayıp böyle oturur kendi kendine yani.

Verilen cevaplar neticesinde kız çocuklarının harekete yönelik etkinlikleri ya da oyunları tercih ettiğinde ailenin imkân ve fırsat vererek destekleyici olduğunu görmekteyiz.

Erkek çocukların genellikle hareketli yapılarının olması nedeniyle ev içerisinde ailenin daha sakin oyunlara ya da etkinliklere yönlendiriyor olma ihtimali ile yine bu sebeple erkek çocuklara ev içerisinde harekete yönelik imkân ve fırsat verilmiyor olabilir. Bu sebep cinsiyetler arası farklılık nedeni olabilir. Ayrıca çocuğun evde oyalanması için tablet ve telefonla oynamaya ya da televizyon izlemeye aileler tarafından bilinçli bir şekilde yönlendiriliyor olabilir. Szeszulski ve ark. 2020 yılında çocukların hareket becerileri ölçümlerinin yanında 146 ebeveyne çocukları ile ilgili uyguladıkları ölçekte bulunan “Keep your child occupied by letting him/her watch TV, / Çocuğunuzu televizyon izlemesine izin vererek meşgul edin,” cümlesine verilen cevaplarda ebeveynlerin çocuklarına izin vererek ekran başında geçirilen süre konusunda teşvik edici oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma da ebeveynlerin çocuğunu televizyon izlemesine izin vererek meşgul etme yalnızca erkek çocuklar için istatistiksel olarak anlamlı çıkmıştır. Araştırmamızda erkek çocukların kız çocuklarına göre televizyom/tablet/ telefon gibi teknolojik aletleri daha çok tercih ettiklerini ebeveynlerin verdikleri cevaplarda görmekteyiz.

5.2. Yaş Değişkenine Göre BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması

Yaş değişkenine göre analiz sonuçlarına bakıldığında araştırmaya katılan çocukların yer değiştirme becerileri, nesne kontrol becerileri ve BKMGT-2 toplam puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemiştir.

Alan yazın incelendiğinde; Mete (2020) tarafından Rize ilinde 3-6 yaş grubundaki 203 çocukla yapılan araştırmada yaş grupları arasından anlamlı farklılıklar görülürken, Williams ve ark. (2008) tarafından 3-6 yaş 198 çocuk üzerinde yaptığı araştırmada yer değiştirme beceri puanları 4 yaş grubundaki çocukların 3 yaş grubu çocuklardan daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Pérez ve ark. tarafından 2021 yılında İspanya da 5-6 yaş arası 43 okul öncesi öğrencileri ile yaptıkları araştırmalarında doğum yıllarının başlarında doğan çocukların, aynı yıl içinde doğan çocuklardan daha iyi performans gösterdiği, bu nedenle, daha sonra doğmak, bu çocukları daha erken doğum günlerine sahip akranlarına kıyasla potansiyel olarak dezavantajlı hale getirdiğini dile getirmişlerdir. Yıldırım (2011) tarafından 7-8 yaş grubu 80 çocuk ile yaptığı araştırmasında ise 8 yaş grubu çocukların ortalama yer değiştirme beceri alt test puanlarının 7 yaş grubu çocukların yer değiştirme beceri alt test puanlarından daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. 8 yaş grubu çocukların yer değiştirme becerileri, 7 yaş grubu çocuklara göre daha önde olduğu ortaya çıkmıştır. Alan yazındaki araştırmaların sonuçları çocukların yaş aralığı düştükçe temel hareket beceri

düzeyleri arasındaki farkın azaldığı ve çocukların beceri düzeylerinin yaş ilerledikçe yükseldiğini ortaya koymaktadır. Çalışmamızda da çocukların yaş aralıklarının çok geniş olmaması çocukların temel hareket beceri düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemesi sebebi olabilir.

Ebeveynlere sorulan sorular ve verilen cevapları incelediğimizde;

- **“Dışarı, sokak ya da bahçede oyun oynuyor mu? Ne tür oyunlar oynuyor?”** sorusuna yönelik cevaplara bakıldığında;

62 aylık: *Oynuyor, çok oynuyor zaten vaktinin çoğunluğunu zaten bahçede geçiriyor, dışarıda geçiriyor, Saklambaç oynuyorlar arkadaşları ile, arkadaşlarıyla yakar top oynuyorlar, istop oynuyorlar, bisiklete biniyorlar, toplu şekilde arkadaşlarıyla çocuk oyunları. İşte koşmaca oyunları birilerini kovalamaca oyunları.*

61 aylık: *Bahçede arkadaşlarıyla oynuyor. E ebe Tura 1, 2, 3, ve top oyunları. Havalarda ısındığından beri aslında genelde havuzda oynuyorlar ama onun dışında işte toplu ip atlama, oyuncakların aşağı indirip bahçede oyun kuruyorlar,*

79 aylık: *Bisiklet kullanıyorlar bu ara, birkaç arkadaşı var. Ebelemece oynuyorlar.*

74 aylık: *Evet, parka gidiyoruz genellikle.*

67 aylık: *Genelde böyle koşmaya yönelik saklambaç oynuyorlar. Kuzenleriyle bir aradalar zaten aynı sınıftalar, sürekli birlikteler boş vakitlerinde.*

69 aylık: *Evet. O zaman zaten kimseyi aramıyor. Köpeği var, kedisi de var. Hayvanları çok seviyor. Ağaçlara tırmanıyor. Yani tek başına biniyor, sarkıyor. O tarz şeyleri çok seviyor.*

65 aylık: *Dışarıda oyun oynamıyoruz. Arkadaşı denk geliyor, o zaman ya scooter'a biniyor ya paten sürüyorlar ya da birbirlerini koşturuyorlar. En çok yaptıkları koşturmaca.*

77 aylık: *Kovalamaca, yakalamaca ebelemece oyunları oynarlar. Top filan hiç oynamadılar.*

59 aylık: *Şu süreçte köpeklerle çok oynuyor. Yani top sevmiyoruz ama birbirimize bacak değil kollarla atmaya. Şu sıra biraz scooter sürüyor. Yeni yeni sevmeye başladı.*

Ebeveyn cevapları incelendiğinde, yaş farkı gözetsiz tercih edilen etkinliklerin benzer olduğu, bahçe ya da sokakta geçirilen vakitte tüm yaş gruplarındaki çocukların tek başına ya da arkadaşları ile genellikle hareketli oyunlara yöneldiklerini/tercih ettiklerinin belirtildiği görülmüştür. Hnatiuk ve arkadaşlarının 2018 yılında Melbourne’de 264 çocukla yaptığı araştırma sonuçlarına göre, çocukların açık havada geçirdikleri zamana göre daha yüksek yer değiştirme becerilere sahip oldukları bulunmuştur. Araştırmamızda çocukların açık havada hareketli oyunları tercih etmiş olmaları yaş açısından anlamlı farklılık çıkmamasının nedeni olabilir. Ayrıca burada verilen cevaplarda tekrar görmekteyiz ki tercih edilen etkinlikler benzer olsa bile kız çocuklarının erkek çocuklara göre farklı hareket becerilerine yönelik oyunları tercih ettikleri görülmektedir.

➤ **“Çocuğunuzun hareket eğitimi ve sportif etkinlik ihtiyacı konusunda düşünceleriniz neler? Böyle bir ihtiyacı var mı ve bu ihtiyacı nasıl karşılıyorsunuz? Bu konuda önünüze çıkan engeller nelerdir? (Maddi, manevi, zaman, çevresel faktörler...)” sorusuna yönelik cevaplar incelediğinde içeriklerin örnekleri aşağıda verilmiştir.**

62 aylık: Kesinlikle böyle bir şeye ihtiyacı var ama yaşadığımız bölge itibarıyla böyle bir sosyal imkânlar yok. Maddi manevi değil, zamanda değil. Sportif faaliyet yok. Çevresel.

61 aylık: Göndeririz ama öncelikli olarak ona sorarız. O istiyorsa başımın bazı şeyleri pek gönüllü değil. Yani zorlamakta istemiyoruz. Mesela jimnastik kursu açılrsa gider misin desek çok fazla yanaşmaz gibi geliyor ama mesela desek işte el sanat kursu var. O tür şeylere sıcak bakabilir, biraz ondan tercihlerine önem veriyoruz aslında.

79 aylık: Evet var. Şimdi her şeyi önümüzdeki hafta boks kursuna yazdıracağım onu, oraya gidecek abisi ile.

74 aylık: X'nin jimnastik bir ihtiyacı var. Yüzme ihtiyacı var. Tam bunlara gidebileceği bir zamanda pandemi başladı. Çünkü o zamana kadar halk eğitim X alt sınırdaki kalıyordu. Gidemiyordu biz gidiyorduk kaydolmaya çalışırdım falan yüzmeye kaydolmuştuk ama şimdi hiçbir yere gidemiyoruz. Yani profesyonel bir destek alamıyoruz. Halk eğitimden de alamıyoruz. Özelden de alamıyoruz, yok.

67 aylık: Harekete yönelik evde sürekli hareketli mesela. Sürekli koşuyor, zıplıyor, yapıyor. O konuda bir sıkıntısı olduğunu düşünmüyorum da topu oynama konusunda falan biraz eksiği var. Fakat burada bir kurs yok şu an bilmiyorum.

69 aylık: Kesinlikle var. Karşıluyamıyoruz çünkü hani ben çok isterdim. Çünkü her önüme gelen söylediği şey oluyordu. Jimnastik tarzı yerlere verelim çocuğu. Çünkü çok kabiliyetli. Kas yapısı çok iyi ama elimizde imkân yok. Çünkü oturduğumuz bölgede öyle bir yer yok. Kesinlikle bu bir engel. Şimdi tekvando açılmış, atletik tekvando ve çocuk değişik yerlerde kendini gösterebilir diye yazdırdık.

65 aylık: Var. Şu an karşılayamıyoruz pandemiden dolayı. Bu sene düşündük. Düşündük, aslında jimnastiğe göndermeyi, futbola çok ilgisi var. Önümüzdeki sene. Şöyle. Arkadaş ortamında, mesela dün kick boksa gittik. Orada hoca ve öğrencilerin dizmiş bağıra bağıra bir şeyler anlatıyorlar. Sanki biraz çekindi gibi geldi bana. Tek sıkıntısı o olabilir. Yoksa hareketleri yapabileceğimi düşünüyorum. Kick boks ve futbola göndermeyi düşünüyoruz önümüzdeki dönem. Ama her istediğimiz şey yok burada, etkinlik bağlamında gönderemiyoruz. İmkanlar açısından kısıtlı.

72 aylık: Biz de onun geçen sene fark ettik. Çok hareketli zapt edemiyoruz. Geçen sene pandemiden dolayı yaz okulları açılmadı. Bu sene de bir tek sporu futbol okulu açıldı diye oraya verdik. Yoksa başka seçenekler olsa onlara da verirdik. Yüzmeyi sorduk, yüzmeyi de açmıyorlarmış. - Aslında düşüncemiz her dala gönderip kendisinin bir şey seçmesi. İmkân olsa bütün her şeye göndeririz. - Kick boks vardı bir onu ben istemedim, spor ama bölgenin sınırlılığı bakımından engel mi, kesinlikle evet. Bunun dışında tabii ki ben şu anda sürekli koştur koştur. Şimdi 12.30 da okuldan çıkıyor. Kardeşi 4 de geliyor. 5.30 da futbol okuluna, sürekli koşturmadayım. 7.30'a kadar orada, sonra gel yemek ye... Tabii ki bir tane en fazla iki tane olsun. Hani bu on iki ay devam etsin futbol, yazları da yüzmeye gitsin. Hadi öyle olabilir ama birinci sınıfa başlayacak ben 12 ay bunu bile istemiyorum. Nasıl olacak diye birinci sınıf zor olacak diye.

63 aylık: Hocam burada nerde, olsa çok istiyorum göndermek. Tek X için değil diğerleri içinde göndermek istiyorum. Bir kurs olsa keşke. Sadece tekvando kursu var, X'in yaşı daha yeni geldi, sadece o kurs var diye biliyorum. Başka alanlarda olsa gönderirim. Maddiyat değil de X izin vermiyor. Ben her şeyi yaparım, yeter ki o iyi olsun ama karşılık göremiyorum. X'in hareket gelişiminin önündeki en büyük engel karakteri.

59 aylık: *Bence var evet ama bulunduğumuz yerde çok bir seçenek bulamıyorum. (Ne olsa karşıldınız bu ihtiyacı mesela?) Onu da çok kestiremiyorum G. öğretmen ile de konuşmuştuk. Çok yetenekli bulmuyorum o tarz şeylerde. Mesela scooter sürmesi yaşına göre. Gerçi ilgisi de olmalı şu yaşa kadar. İlgi ile mi alakalı? Ama bebekliğini de biliyorum hantal bir çocuktur.*

Verilen cevaplar incelendiğinde, çocuklarının hareket gelişimlerini desteklemek için hareket eğitimi ihtiyacının olduğu fakat yaşanan yerde çocukların yaş grubuna, ilgisine uygun herhangi bir branşta kurs ya da sportif faaliyetlere yönelik etkinlikler olmadığı için çocuklar bunlardan yararlanamamaktadır. Maddi ya da zaman olarak herhangi bir sorun olmamasına rağmen okul öncesine yönelik kursların olmayışı ya da olan kurslara yaşları küçük olmasından dolayı katılamadıkları görülmektedir. Bunun yanında cevaplara göre, olan kurslarda ise çalıştıran eğitmenin çocuklara olan tutum ve davranışı da bu kurslara katılımı olumsuz etkilediği görülmektedir. Ayrıca ailelerin hareket gelişim hakkında yeterli bilgiye sahip olmamaları da ne yapmaları gerektiğini bilmemelerine neden olmaktadır. Bütün bunlar hareket gelişimi etkileyen çevresel faktörlerdir.

Ebeveynler hareket ihtiyacı olsa bile bazı çocukların hareketi sevmedikleri ya da isteksiz olmalarından dolayı harekete yönelik etkinlikleri tercih etmediği ve motivasyonlarının bu konuda zayıf olduğunu belirtmişlerdir. Bazı çocukların ise çok fazla hareketli olmasından dolayı ailelerin, olan kurslara yönlendirmeleri gerektiği düşüncesi ile yönlendirme yapılmıştır. Gelişimi etkileyen bir diğer faktörün bireysel farklılıklar olduğu yani çocuğun ilgi, istek ve ihtiyacına yönelik olduğunun ve hareket gelişimi etkilediği görülmektedir.

➤ ***“İmkanlar olsa çocuğunuzu kurslara ve sportif etkinliklere yönlendirir misiniz?”*** sorusuna yönelik cevaplar incelediğinde içeriklerin örnekleri aşağıda verilmiştir.

62 aylık: *Kesinlikle. Mesela jimnastik yapmayı çok istiyor. Kendi de söylüyor bunu. Ama burada jimnastik salonu yok. Çocuklara yönelik öyle bir sportif faaliyet yok.*

61 aylık: *Yani biz yönlendirmedik şimdiye kadar bir sportif ya da disiplin gerektiren kas hareketleri içeren alanlara yönlendirmedik. Hani bir disiplinli bir spor alsın, eğitim alsın oraya yönlendirmedik ama gün içerisinde koşması, kalem tutması efendim işte bisiklet sürmesi bunlar tabii devam eden aktif ne kadar süre. Çok sürmüyor aslında. Bir heves etti aldık. Sen bir kere düşünce bir ürktü şu an neredeyse hiç sürmüyor. Çıkan engel olarak*

Kendi motivasyonu aslında. - Bana yok gibi geliyor. -Evet. Kendinden kaynaklı etkenler olabilir. Biz mesela teşvik etmeye çalışıyoruz ama bazı konularda çok çekingen. Genelde böyle, hani ağır oturmalı etkinlikleri tercih ediyor ve çok hareketli şeyleri yapmayı sevmeyen. -Çok yenilikçi değil yani yeniliklere çok açık değil mesela yüzme konusunda işte ilerlemiyor. Hani hep küçük havuzda yüzüyor, büyük havuza girmedi gibi. -Ürküyor.- Söylüyoruz, götürelim diyoruz, kolluklar alıyoruz ama gelmiyor pek. - Biz de çok üstüne gitmiyoruz. -Ya genelde bedensel hareketli şeyleri pek sevmiyor. Daha çok el becerisi gerektiren işte boyama, etkinlik, kesme, yapıştırma o tarz şeyleri yapmaktan daha çok zevk alıyor.

74 aylık: Tabii ben özel hoca da bulamıyorum mesela. Şimdi bu tarz aktiviteler grup halinde yapılabilecek diye ben yönlendiremiyorum. Müzik istiyorum. Resim istiyorum, mesela ben online resim müzik eğitimlerini de araştırmıştım resmi önermiyoruz eğitim şeklinde diye benim kendi resim hocam söyledi. Müzik olarak da D'ye olabilecek ukulele vardı, burada bir saz kursu vardı araştırdım. Hani böyle bire bir hocada bulamadım.

67 aylık: Pandemi döneminde düşünmem ama seneye düşünebilirim olduğu zaman. Pandemi olmadığı zaman gönderebilirim.

69 aylık: Başka olmasını çok isterdim ki özel açılmış olsa ona bile gönderirdik. Çünkü istiyor, belli çocukta var o kabiliyet.

63 aylık: Gönderirim hocam neden göndermeyim. 6 yaştan başlıyor, yaşı tutmuyor.

59 aylık: Burada spor ile ilgili bir merkez olsaydı beni yönlendirebilecek bir kurum, onu da bilmiyorum ne tarz bir şeye yönlendirmeliyim onu da bilmiyorum.

Cevaplara göre yaşanan bölgede çocukların ilgi istek ve yaşlarına uygun kursların olması durumunda çoğu aileler çocuklarını bu konuda destekleyerek göndermek istediklerini belirtmişlerdir.

Ebeveynlerin hareket becerilerini desteklemeleri için bulunan çevrede çocukların ilgi, ihtiyaç hatta yaş grubuna uygun sportif faaliyetler ya da kursların olmayışı, olan kurslarda eğitmen ya da antrenörün çocuklara tutum ve davranışları çocukların hareket gelişimini desteklemenin önünde engel teşkil etmektedir ve çevresel faktörlerin hareket gelişimde önemini göstermektedir. Çevresel faktörlerin yanında çocukların bireysel farklılıkları da hareket gelişimi etkilemektedir. Çocukların hareket etmeyi sevmemeleri ya

da bu tarz oyun ve aktivitelere ilgisiz olmaları da engel olarak görülebilir. Bütün bunların yanında ailenin hareket gelişim alanında yeterli bilgiye sahip olması, nereye nasıl yönlendirmeleri gerektiğini bilmemeleri de hareket gelişimini etkilemektedir.

5.3. Okula Gitme Sürelerine Göre BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması

Çocukların okula gitme sürelerine göre bakıldığında araştırmaya katılan çocukların yer değiştirme beceriler, nesne kontrol beceriler ve BKMGT-2 toplam puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemiştir.

Alan yazına bakıldığı zaman, çocukların okula gitme sürelerine yönelik araştırmaların sınırlı olması ve yapılmış araştırmaların genellikle bu okula gidip-gitmeme durumlarına bakarak inceledikleri gözlenmiştir. Valadi tarafından (2021) İran- Tahran'ın batı ve kuzeybatı bölgelerinde yaşayan 247 aileden, anaokuluna giden ve gitmeyen 18 ila 42 aylık çocuklara yapılan araştırmaya göre okula giden çocukların, gitmeyen çocuklara göre puanlarının yüksek çıktığı, yaşlılarına göre daha iyi performans gösterdiği bu durumun hareket gelişimi etkilediğini belirtmişlerdir. Ayrıca araştırma da etki büyüklüğüne dayanarak, anaokulu gibi eğitim ortamlarının çocukların hareket gelişimleri için sağlanan olanakların niceliğini ve kalitesini %34'e kadar artırabileceği sonucuna varılmıştır. 2018 yılında Melo ve ark. 6-10 yaş arasında çocuklarla yapılan literatürdeki çalışmalarını gözden geçirdiklerinde, çocukların hareket becerilerde performansının düşük olduğunu ve öğretmenin, öğretilen fiziksel aktivitelerin, hareket becerilerin geliştirilmesinde daha etkili olduğunu tespit etmişlerdir. Bu nedenle, öğretmen rolünün hareket gelişim sürecinde önemli olduğunu görmekteyiz. Araştırmamızda okula gitme sürelerinin çocukların yer değiştirme beceriler, nesne kontrol beceriler ve BKMGT-2 toplam puanlarında istatistiksel bir fark oluşturmamasının nedeni COVID-19 pandemisi sürecinde ülke genelinde ve okullarda kapanma ve sokağa çıkma kısıtlaması olması durumunun neden olduğu düşünülebilir.

Ebeveyn görüşmelerinde verilen cevaplar arasında yaşanan salgın döneminde öğretmenlerin büyük kas gelişimine yönelik değil, genellikle küçük kas gelişimine yönelik etkinlikler yaptıklarını ya da öğretmenlerin sınıf içerisinde çocukların hareketli yapılarını fark etseler bile sınıfta buna dair bir şey yapmadıklarını, ebeveynler harekete yönelik etkinlikler önermedikleri, bu konuda tavsiyelerde bulunmadıklarını da ebeveyn cevaplarında görmekteyiz.

Okul süresi 3 yıl: Yani okul etkinliği çok yaptık. Spor ile ilgili değil de. Sadece el işi etkinlikleri çok artı.

(Okul Süresi 2 yıl): Okullar bir süre kapandı. İkimizde evdeydik. Yani aslında çok bilinçli değilim bu hareket eğitimi konusunda, yani öyle ekstra şeyler bilmiyorum. / Çok hareketli sınıfta. Öğretmeninden de dönütler alıyorum. Yani şöyle bir yürüyüp gelmeden, etkinliklerine bakmadan, herkese tek tek gidip bakıyor, oturmuyor. Yani hep böyle. Yürüyerek yapıyor ne yapıyorsa, oturtamıyorum sınıfta diyor.

Yine verilen cevaplar arasında çocuklarını okula göndermek istemelerinin öncelikli amacının sosyal gelişiminin desteklenmesi olduğunu görmekteyiz.

1 yıl: Ben aslında 4 yaşından istememiştim anaokuluna falan gelsin bir de hastalık vardı. Bu sene gelmeseydi seneye kesin gelecek 6 yaşında. Sonra birinci, sınıfa gidecek. Birazcık açılma, arkadaşlık kurma, arkadaşlık edinme becerisini kazanması için çok istedim.

Ebeveynlerin çocuklarını okula gönderme sebeplerinin sosyal ve bilişsel gelişime yönelik olması, okuldan beklentinin bu gelişim alanlarına yönelik olduğunu göstermektedir. Bu sebeple okulda sosyal ve bilişsel gelişim alanları dışında gelişim alanlarının desteklenip desteklenmediği sorgulanmamakta ve beklenti de olmamaktadır. Öğretmenler hareket eğitimi konusunda çocukları ve aileleri yönlendirmediğini cevaplardan anlamaktayız.

Purtaş ve Duman (2017) yaptıkları araştırmada okul öncesi öğretmenleri tarafından gönderilen 200 etkinlik örneği incelenmiş, hareket ve bütünleştirilmiş hareket etkinliklerinin öğretim yöntemleri boyutunun planlaması ile ilgili olarak, çocukların doğasına uygun öğretim yöntemi kullanılmadığı, etkinliklerin çocuk merkezli olmadığı belirlenmiştir.

Verilen cevaplar incelendiğinde öğretmenlerin daha çok küçük kas gelişimine yönelik etkinlikleri tercih etmesi, ebeveynlerin de bu yönde beklentilerinin olmaması öğretmenin bu alan ile ilgili etkinliklere daha az yer vermesine neden olabilir. Çocuğun hareketli yapısının farkında olup öğretmenin çocuğu sürekli oturtmaya çalışmanın çözüm olacağını düşünmesinin nedeni bu gelişim alanında öğretmenlerin bilgilerinin yetersiz olmasından kaynaklanabilir. Bu bilgi ve farkındalık eksikliği ile çocukların okula gitme süreleri ne kadar az ya da fazla olursa olsun hareket becerisine yönelik etkinliklere planlarda daha az yer verilmesi ya da yer verilmemesi bu alanın okulda desteklenmesinin zorlaştıracağından çocuklar aralarında fark olmamalarına sebep olabilir.

5.4. Kardeş Durumuna Göre BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması

Araştırmaya katılan çocukların kardeş durumuna göre bakıldığında yer değiştirme beceri alt boyutunda ve BKMGT-2 puanında tek çocuk olanların, kardeşi olanlara göre daha yüksek puan aldığı ve istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Alan yazına bakıldığı zaman; Kwon ve O'Neill (2020) tarafından ABD'de 3-5 yaşları arasındaki 368 çocuk ve ailesi ile yapılan araştırmaya göre 5 yaşından küçük kardeşi olanların yer değiştirme becerileri daha iyiyken, 5 yaşından büyük kardeşi olanların nesne kontrol becerilerinin daha iyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgular, kardeşlerin erken çocukluk gelişiminde önemli bir rol oynadığını öne süren alan yazınla uyumludur. Alan yazında kardeş faktörüne yönelik anlamlı sonuçlar çıksa bile bu faktörün etkililiği ailenin yönlendirmesi ve çocuklarına ortam çeşitliliği sağlaması, imkân ve fırsat vermesi, onları bu alanda desteklemesi ile de ilişkili olabilir. Hnatiuk ve ark. (2018) Melbourne 264 çocukla yaptığı araştırmada evlerinde fiziksel aktivite ile ilgili donanımları daha fazla olan çocukların nesne kontrolü ve yer değiştirme becerilerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu bilgilerden hareketle araştırmamızda tek çocuk olanların, kardeşi olanlara göre daha yüksek puan alması bireysel faktörlerin yanında ailenin çocuklarına ortam çeşitliliği sağlaması, imkân ve fırsat vermesi, onları bu alanda desteklemesi gibi etkenlerin sonucu olabilir.

Ebeveynlere sorulan sorular ve verilen cevapları incelediğimizde;

- “Çocuğunuz evde oyun oynuyor mu? Evde oyun oynamayı tercih ettiği biri var mı?” sorusuna yönelik cevaplara bakıldığında;

Tek çocuk: A evde çok fazla kendi başına oyun oynamıyor. Daha çok şey arkadaşlarıyla oynamayı tercih ediyor. Ya o arkadaşlarına gidiyor ya arkadaşları bize geliyor ya da bahçede. - Annesi ile genelde oynamayı tercih ediyor.

Tek çocuk: Oynuyor. Oyununa göre değişiyor. Mesela el işi etkinlikleri yapacaksa işte boyamayı falan beni anneyi tercih ediyor ama bedensel oyun oynayacaksa, yakalamaca koşmaca gibi falan o zaman babayı tercih ediyor.

Abisi var: Evet. Abisi ile daha çok. Oyun hamuruyla, resim yapıyor abisi ile.

Kardeşi var: Son 2- 3 aydır beni tercih ediyor ama zaman geçirmek ise kardeşini.

Tek çocuk: Evet oynuyoruz. Annesiyle oynuyor genelde. Ben geldiğim zaman direk beni tercih ediyor.

Abisi var: Kimi kaparsa, o anda kimden gelirse onu alıyor. Çoğunlukla abisini istiyor. Evde kendi başına da oyun oynuyor. Zekâ oyunlarını çok seviyor. Sonra bebeklerini ve evcilik oyunlarını seviyor. Kendi kendine oyun yaratabiliyor, hayvanlarla oynuyor.

Kardeşi var: Önceden daha çok oynuyordu, şimdi bu arada biraz daha azalttı. Bizle ve kardeşiyle oynuyordu ama bu aralar belki bir aydan beri kendi kendine oyun oynamıyor, kardeşi kendi kendine oynamak istediğinde ona rahat vermiyor.

Kardeşi var: Yani evde çok oyun oynamıyoruz.

2 ablası, 1 kardeşi var: Evin içerisinde kardeşi (bir yaş küçük) ile iyi anlaşıyor ama çok da kavga ediyor. Evet, kızlar tabakları çanaklarıyla oynuyor, bunlar ne kadar olsa üç kız, X arabaları ile oynuyor, onlar içgüdüsel olarak bebeklerle falan oynuyorlar, böyle bir yalnızlık oluyor. Hocam ben şey yapıyorum genelde, zaten babası dediği gibi evde olmuyor, kardeşi var küçük o uyuyor öğlen saatlerinde, ablası ödev yapıyor genelde, bir tane daha var burada 3 yaşında biz onlarla bir şeyler yapıyoruz.

Tek çocuk: Hareketli oyunlarda babayı tercih ediyor, lego tarzı oyunlarda beni tercih ediyor. Yalnız çok fazla oynamaz.

Ebeveyn cevaplarında, kardeşler arası yaş ve cinsiyet farkının onlarla çoğu zaman oyun oynamayı etkilediğini ve yalnız oynamak istediklerinde ise küçük kardeşlerinin, kendi kendilerine oynamalarına izin vermediklerini görüyoruz. Ayrıca tek çocuk olanlar kendi kendine oyun oynamayı tercih etmedikleri ya aileden birini (anne-baba) ya da arkadaşlarını tercih ettiklerini de verilen cevaplarda görmekteyiz. Birden fazla kardeş sayısı çocuğa ayrılan vakti etkileyebiliyor, ayrıca bazen oyunların ve içeriklerinin diğer kardeşlerin durumuna göre belirlendiğini ve kardeş sayısı çocukla birebir ilgilenilmesinin önüne geçmekte olduğunu verilen cevaplarda görmekteyiz.

Verilen cevaplar neticesinde çocukların kendilerinden küçük kardeşleri ile oynamayı tercih etmezken kendilerinden büyük kardeşleri ile oynamak istemeleri cinsiyet benzerliği ile ilgili olabileceği gibi oynamak istememeleri cinsiyet farklılığından kaynaklanıyor olabilir. Tek çocuk olanların yalnız oynamayı tercih etmek yerine ya aileden birini ya da dışarda arkadaşlarını tercih ettiklerini verilen cevaplarda görmekteyiz. Bu durumda anne ve

babayı tercih ettiklerinde daha hareket içerikli oyunlara yöneldikleri görülürken, kardeşi olan çocuklar ise kardeşleri ile ya da yalnız oynamayı tercih ettiklerinde (ebeveynler tarafından yönlendiriliyor olabilir) daha sakin oyunları tercih ettikleri görülmektedir. Bu durum tek çocuk olanlara aileler tarafından daha fazla zaman ayrıldığını ve ayrılan bu zaman diliminde hareketli oyunlar başta olmak üzere etkinliklerin seçildiğini, diğer taraftan kardeşi olan çocuklar aileler tarafından kardeşlere yönlendirildiğini ve çocukla ebeveynin birebir oyun oynamamakta olduğunu da cevaplarda görmekteyiz. Bu cevaplardan yola çıkarak araştırmamızda tek çocuk olanların daha iyi bir ortalamaya sahip olmaları ailenin gösterdiği ilgi, tek çocuk olanlara sunulan imkân ve ortamın yanında destekleyici olmaları olabilir.

5.5. Doğum Sırasına Göre BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması

Doğum sırası değişkenine göre çocukların yer değiştirme alt boyutunda ve BKMGT-2 puanında ilk doğan çocukların, ikinci doğan çocuklara göre daha yüksek puan aldığı ve istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Göreceli olarak doğum sırasına göre BKMGT-2 test puanlarının karşılaştırma bulguları kardeş durumu değişkenine göre BKMGT-2 test puanlarının karşılaştırma bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Çünkü ilk doğan çocuk belli bir yaşa gelene kadar ailedeki tek çocuktur. İkinci çocuk dünyaya geldiğinde hâlihazırda bir kardeşi olmaktadır. Bu durumda, ilk doğan çocuklara ebeveynler tarafından sunulan imkân ve şartların yanında ilginin ikinci doğan çocukla paylaşılması neticesinde benzer bulguların ortaya çıkması aslında araştırmamızın değişkenleri arasında tutarlılık olduğunu göstermektedir.

Kardeş durumu değişkeni sonuçlarına ek olarak ailelerin çocuklarını bebeklikten itibaren destekleyip desteklemediklerini öğrenmek için sorulan “**Çocuğunuzun bebeklik mizacı nasıldı?**” sorusuna verilen cevaplarda annenin ilk çocukları ile birebir ilgilendiğini, eksik hissettiği konularda destekleyici olması ve buna yönelik ortam çeşitliliği sağladığı görülmektedir. Ayrıca bakıcı faktörünün de çocuğu olumlu etkilediği cevaplardan anlaşılmaktadır. İkinci çocukların bebeklik mizacı sakin olsa bile ailenin herhangi bir şey yapmadığını yine verilen cevaplardan görmekteyiz.

2.doğum: Çok sakindi aslında. Evet, çok sakin bir bebekliği vardı o şekilde bu kadar.

1.doğum: Y'nin ile birebir ilgileniyordum, nasıl anlatayım, ben Y 13-14 aylıkken fiziksel aktivite olarak geri kaldığını fark etmişim. Kaydırağa kendi başına çıkıp

kayamadığını fark ettiğim o hafta eve kaydırak ve trambolin almıştım. Yani onu bir ondan sonra değiştirdi ve sonra bizim bir rus bakıcımız olmuştu. Onun hayata bakış açısı bizden çok başka. Y level atlatmıştı. Şey olarak her gün dışarı çıkartıyor yürütüyor. Yaz kış o da Y'ye bayağı etkili oldu.

1.doğum: Hantaldı, çok hantal. Yani çok geliştirdiğimi düşünüyorum.

Kardeş durumu değişkeni sonuçlarında olduğu gibi doğum sırası değişkeninde de çevresel faktörlerin çocukların hareket becerilerini öğrenmelerinde ve geliştirmelerinde etkili olduğu görülmektedir.

5.6. Baba Eğitim Durumuna Göre BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması

Çocukların baba eğitim durumuna göre test puanlarına bakıldığında yer değiştirme beceriler, nesne kontrol becerileri ve BKMGT-2 toplam test puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Mucuk (2020) tarafından 11 anaokulunda, 60-72 aylık 83 çocuk ile yaptığı araştırmasında çocukların oyun davranışlarının babaların eğitim düzeylerine göre anlamlı derecede farklılaşmadığı görülmüştür. Şalcı (2020) tarafından Bartın ilinde, okul öncesi eğitim çağında çocuğu olan 40 gönüllü baba ile yaptığı araştırmasında oyun becerilerinin gelişiminde baba eğitim durumu ile grup arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır. Bizim araştırmamızı destekler niteliktedir. Gökduman ve ark. (2019) tarafından 5-6 yaşında anaokuluna devam eden çocuğu olan babalar ile yapılan araştırmaya göre, çocuklar hareket içerikli oyunları babalarıyla oynamayı tercih etmektedir. Araştırmamızda da benzer bulgular bulunmakta ve ebeveynler tarafından eğitim durumuna bakılmaksızın bütün babaların çocukları ile hareketli oyunlar oynadığını verilen cevaplarda görmekteyiz. Çocuğuna zaman ayıran babaların ya da çocukların babaları ile hareketli oyun oynamayı tercih etmesi oyun esnasında doyun sağladığı, annesi ile bu tarz oyunları oynamaması ya da tercih etmemesi gibi nedenlerden olabilir.

Ebeveynlere sorulan sorular ve verilen cevapları incelediğimizde;

- **Çocuğunuza zaman ayırdığınızda ne tür oyunlar oynuyorsunuz/oynuyor?"** sorusunun cevabına baktığımızda;

Üniversite Mezunu Baba: Gün içinde evde olmuyorum, gece geç çıkıyorum, 10.30-11.00 gibi geliyorum eve. Ben geldiğim zaman direk beni tercih ediyor. O yarım saat 40

dakika da özlem gidermiş oluyorum. Her akşam bir güreşimiz var. İşten biraz geç geliyorum. İşten geldiğim gibi direk ona saldırıyorum. O da beni bekliyor. Kesintisiz her akşam yarım saat ya da 45 dakika oluyor.

Üniversite Mezunu Baba: Genellikle güreş yapıyoruz. Kardeşi de katılıyor bize. Yarım saat sürüyor belki daha fazla. Körebe, saklambaç oynuyoruz. Hep birlikte oynuyoruz.

Lise Mezunu Baba: Genelde annesi ilgileniyor dediğim gibi ama geldiğimde oyunlarına katılmaya çalışıyorum. Bu aralar futbola ilgili, böyle yapaksın diye. Sahaya çıkartıyoruz. Lisenin bahçesine.

İlkokul Mezunu Baba: Biz hayvancılık yapıyoruz, çiftçilik yapıyoruz. Şimdi şu an yaz zamanı özellikle sabah 5 ve akşam 11'i buluyor. Öğlen geliyoruz 1-2 saat. Mesela benim oraya geliyor. Hayvanlarla bayağı bir zaman geçiriyoruz.

Babaların eğitim durumuna bakılmaksızın çocuklara zaman ayırdıklarında genellikle harekete yönelik oyunlar oynadığını verilen cevaplarda görmekteyiz. Araştırmamamıza katılan, eğitim durumuna bakılmaksızın tüm babaların genel olarak zaman ayırmaya çalıştıkları ve bu zamanda da harekete yönelik oyun ve etkinlikleri tercih ettikleri görülmektedir. Bu durum babaların eğitim durumu değişkenine göre bakıldığında herhangi bir fark çıkmama sebebi olabilir.

5.7. Anne Eğitim Durumuna Göre BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması

Çocukların anne eğitim durumuna göre test puanlarına bakıldığında yer değiştirme becerilerinde annesi ilkökul mezunu olanların, annesi ortaokul mezunu olanlara göre ve annesi üniversite mezunu olanlara göre daha düşük puan aldığı ve istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Valadi tarafından (2021) İran- Tahran'ın batı ve kuzeybatı bölgelerinde yaşayan 247 aileden, anaokuluna giden ve gitmeyen 18 ila 42 aylık çocuklara yapılan araştırmaya göre, özellikle, ebeveynleri lisans ve lisans üstü mezunu olan çocuklar, ortaokul, lise ve ön lisans mezunlarına kıyasla çocuklarına bu alanda daha yüksek kalitede olanaklar sağladığı bulunmuştur. Mucuk (2020) tarafından 11 anaokulunda, 60-72 aylık 83 çocuk ile yaptığı araştırmasında çocukların oyun davranışlarının annelerin eğitim düzeyine göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Avşar tarafından (2014) yapılan bir araştırmaya göre anne eğitim düzeyine göre; 6-7 yaş erkek çocuklarının büyük kas beceri puanları ve alt test puanları

arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılık sonucunda: anne öğrenim düzeyi üniversite-üzeri mezunu olanların orta öğretim ve ilköğretim mezunu olan öğrencilere göre büyük kas beceri ve alt test puanları yüksek çıkmıştır. Bu durum anne eğitiminin ve buna bağlı olarak çocukları ile geçirdiği zamanın hareket becerisi üzerinde etkili olduğunu söyleyebiliriz.

Ebeveynlere sorulan “sorulan sorular ve verilen cevapları incelediğimizde; **“Çocuğunuza zaman ayırabiliyor musunuz?”** sorusuna verilen cevaplarda eğitim durumuna göre annelerin zaman ayırma konusunda daha bilinçli olduklarını söyleyebiliriz. Çünkü verilen cevaplara göre üniversite mezunu anneler çocuklarına ayırdıkları zamanın yetmediğini dile getirmiş ve gereksiz aktiviteleri kısıtlayarak beraber zaman geçirdiklerini belirtirken; diğer annelerde çocuklarına zaman ayırmadıklarını ya da daha az ayırdıklarını belirtmişlerdir.

➤ **“Çocuğunuza zaman ayırabiliyor musunuz?”** sorusunun cevapları incelendiğinde;

Üniversite Mezunu Anne: Yani tabii her ebeveyn gibi ayırmaya çalışıyoruz ama ne kadar ayırsak da az kalıyor bize göre yetersiz aslında belki daha çok ayırabiliriz ama tabii 8 5 çalıştığımız için geri kalan zamanımızda evde televizyon seyretmeyerek ya da gereksiz aktiviteleri kısıtlayarak çocuğumuza yeterince zaman ayırdığımızı düşünüyoruz.

Lise Mezunu Anne: Her gün olmasa da evet.

Ortaokul Mezunu Anne: Gün içerisinde tabii ki ayırdığım çoğu zaman ayırmaya çalışıyorum ama ayıramadığım zamanlar da oluyor tabii ki de çoğunlukla hep birlikteyiz zaten.

Üniversite Mezunu Anne: Ayırabiliyoruz. Zaten zaman ayıramadığımız da onlar geliyorlar. Zorla zaman ayırttırıyorlar bir şekilde. Bizle daha çok oynamak istiyor.

İlkokul Mezunu Anne: Ben zaten devamlı evdeyim. Beraberiz devamlı zaten.

Üniversite Mezunu Anne: 21.30 gibi yatıyor o zaman kadar sürekli Z ile anne koşuyor oynuyor. İşten gelir gelmez her gün en az bir buçuk saat bir şey yapmadan sadece Z ile ilgileniyorum.

Cevaplar incelendiğinde, ilkokul, ortaokul ve lise mezunu annelerin çocukları ile bütün gün evde beraber olduklarını, bazı ebeveynler ise çocuğuna yeteri kadar zaman ayırmadığını belirtmiştir. Üniversite mezunu anneler ise çocuklarına ayırdıkları zamanın hiçbir zaman yeterli olmadığını belirtmişlerdir. Bütün gün çocukları ile beraber olmalarının onlara bire bir zaman ayırmak olduğunu düşündüklerini verilen cevaplardan görmekteyiz. Halbuki çocuklarla bire bir ilgilenip, onlarla oyun oynamak, etkinlik yapmak, aynı ortamda beraber olmaktan çok farklı durumlardır. Çünkü çocuklarla kaliteli zaman geçirmek, çocukların ilgi, istek ve ihtiyaçlarına yönelik olup gelişimlerine katkı sağlar nitelikte olmalıdır. Üniversite mezunu anneler ise ayırdıkları zamanın hiçbir zaman yeterli olmadığını, ayrılan zamanda kaliteli zaman geçirmek için çocukları ile beraber olduklarını sadece onlarla ilgilendiklerini belirtmişlerdir. Araştırmamızda eğitim kademelerine göre farklılık çıkmasının sebebi ebeveynlerin çocukları ile geçirilen zaman ve yapılan etkinlikler açısından yeteri kadar bilgili ve bilinçli olmadıklarından olabilir.

5.8. Anne Çalışma Durumuna Göre BKMGT-2 Puanlarının Karşılaştırılması

Anne çalışma durumuna göre, çocukların BKMGT-2 puanlarının çalışan annelerin lehine göre daha yüksek ve istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir.

Avşar tarafından (2014) yapılan bir araştırmaya göre anne mesleğine göre anneleri ev hanımı olanların büyük kas beceri ve alt test puanları düşük çıkmıştır. Işıkoğlu ve ark. (2008) yaptığı Denizli ili merkezinde okul öncesi eğitim çağında çocuğu olan 331 ebeveyne ile yapılan araştırmaya göre çalışan ebeveynlerin hareketli oyuna katılımları çalışmayan anne babalara göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum annelerin çalışmalarına rağmen çocuklarıyla oyun oynamaya zaman ayırabilmeleri oyuna ve hareket becerisine verdikleri önemin göstergesi olarak düşünülebilir.

Ebeveynlere sorulan sorular ve verilen cevapları incelediğimizde;

- **“Çocuğunuza gün içerisinde ne kadar zaman ayırabiliyorsunuz?”** sorusuna verilen cevaplara bakıldığı zaman;

Çalışan Anne: Yani tabii her ebeveyn gibi ayırmaya çalışıyoruz ama ne kadar ayırsak da az kalıyor bize göre yetersiz aslında belki daha çok ayırabiliriz ama tabii 8 5 çalıştığımız için geri kalan zamanımızda evde televizyon seyretmeyerek ya da gereksiz aktiviteleri kısıtlayarak çocuğumuza yeterince zaman ayırdığımızı düşünüyoruz. - Yani akşamları ve

hafta sonra çoğunlukla- Eve girdiğimiz andan itibaren uyuyana kadar sürekli onunla ilgili bir şeyler yapıyoruz.

Ev Hanımı: Her gün olmasa da evet. - Yarım saat. Benim müsaitliğime, havaya göre değişiyor.

Ev Hanımı: Evet. -. D ve kardeşi kendi kendilerine oynayan, kendileri ile vakit geçirebilen çocuklar. Ben birlikte vakit geçirelim dedikten sonra bırakmamaya başladı. Yani mesela gün içinde hadi anne sen de oynayalım, seninle bir şeyler yapalım, ben de ona şöyle söylemiştim; gündüz okuldan önce yarım saat, okuldan sonra yarım saat oyun sadece oyun oynayalım, kitap etkinlik değil oyun. Ama ya o kuzenine gidiyor ya da kuzenim bize geliyor. Eğer böyle olursa hani bunu yapabilme şansımız yok.

Ev Hanımı: Ayırabiliyoruz, evet. 1-2 saat oluyor.

Ev Hanımı: Gün içerisinde tabii ki ayırdığım çoğu zaman ayırmaya çalışıyorum ama ayıramadığım zamanlar da oluyor tabii ki de çoğunu hep birlikteyiz zaten. Hani onunla oyun oynadığımız zamanlar oluyor. Hani zaten bahçemiz var büyük. Böyle bahçelerimiz gibi oraya götürüyorum. Çok serbest büyüdü. Evin içine kapalı kalan bu çocuk olmadı.

Çalışan Anne: Ayırabiliyoruz. Zaten zaman ayıramadığımız da onlar geliyorlar. Zorla zaman ayırttırıyorlar bir şekilde.

Ev Hanımı: Biz bütün gün birlikteyiz zaten. Dışarda, yani sokak oyunu değil ama arkadaşlarla buluşma, parka gitme, denize taş atma, hep dışarıdayız. Yani evde çok oyun oynamıyoruz. Biz çok geziyoruz. Parka falan çıkıyoruz dışarıda çok geziyoruz. Arkadaşları ile oynuyor. Anneler ile buluşuyoruz, çocuklar koşturuyor, kendileri oynuyor.

Ev Hanımı: Ben zaten devamlı evdeyim. Beraberiz devamlı zaten. Vakit ayırabiliyoruz. İlgisini çekmiyor. Bilmiyorum. Hadi gel şunu yapalım dediğinizde yapacak bir çocuk değil.

Çalışan Anne: Ayırıyorum. Yani 3'te gidiyorum eve. 3-3.30 gibi L geliyor eve. En az bir buçuk saat bir şey yapmadan sadece L ile ilgileniyorum. Ne oynamak isterse. Lego oynamak isterse lego, yakalamaca oynuyoruz, yatakta yastık fırlatmaca. Hafta sonu sadece temizlik yapıyorum onun dışında hep L ile beraberiz.

Cevaplara göre çalışan annelerin çocuklarına her fırsatta zaman ayırdıklarını, çalışmayan annelerin ise daha az zaman ayırdıklarını ya da zaman ayırmak yerine arkadaşları, akrabaları ya da kardeşleri ile oyun oynayıp, vakit geçirmesi için çocuklarını yönlendirdiklerini görmekteyiz. Ayrıca yine bazı çalışmayan anneler harekete yönelik oyun ve etkinliklerin çocukların ilgisini çekmediğini belirtmektedir. Bu durum ebeveynlerin çocuklarının ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik aktiviteler yapmakta yetersiz olmalarından kaynaklanıyor olabilir. Çalışmayan annelerin evde bütün gün çocukları ile beraber olmaları onlara ayrı bir vakit ayırmaları gerektiğini düşünememelerine neden olabilir. Bu düşünce ile çocuklarına vakit ayırmak yerine kardeşlerine ya da arkadaş, akraba gibi kişilere yönlendirmeleri de bu sebepten olduğu varsayılabilir. Ayrıca bu durum annelerin çalışmalarına rağmen çocuklarıyla oyun oynamaya zaman ayırabilmeleri çocuğun hareket gelişimine verdikleri önemin göstergesi olarak düşünülebilir.

ALTINCI BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre okul öncesi eğitim çağında olan çocukların temel hareket becerilerini ebeveyn tutum ve davranışları, bireysel ve çevresel faktörler etkilemiştir.

Verilere göre; erkek çocukların ev içerisinde genellikle sakin oyunları tercih etmeleri ya da tablet, telefon gibi teknoloji aletlerine yönelmeleri, dışarıda geçirilen zamanda ise farklı hareket becerilerine yönelik oyunlar oynamadıkları, kızların ise erkeklere göre farklı hareket becerilerine yönelik oyunları tercih edip, ev içerisinde oyun oynarken daha hareketli oyunlara yönelmeleri sebebi ile kız çocuklarının yer değiştirme beceri puanlarının yüksek çıktığı sonucuna varılmıştır.

Yaş değişkenine bakıldığı zaman, bütün yaş gruplarından olan çocukların dışarıda hareketli oyunları tercih ettiklerinden, yaşanan çevrede bu alanda ebeveynlerin çocuklarını destekleyebileceği, çocukların ilgi ve ihtiyaç ve yaş gruplarına uygun kurs gibi etkinliklerin olmaması, dolayısı ile genel olarak katılımında olmamasından yaş grupları arasında anlamlı bir fark çıkmamıştır.

Okula gitme sürelerine göre içinde bulunulan salgın sebebi ile okullarda yapılan eğitimlerin içeriğine göre öğretmenlerin büyük kas becerilerine yönelik etkinlikler yerine genellikle küçük kas gelişimine yönelik etkinlikleri tercih etmelerinden ve sınıf içerisinde çocukların doğası gereği hareketli yapısına uygun etkinlikler yapılmamasından, öğretmenlerin hareket becerilerine yönelik bilgi eksikliği ve farkındalık seviyelerinin düşük olmalarından dolayı bir fark çıkmamıştır.

Kardeş durumuna göre tek çocuk olanların yalnız oyun oynamak yerine aile ya da arkadaşlarıyla oyun oynamayı tercih etmelerinden, kardeşi olan çocukların oyun oynarken kardeşlerinin yaş ve cinsiyetinin çocuğun oyun oynamayı etkilemesinden, birden fazla kardeşe sahip olan çocukların ailelerinin yeteri kadar zaman ayıramamasından dolayı tek çocuk olanların puanları daha yüksek çıkmıştır.

Doğum sırası değişkenine göre ilk doğan çocuklara ebeveynler tarafından sunulan imkân ve şartların yanında ilginin sadece ona yönelik olması neticesinde ilk doğan çocukların puanları daha yüksek çıkmıştır.

Baba eğitim durumuna bakıldığı zaman, babaların genel olarak fırsat buldukları her an çocuklarına zaman ayırdıkları ve bu zamanda da hareketli oyunları tercih etmelerinden dolayı anlamlı bir fark çıkmamıştır.

Anne eğitim durumuna bakıldığında ilkokul, ortaokul ve lise mezunu anneler çocuklarına yeteri kadar zaman ayırmadıkları ayrıca bu annelerin çocuğu ile bütün gün aynı ortamda beraber olup zaman ayırmalarına gerek olmadığını belirttiklerinden dolayı çocukları ile geçirilen zaman ve yapılan etkinlikler açısından yeteri kadar bilgili ve bilinçli olmadıkları görülmektedir. Bu sebeple anne eğitim durumunda anlamlı farklılıklar çıkmıştır.

Anne çalışma durumunda çalışan annelerin çocuklarına her fırsatta, sürekli zaman ayırdıkları, çalışmayan annelerin ise bütün gün beraber oldukları düşüncesi ile çocuklarına bire bir zaman ayırmadıkları bunun yerine arkadaşları, akrabaları ya da kardeşleri ile oynamaya yönlendirmelerinden ya da süre olarak daha az zaman ayırmalarından dolayı, çalışan annelerin çocuklarının puanları daha yüksek çıkmıştır.

6.2. Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, okul öncesi eğitim çağında olan çocukların hareket becerilerini arttırmak ve geliştirmek amacıyla çocukların ebeveynlerine, okul öncesi eğitim öğretmenlerine, antrenörlere, araştırmacılara, kurum ve kuruluşlara bazı öneriler sunmak mümkündür.

Ebeveynlerin hareket gelişim ve hareket eğitimine yönelik bilgi düzeylerini, bilinç ve farkındalıklarını arttırmak amacıyla teorik bilgilendirmenin yanında ebeveyn ve çocukların birebir katıldığı, ebeveynlerin bu alana yönelik neler yapabileceği konusunda ücretsiz uygulamalı eğitimler verilebilir.

Ebeveynler çocuklarını bu alanda yeteri kadar tanıyamadığı için onların ilgisiz ve isteksiz oldukları düşüncesi ile hareket gelişime yönelik etkinlik ve aktivite yapmamaları çocukların gelişimini olumsuz etkileyebilir. Çocukların ilgi, ihtiyaç ve yetenekleri doğru şekilde belirlenirse, çocukların ilgi, istek ve motivasyonları da arttırılmış olacaktır. Bunların belirlenebilmesi için ebeveynlerin yanında öğretmenlerinde bu alana yönelik bilgi

düzeylerinin, bilinç ve farkındalıklarının arttırılması gerekmektedir. Çünkü okul öncesi öğretmenleri çocukların hareket gelişimini takip edip, bu gelişimde eksikliklerinin neler olduğunu belirleyip, çocuğun ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerinin ne olduğu konusunda ebeveynlere doğru bilgileri verip, gerekli yönlendirmeleri yapabilmeleri gerekmektedir. Ancak öğretmenlerin bu alanda, sınıf içi ve dışı etkinlik planlarında yeteri kadar bu alana yer vermiyor olmaları bu çözüm önerisini daha da zorlaştırmaktadır. Kurumlar tarafından öğretmenlere bu alana yönelik sadece bilgilendirici olarak hizmet içi eğitimlerin verilmesi günümüz çağında yeterli ve etkili olmamaktadır. Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin günlük plan ve akışlarında bu alana yönelik etkinliklere yeteri kadar yer vermiyor olmalarının sebepleri ve çözümü ile ilgili araştırmalar yapılabilir.

Okul öncesi eğitim çağı yaşam için gerekli temel becerilerin kazanıldığı dönem olmasından dolayı verilen eğitim de en doğru şekilde alan uzmanları tarafından verilmelidir. Okul Öncesi Öğretmenliği bölümünde bu gelişim alanına yönelik dersler genellikle oyuna yönelik olabileceği için hareket becerisi ve temel hareket gelişimi ile ilgili eksiklik olabilir. Üniversiteler her alanda olduğu gibi bu önemli alan içinde öğretmen adaylarına yönelik oyun derslerinin yanında beceri gelişimi ile ilgili konuları planlamalarına ekleyip gerekirse bu alan için spor bilimleri alanında yetkin ve bilgili kişiler ile görüşülüp, alan için en uygun ve faydalı ders içerikleri belirlenmelidir.

Okul öncesi eğitimde bütün gelişim alanları ile ilgili eğitimleri okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin verdiğini düşünürsek aslında hareket ve oyun alanına üniversitelerin “Beden Eğitimi ve Spor” bölümünden mezun, okul öncesi yaş grubuna yönelik hareket ve oyun becerilerini kazanmış, alanında yetkin kişiler görevlendirilebilir. Spor Bilimleri Fakültelerinde okul öncesi yaş grubunun hareket becerisi ve oyun alanına yönelik dersler verilmektedir. Fakat bu dönem çocuklarının eğitimleri MEB bünyesinde okul öncesi öğretmenleri tarafından verildiği için, bu alanda eğitim alan kişilerin bilgi ve eğitimlerden okul öncesi çağı çocukları yararlanamamaktadır. Bu alanda uzman olan öğretmenler haftada belirli saatlerde hareket ve oyun etkinlikleri için okul öncesi eğitim kurumları ve ana sınıflarında derslerde görevlendirilebilirler. Bu alanda yetiştirilen uzmanlar tarafından, çocukların gelişim düzeylerinin her yaşta aynı seyretmemesi sebebi ile düzenli aralıklarla hareket becerisi testi uygulanıp gelişimleri takip edilmelidir.

Belediye ya da farklı kurum ve kuruluşlar tarafından açılan kurslarda bu alanda uzman olmayan kişiler görev almamalı, görev alan kişilerin yeterli bilgi, beceri ve donanıma

sahip olduğundan emin olunmalıdır. Ayrıca bu kursların karma yaş grupları ile (okul öncesi ve ilkokul çağı çocuklarının bir arada olduğu) açılmamasına dikkat edilmelidir. Yaş gruplarına uygun kurslar açılmalıdır. Küçük belde ve ilçelerde çocuklara yönelik kurs ve aktivitelerin olmaması ebeveynleri bu gelişim alanında çocuklarını desteklerken zorlamaktadır. Bu sebeple halk eğitim merkezleri beden eğitimi öğretmenleri ile iş birliği yaparak ücretsiz olarak, kurslar ya da fiziksel aktiviteye yönelik etkinlikler planlayabilir. Okul öncesi eğitim çağındaki çocuklara yönelik olan parkların onların hareket gelişimlerini destekleyecek nitelikte olması gerekmektedir. Mevcut parkların hepsi aynı nitelikte olup, çocuklara hareket çeşitliliği sağlamamaktadır. Parklar daha nitelikli hale dönüştürülmeli, içerisine oyun alanları, çocukların hareket gelişimini destekleyici çeşitli parkurlar eklenmelidir.

Araştırmamız okul öncesi eğitim çağındaki çocuklarla ve onların ebeveynleri ile yapılmıştır. Bu çalışma farklı kültür ve çevre yapısına sahip bölgelerde, okul öncesi çağı, diğer yaş grupları ve ebeveynleri ile yapılarak kapsamı genişletilebilir.

KAYNAKÇA

- Barnett, L., Beurden, E., Morgan, P., Brooks, L. O., & Beard, J. (2010). Gender differences in motor skill proficiency from childhood to adolescence: A longitudinal study. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 81(2):162-70.
- Bayley, N. (1936). The Development Of Motor Abilities During The First Three Years. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 1-26.
- Boz, M. (2011). 5-6 Yaş Grubu Çocuklara Uygulanan Temel Hareket Eğitim Programının Hareket Becerilerinin Gelişimine Etkisi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Anabilim Dalı.
- Boz, M., & Güngör Aytar, A. (2012). Büyük Kas Motor Gelişim-2 (TGMD-2) Testinin Türk Çocuklarına Uyarlama Çalışması. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 17-24.
- Bruininks, R. (1978). *Bruininks-Oseretsky Test of Motor Proficiency*. America.
- Bunker, L. (1998). "Review of the Test of Gross Motor Development." In J. Conolly and J. Kramer (Eds.), *The tenth mental measurements yearbook*. Lincoln: The University of Nebraska Press.
- Büyüköztürk, S., Kılıc-Cakmak, E., Akgün, O., Karadeniz, S., & Demirel, F. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri [Scientific Research Methods]*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Canlı, U., Cüneyt, T., & Koçak, Ç. V. (2009). Çocukların Gelişim Dönemi Özellikleri ve Sporun Gelişim Alanları Üzerindeki Etkileri. *Çocuklar İçin Spor Eğitimi* (s. 8). içinde Ankara: Gazi Kitap Evi.
- Cartty, B. J. (1973). *Teaching Motor Skills*. New Jersey: Prentice Hall, Inc.
- Carvalho, A., Bohn, L., Abdalla, P., Ramos, N., Borges, F., Mota, J., & Machado, D. (2021). The Associations of Objectively Measured Physical Activity, Fundamental Motor Skills and Time in Sedentary Behavior in Children: A Cross-Sectional Study. *Perceptual and Motor Skills*.
- Clark, J. E. (1994). *Motor Development, Encyclopedia Of Human Behavior*. 3. San Diego: Academic Press.
- Creswell, J. (2003). *Research design: Qualitative, Quantitative and Mixed Methods Approaches*. CA: SAGE Publications Ltd.
- Çelik, A., & Şahin, M. (2013). Spor ve Çocuk Gelişimi. *The Journal of Academic Social Science Studies JASSS-International Journal of Social Science*, 6(1), 467-478.
- Demiriz, S., & Öğretir, A. D. (2007). Alt ve Üst Sosyo-Ekonomik Düzeydeki 10 Yaş Çocuklarının Anne Tutumlarının İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 1(15), 105-122.

- Demirler , F. (2017). Visual-Motor İntegration and İts Effects on Children’s Development. *Educational Research and Practice Sofia: St. Kliment Ohridski University*, 382-388.
- Edwards, R. (1989). *Review of the Test of Gross Motor Development*. Lincoln: The University of Nebraska Press.
- Ekşi, A. (1990). *Çocuk, Genç, Ana, Babalar*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Erşan, Ş. (2017). Arranging Playand Learning Environments in Early Years Classroom. *Educational Research and Practice*, 54-64.
- Escolano-Pérez, E., Sánchez-López, C., & Herrero-Nivela, M. (2021). Early Environmental and Biological Influences on Preschool Motor Skills: Implications for Early Childhood Care and Education. *Frontiers in Psychology/Movement Science and Sport Psychology*,.
- Foulkes, J., Knowles, Z., Fairclough, S., Stratton, G., Ridgers, N., Foweather, L., & O'dwyer, G. (2015). Fundamental Movement Skills of Preschool Children in Northwest England. *National Library Of Medicine*, 121(1):260-83.
- Frankenburg, W., & Dodds, J. (1990). *Denver Developmental Screening Test*. Denver: Produced by Denver Developmental Materials, Inc.
- Gabbard, C. (1996). *Lifelong Motor Development*. ABD: Brown And Benchmark.
- Gabbard, C. (2004). *Life Long Motor Development* . ABD: 4th Edicition.
- Gallahue, D. (1989). *Understanding Motor Development: Infants, Children,Adolescents* . IN: Benchmark Press, Inc.,.
- Gallahue, D. (1996). *Developmental Physical Education for Today’s Children*. Madison: Brown and Benchmark Publishers: Third Edition.
- Gallahue, D. L. (1982). *Understanding Motor Development İn Children*. New York: John Wiley&Sons.
- Gallahue, D. L., & Ozmun, J. C. (1998). *Understanding Motor Development Infants Children, Adolescents*. Boston: McGraw-Hill.
- Gallahue, D. L., & Ozmun, J. C. (2006). *Understanding Motor Development: Infants,Children, Adolescents, Adults*. 524 P., New York.: International Edition, Mcgraw-Hill Companies,.
- Gallahue, D. L., Ozmun, J. C., & Goodway, J. D. (2012). S. Ö. D., & A. A. (Dü) içinde, *Motor gelişimi anlamak. Bebekler, çocuklar, ergenler, yetişkinler*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Gallahue, D. L., Ozmun, J. C., & Goodway, J. D. (2014). *Çocuklarda Motor Gelişimi Anlamak: Bebekler, Çocuklar, Ergenler, Yetişkinler*. Ankara.
- Gallahue, D., & Donnelly, F. (2003). *Developmental Physical Education for All Children*.

- Gander, J., & Gardiner, H. (1998). *Child and Adolescent Development*. (O. Bekir, Çev.) Ankara: İmge Kitabevi.
- George, D., & Mallery, P. (2010). *Windows için Adım Adım SPSS: Basit Bir Kılavuz ve Referans 17.0 Güncellemesi*. Boston: Pearson.
- Goodway, J., Robinson, L., & Crowe, H. (2010). Gender Differences in Fundamental Motor Skill Development in Disadvantaged Preschoolers From Two Geographical Regions. *Research Quarterly For Exercise and Sport*, 81, 17–24.
- Gökdoğan, Ç., Korkmaz, N., & Tane, M. (2019). Perceptions of Fathers Working as Production Workers in Automotive Industry on the Place of Play in Daily Life of 5-6 Years Old Children. *International Journal of Early Childhood Education Studies*, 4(1).
- Gökmen, H., Karagül, T., & Aşçı, F. (1995). *Psikomotor Gelişim*. Ankara: T.C. Başbakanlık GSGM, Eğitim Dairesi Başkanlığı.
- Gutteridge, M. (1939). A Study Of Motor Achievements Of Young Children. *Archives of Psychology*(44), 1-178.
- Gutteridge, M. (1939). *A Study Of Motor Achievements Of Young Children*. New York:: Archives of Psychology.
- Gülaç, M. (2014). *Anaokuluna Giden 3-5 Yaş Grubu Çocukların Temel Motor Beceri Düzeylerinin Araştırılması Yüksek Lisans Tezi*. Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Ana Bilim Dalı.
- Gülaç, M., Kalkavan , A., & Altınok, B. (2013). Investigating The Differences Between The Basic Motor Characteristic Of 9-10 Years Old Students Living In Cities And Rural Areas Of Kutahya. *European Journal of Sports Medicine*, 1792-4979, s.146.
- Hardy, L. L., King, L., Farrel, L., Macniven, R., & Howelett, S. (2010). Fundamental Movement Skills Among Australian Preschool Children. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 13(5), 503–508.
- Haywood, K., & Getchell, N. (2009). *Life Span Motor Development*. Champaign, IL: Human Kinetics.
- Hekim, M. (2016). Çocuklarda Beden Eğitimi, Spor ve Oyun Etkinliklerine Katılımın Kemik Gelişimi Üzerine Etkilerinin Değerlendirilmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, , 5(2), 66-71.
- Hnatiuk, J., Barnett , L., Salmon , J., & Hesketh, K. (2018). Can child and family behaviours in the first year of life predict fundamental movement skill development at 5 years old? *Journal of Science and Medicine in Sport, ek Supplement*, 14.
- Hottinger, W. (1980). *Early Childhood*. Dubuque: Wm. C. Brown Company,.
- İnan, M. (1996). *6-12 Yaş Grubu Normal Çocukların Lincoln Oseretky Motor Gelişim Testine Göre Psikomotor Yeteneklerin Araştırılması*. Marmara Üniversitesi, İstanbul: Yayınlanmamış Doktora Tezi.

- Işıkoğlu, N., & İvrendi, A. (2008). Anne ve Babaların Oyuna Katılımı. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* , (2) 24. Sayı.
- Kerkez, F. (2006). *Oyun ve Egzersizin Yuva ve Anaokuluna Giden 5-6 Yaş Grubu Çocuklarda Fiziksel ve Motor Gelişime Etkisinin Araştırılması*. . Trabzon: Yayınlanmamış Doktora Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kerkez, F. İ. (2012). Sağlıklı Büyüme için Okul Öncesi Dönemdeki Çocuklarda Hareket ve Fiziksel Aktivite. *Journal of Sports Science*, 23(1), 34-42.
- Kwon, S., & O'Neill, M. (2020). Socioeconomic and Familial Factors Associated with Gross Motor Skills among US Children Aged 3–5 Years. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(12), 4491.
- MEB. (2011). *Psikomotor Gelişim*. Ankara.
- Melo, M., Nascimento, F., Oliveira, V., & Tertuliano, I. (2018). Physical Activity And Motor Development Of Children: The Use Of TGMD-2. *Manual Therapy, Posturology & Rehabilitation Journal*, 16:602.
- Merriam, S. (2015). *Nitel Araştırma; Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*. (S. Turan, Çev.) Nobel Yayıncılık.
- Mete, N. (2020). *3-6 Yaş Grubu Kız Ve Erkek Çocukların TGMD-II Testine Göre Motor Gelişim Düzeylerinin Araştırılması*. Rize: recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Mucuk, Y. (2020). *60-72 Aylık Çocukların Ebeynlerinin Çocuk Yetiştirme Tutumları, Çocukların Ahlaki* . İstanbul : İstanbul Medipol Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Muratlı, S., & Şahin, G. (2007). *Çocuk ve Spor*. Ankara: Bağırhan.
- Müniroğlu, R. (1995). *Anaokullarına Devam Eden 4-5 Yas Grubu Çocukların Motor Gelisim Düzeylerine Etki Eden Bazı Faktörler Üzerine Arastırma*. Ankara: Ankara Üniversitesi: Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Nalbant , S. (2011). *14 Haftalık Fiziksel Aktivite Programının Down Sendromlu Çocukların Motor Gelişimleri ve Günlük Yaşam Aktiviteleri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi*. . Yayınlanmamış Doktora Tezi. Akdeniz Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Nfer, N. (1993). *Portage Erken Çocukluk Dönemi Eğitim Programı Kontrol Listesi*. (N. Güven, S. Bal, & N. Metin, Çev.) Ankara: Hacettepe Üniversitesi Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi Bölümü.
- Özbar, N. (2014). *Çocuklarda Psikomotor Gelişim*. Konya: Ergun.
- Özbar, N., Kayapınar, F. Ç., Pınar, S., & Karakaş, Ş. (2004). *The Characteristics of Physical and Antropometric Development of Kindergarden Children A Year Pilot Study*. Europe Congress and the tssa 8th International Sports Science Congress.

- Özbar, N., Kayapınar, F. Ç., S.Pınar, & Karakaş, Ş. (2004). The Characteristics of Physical and Antropometric Development of Kindergarden Children. *The 10th ICHPER-SD Europe Congress and the tssa 8th International Sports Science Congress*.
- Özer, D. S., & Özer, M. K. (2012). *Çocuklarda Motor Gelişim* (7 b.). Ankara: Nobel.
- Özer, D., & Özer, M. K. (2009). *Çocuklarda Motor Gelişim* (6 b.). Ankara: Nobel.
- Payne , G., & Isaacs, L. (2016). *Human Motor Development* (9 b.). New York: Routledge.
- Payne, V. G., & Isaacs, L. D. (2007). *Human Motor Development: A Lifespan Approach*. New York: Mcgraw-Hill.
- Payne, V., & Isaacs, L. (1999). *Human Motor Development: A Lifespan Approach* . CA: Mayfield Publishing Company.
- Purtaş, Ö., & Duman, G. (2017). Okul Öncesi Eğitimde Uygulanan Hareket Etkinlik Planlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Turkish Journal of Primary Education*, 2, 11-29.
- Roberton, M. A., & Halverso., L. E. (1984). *Developing Children-Their Changing Movement*. Philadelphia: Lea & Febiger .
- Sevimay, D. (1986). *Okul Öncesi Çağı Çocuklarının Motor Performanslarının İncelenmesi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi: Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi.
- Shearer, M., & Shearer, D. (1972). *The Portage Project: A Model for Early Childhood Education*. Exceptional Children.
- Shirly, M. (1931). *The First Two Years: A Study Twenty- Five Babys*.
- Szeszulski, J., Lorenzo, E., O'Connor, T., Hill, J., Shaibi, G., Buman, M., . . . Lee, R. (2020). Exploring Correlates of Preschool-Aged Children's Locomotor Skills: Individual and Parent Demographics and Home Environment. *Perceptual and Motor Skills*, 649-671.
- Şalçı, O. (2020). *Baba Destek Eğitim Programının Babalık Rolü Algısına ve Okul Öncesi Eğitim Aan Çocukların Oyun Becerilerinin Gelişimine Etkisinin Rolünün İncelenmesi*. Karabük: Karabük Üniversitesi.
- Şentürk, U., Yılmaz, A., & Gönener, U. (2015). Okul Öncesi Dönemde Motor Gelişime Yönelik Hareket Eğitimi Ve Oyun Çalışmalarının İçerik Analizi. *Spro Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri Dergisi*, 10.
- Şirinkan , A., Yazar , A., & Şirinkan, Ş. (2011). 5-6 Yaş Okul Öncesi Eğitilebilir- Öğretilebilir Zİhinsel Engelli Çocuklarda Eğitsel Oyunların Fiziksel Gelişimlerine Etkisinin Kaba Motor Gelişim Testleriyle İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 13 (ek sayı), 144-150.
- Temel, F., Özlem, E., Neslihan, A., & Ayşe, T. (2005). *Gazi Erken Çocukluk Gelişimi Değerlendirme Aracı (GEÇDA)* (2. b.). Ankara.

- Tepeli, K. (2007). *Büyük Kas Becerilerini Ölçme Testi (BÜKBOT)'nin Türkiye Standardizasyonu*. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Eğitimi Anabilim Dalı.
- Tepeli, K. (2010). *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim*. Ankara: Maya Akademi.
- Tercan, H., Dursun, Ş. S., & Yıldız Bıçakçı, M. (2015). *Bebeklik ve İlk Çocukluk Dönemi Tipik (normal) Gelişim Gösteren Çocukların Gelişimsel Özellikleri. Bebeklik ve İlk Çocukluk Döneminde (0-36 ay) Gelişim, Duyuların Gelişimi ve Desteklenmesi*. Ankara: Eğiten Kitap.
- Tezer, H., & Demirdağ, T. (2020). Novel Coronavirus Disease (COVID-19) İn Children. *Tübitak Turkish Journal of Medical Sciences, Turk J Med Sci* 50: 592-603.
- Thelen, E., & Ulrich, B. D. (1991). Hidden Skills: A systems Analysis Of Treadmill Stepping During The First Year. *Monographs of The Society For Research in Child Development*, 56, (223).
- Ulrich, B., & Ulrich., D. (1993). *Dynamic Systems Approach to Understanding Motor Delay in Infants With Down Syndrome*. North-Holland, Amsterdam: Advances in Psychology.
- Ulrich, D. (1985). *Test Of Gross Motor Development*. Austin: Tx: Pro-Ed. Inc.
- Ulrich, D. (2000). *Test of Gross Motor Development-2*. Austin: Pro-Ed.
- Ulutaş, A., Demir, E., & Yayan, H. (2017). Motor Gelişim Eğitim Programının 5-6 Yaş Çocukların Kaba ve İnce Motor Becerilerine Etkisinin İncelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17 (3), 1523-1538.
- Uzmanlı, E., & Ersanlı, K. (2007). *Eğitim Psikolojisi*. İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Vaivee – Dovet ve Kherow. (1996). Development of a Global Motor Rating Scale Child: Care. *Health and Development*,, 27, 6.
- Valadi, S. (2021). Association Between Home Motor Affordances and Motor Skills in Daycare and Non-daycare Attending Children. *Early Child Development and Care*.
- Valentini, N., Barnett, L., Bandeira, P., Nobre, G., Zanella, L., & Sartori, R. (2018). The Pictorial Scale of Perceived Movement Skill Competence: Determining Content and Construct Validity For Brazilian Children. *Journal of Motor Learning and Development*, 189-S204.
- Valentini, N., Spessato, B., & Rudisill, M. (2007). “Fundamental Motor Skills: A Description Of The Most Common Errors Demonstrated By Children.” . *Journal of Sport and Exercise Psychology*, , Vol. 29:47-48.
- Welmann, B. (1937). Motor Achievements of Preschool. *Childhood Education*, 311-316.
- Williams, H. G. (1983). *Perceptual and Motor Skill Development*. NJ: Prentice-Hall: Englewood Cliff.

Wong, A., & Cheung, S. (2005). Gross Motor Skills Performance of Hong Kong Chinese Children *Journal of Physical Education / Recreation (Hong Kong)*. *Journal of Physical Education / Recreation (Hong Kong)*, Vol.12 No.2.

Yavuzer, H. (2001). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Ktapevi.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. İstanbul: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, M. T., & Kesici, Ş. (2014). Anne Baba Tutumları ve Kardeş Sırasının Üniversite Öğrencilerinin Öz-Anlayışlarının Gelişimine Etkisi. *Türkiye Sosyal Politika ve Çalışma Hayatı Araştırmaları Dergisi*, 4(4).

Zhou, F., Yu, T., Du, R., Fan, G., Liu, Y., & Liu, Z. (2020). Clinical Course and Risk Factors For Mortality of Adult Inpatients With COVID-19 in Wuhan. *China: a Retrospective Cohort Study*. *The Lancet*, 1054-1062.

Ek- 1 BKMGT-2 İzin

Büyük Kas Motor Gelişim-2 (TGMD-2) Testi Kullanım İzin Hakkında

Gelen Kutusu x TEZ x

x ı ı

Ahmet Yapar

Alıcı: mboz, bcc: ben

23 Şubat Sal 16:52 (2 gün önce) ☆ ↩ ⋮

Sayın Menekşe Hocam,

Umarım bu zor günlerde sağlığını iyidir. İsmim Ahmet Yapar. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde Öğretim Üyesiyim. Yüksek Lisans Öğretim Gülser Yalçinkaya'nın Tez çalışmasında Türkçeye uyarlamış olduğunuz Büyük Kas Motor Gelişim-2 (TGMD-2) Testini izniniz olursa kullanmak istiyoruz. Eğer testi kullanmamızı uygun görürseniz ölçümler sırasında hata yapmamak adına test protokolünü göndermeniz mümkün müdür? Sağlıcakla kalın. Saygılarımla.

Merhaba Ahmet hocam,

Hocam tabiki ölçeği kullanabilir öğrenciniz. Ölçeğe ilişkin uygulama protokolü orjinalinde de yok. Sadece uygulamada çocukların yaşları önemli, Ben ölçeği geliştiren kişinin yana gidip uygulama yaptığım için küçük yaş grubu çocuklara bireysel büyük yaş gruplarına ise grup olarak uygulama yapılabilir. Ayrıca ölçekte kullanılan materyal ve mesafelere ilişkin protokoller ölçek içerisinde yer almakta. Testi yaparken dikkat edilecek birkaç nokta var;
*testi küçük çocuklarda yer değiştirme ve nesne kontrolü becerilerini ayrı günlerde yapabilirsiniz. Buna yönelik belirleyici bir kural yok. Ama büyük çocuklarda tüm testi uygulanabilir.
*her beceride mutlaka gösterim yapılıyor.
*her bir beceri iki sefer yapılması isteniyor ve ayrı ayrı puanlanıyor.
*Çocuk hareketi anlamadıysa tekrar gösterilebilir.

iyi çalışmalar dilerim.

Çalışmanızda referans olarak lütfen aşağıdaki makaleyi gösteriniz.

Boz, M., Güngör Aytar, A (2012) [Büyük Kas Motor Gelişim-2 \(TGMD-2\) Testinin Türk Çocuklarına Uyarlama Çalışması](#). Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi 2012, Cil. 6(12) 17-24.

Ek- 2 Etik Kurul Raporu

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART UNIVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu

Sayı : E-84026528-050.01.04-2100198825
Konu : Başvuru İncelemesi

21.10.2021

Sayın Gülser YALÇINKAYA

Yürütücülüğünüzü yapmış olduğumuz 2021-YONP-0719 nolu projeniz ile ilgili Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'nun almış olduğu 14.10.2021 tarih ve 18/37 sayılı kararı aşağıdadır.

Bilgilerinize rica ederim.

KARAR-37- Gülser YALÇINKAYA'nın sorumlu yürütücülüğünü yaptığı "Okul Öncesi Çocuklarının Temel Hareket Beceri Gelişimleri ve Aile Bireylerinin Gelişime Etkisinin İncelenmesi" başlıklı araştırmasının, Bilimsel Araştırmalar Etik Kurul ilkelerine uygun olduğuna oy birliği ile karar verilmiştir.

Prof. Dr. Salih Zeki GENÇ
Kurul Başkanı

Ek-3 Kişisel Bilgi Formu

Çocuğun Adı Soyadı:

Tarih:

Dolduran kişi:

Çocuğun doğum tarihi: --/--/----

1. Çocuğunuzun cinsiyeti: Kız () Erkek ()
2. Çocuğunuzun toplam okul öncesi eğitime katılım süresi:yılay
3. Kaç çocuğunuz var?
4. Diğer çocuklarınızın cinsiyeti ve yaşları:
5. Formu doldurduğunuz çocuğun doğum sırası.....
6. Babanın eğitim durumu: İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite ()
7. Annenin eğitim durumu: İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite ()
8. Babanın Yaşı: 25-30 () 31-35 () 36-40 () 41-45 () 46 ve üstü ()
9. Annenin Yaşı: 25-30 () 31-35 () 36-40 () 41-45 () 46 ve üstü ()
10. Babanın mesleği:
11. Annenin mesleği:

Ek-4 Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu

Sizi Gülser YALÇINKAYA ve Ahmet YAPAR tarafından yürütülen “Okul Öncesi Çocukların Temel Hareket Beceri Gelişimleri ve Aile Bireylerinin Temel Hareket Gelişimlerine Etkisinin İncelenmesi” başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırmanın amacı okul öncesi çağı çocukların temel hareket becerilerinin test edilerek, farklı beceri düzeyindeki çocukların gelişiminde, ebeveynlerin çocukları ile yaptıkları fiziki etkinliklerin ve ailede bulunan kardeş sayısı ile doğum sırasının, çocukların temel hareket gelişimine olan etkisinin incelenmesidir. Araştırmada sizden eşinizle beraber tahminen yaklaşık bir saatinizi çocuğunuzdan ise yaklaşık otuz dakikasını ayırmanız istenmektedir. Araştırmaya sizin dışınızda eşiniz ve çocuğunuzda katılacaktır. Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacaktır.

Araştırmaya katılmayı kabul ediyorum.

Araştırmaya katılmayı kabul etmiyorum.

AD SOYAD:

TARİH :

İMZA :

Ek 5 BKMGT-2 Uygulamada Kullanılan Malzemeler

20- 25-cm.lik Oyun Topu

10 cm. Hafif Ağırlıkta Top

Basketbol Topu

Tenis Topu

Futbol Topu

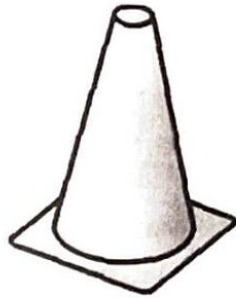
Beyzbol Topu

8-10 cm. Kare Top Çantası

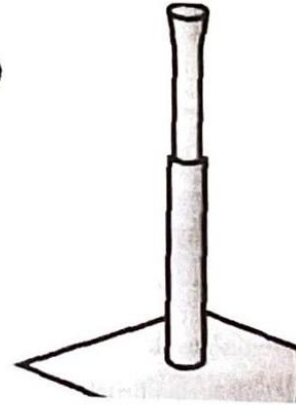
Bant

2 Adet Trafik Konisi

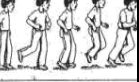

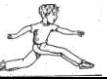
Plastik sopa

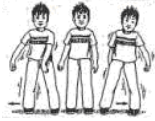

Beyzbol Top Ayağı

Ek-6 BKMGT-2

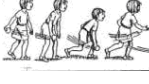
YER DEĞİŞTİRME BECERİLER ALT TESTİ

Beceri	Araç-gereçler	Talimat lar	Performans Kriteri	1	2	Puan
Koşu 	18 m.lik açık bir alan ve iki adet trafik konisi	15 m. uzaklığın başına ve sonuna birer trafik konisi yerleştirilir. Güvenli bir duruş için ikinci koninin arkasında en az 2.50 m-3.00 m. lik bir boşluk bulunmasına dikkat edilmelidir. Çocuğa başla komutu ile birlikte bir koniden diğerine koşabildiği kadar hızlı koşması söylenir. Uygulama İkinci kez tekrarlanır.	1-Kollar dirseklerden bükük bacaklara zıt pozisyonda hareket eder			
			2-Her iki ayağında zemine temas etmediği kısa an			
			3-Desteksiz ayak topuk veya ayak başparmağı üzerine iniş Yapar(düz ayak basışı değil)			
			4-Desteksiz bacak yaklaşık 90 derece bükük ve kalçaya yakın			
Beceri Toplam Puan						
At Yürüyüşü (Gallop) 	7.50 m.lik açık bir alan, şerit veya iki adet trafik konisi	İki adet trafik konisi veya işaretleme bandı ile 7.50m. lik bir mesafe işaretlenir. Çocuğa hattın bir tarafından diğer tarafına tempolu bir şekilde yürümesi söylenir. Bir önceki koniye doğru tekrar yürümesi ile uygulama ikinci kez tekrarlanır	1-Kollar bükük ve bel hizasında bedenden ayrı bir şekilde yukarı kaldırılır			
			2-Önde bulunan ayağın arkasına veya bitişik pozisyonuna sürüklenen adımı takiben önde bulunan ayakla bir adım ileri.			
			3-Her iki ayağında zemine temas etmediği kısa an.			
			4-Ardaşık dört at yürüyüş, ritmik bir biçim düzeni içinde sağlanır.			
Beceri Toplam Puan						
Tek Ayak Sıçrama 	Minimum 4.50 m lik açık bir alan	Çocuğa tercih ettiği ayak üzerinde üç defa sekmesi söylenir. Daha sonra diğer ayakla üç defa sekmesi istenir. Uygulama ikinci defa tekrarlanır.	1-Destek olmayan bacak güç üretmek için sarkık biçimde öne doğru sallanır.			
			2-Destek olmayan bacağın ayak kısmı vücudun arka kısmında kalır.			
			3-Kollar bükük ve güç oluşturmak için öne doğru sallanır.			
			4-Tercih edilen ayak üzerinde ardışık olarak üç defa yükselme ve inme			
			5-Tercih edilmeyen ayak üzerinde ardışık olarak üç defa yükselme ve inme			
Beceri Toplam Puan						
Koşarak Engelden Atlama 	Minimum 6 m. lik açık bir alan, bir top çantası ve işaretleme bandı.	Bir top çantası zemin üzerine yerleştirilir. Top çantasından 3 m uzaklıkta bir top çantasına paralel olan yere bir parça bant tutturulur. Çocuğun bant üzerinde durması ve koşar biçimde top çantası üzerinden yukarıya doğru sıçrayarak atlaması sağlanır.	1-Bir ayakla çıkış yapılır ve öbür ayakla iniş yapılır			
			2-Her iki ayağında koşmaya göre daha uzun olacak şekilde zeminde olmadığı bir an			
			3-Önde olan ayağa zıt kolla ulaşma			
Beceri Toplam Puan						

Beceri	Araç-gereçler	Talimatlar	Performans Kriteri	1	2	Puan
Uzun Atlama 	Minimum 3 m.lik açık bir alan ve işaretleme bandı	Zemin üzerinde bir başlangıç hattı çizilir. Çocuğun bu hattın arkasında durması sağlanır ve yapabileceği kadar ileri atlaması istenir. Uygulama ikinci defa tekrarlanır.	1-Başlangıç hareketi, kollar vücudun arkasında uzatılmış ve ayaklar dizden bükük pozisyonudur.			
			2-Kollar güçlü bir şekilde yukarıda ileriye doğru uzatılır ve baş üzerinde olabildiğince gergin tutulur			
			3-Eş zamanlı olarak her iki ayak yerden kesilir ve yere iner.			
			4-İniş esnasında her iki kolda aşağı getirilir.			
Beceri Toplam Puan						
Yana Kayma 	Minimum 7.50m. lik açık bir alan, düz bir hat ve iki adet trafik konisi	7.50 m. uzaklığın başına ve sonuna birer adet trafik konisi yerleştirilir. Çocuğa bir koniden diğerine ve tekrar geri kayması söylenir. Uygulama ikinci kez tekrarlanır.	1-Vücut yanlamasına döndürülür böylece omuzlar zemin üzerindeki hat ile aynı hizaya getirilir.			
			2-Önde olan ayağın yakın bir noktasına diğer ayağın sürüyerek kaydırılmasını takiben önde olan ayakla bir adım yan tarafa kayılır			
			3-Sağa doğru minimum dört sürekli adım-kayma siklusu			
			4-Sola doğru minimum dört sürekli adım-kayma siklusu			
Beceri Toplam Puan						
Yer değiştirme Beceri Alt Testi Puan Toplamı						

NESNE KONTROL BECERİLERİ ALT TESTİ

Beceri	Araç-gereçler	Talimatlar	Performans Kriteri	1.	2	Puan
Duran Bir Topa Vurma 	10 cm. lik hafif ağırlıkta bir top, plastik bir sopa (beyzbol) ve top koyma yeri	Öğrencinin bel hizasında top koyma yerine top yerleştirilir. Çocuktan topa güçlü bir şekilde vurması istenir. Uygulama İkinci kez tekrarlanır.	1-Dominant el sopayı dominant olmayan elin üstünde kavrar			
			2-Tercih edilmeyen vücudun kısmı ayakları paralel olan hayali fırlatıcı ile yüz yüze gelir.			
			3-Sopayı sallama esnasında kalça ve omuz dönüşü yapılır			
			4-Vücudun ağırlığı ön ayağa doğru transfer edilir			
			5-Sopa top ile temas eder			
Beceri Toplam Puan						
Top Sektirme 	3 ile 5 yaşındaki çocuklar için 20-25 cm.lik bir adet oyun topu, 6-10 yaş arasındaki çocuklar için ise bir basket topu ve düz zeminli bir alan	Öğrenciye bir elini kullanarak hareket etmeden topu dört defa sektirmesi söylenir. Daha sonra topun yakalanması ile harekete son verilir. Uygulama ikinci kez tekrarlanır.	1-Topla kalça mesafesinde bir elle temas			
			2-Topu parmaklarla itme (avuç içi kullanmadan)			
			3-Top vücudun tercih edilen tarafında ayağın dış veya ön kısmında olacak şekilde yüzey ile temas eder			
			4-Ayakları hareket ettirmeksizin dört ardışık sektirme süresince top kontrol edilir			
Beceri Toplam Puan						

Beceri	Araç-gereçler	Talimatlar	Performans Kriteri	1	2	Puan
Yakalama 	4 inçlik plastik bir top, 4.50 m.lik açık bir alan ve işaretleme bandı	4.50 m.lik ayrı iki hat çizilir. Çocuk bir hatta ve fırlatıcı diğer hatta ayakta durur. Top, el altından direkt olarak çocuğun göğüs kısmını hedefleyerek hafif bir biçimde fırlatılır. Çocuktan topu iki eliyle yakalaması istenir. Sadece çocuğun beli ve omuzu arasındaki fırlatışlar sayılır. Uygulama ikinci kez tekrarlanır.	1-Hazırlık aşamasında eller vücudun ön tarafında ve dirsekler bükük şekilde yer alır			
			2-Kollar topu yakalamak için uzatılır			
			3-Top sadece ellerle yakalanır			
Beceri Toplam Puan						
Topa Ayakla Vurma 	20-25 cm.lik plastik oyun veya futbol topu, bir top çantası, 9 m.lik açık alan ve işaretleme bandı	Duvardan biri 9 m. diğeri 6 m. uzaklıkta olmak üzere İki hat çizilir. Duvara yakın olan hat üzerindeki top çantasının üst kısmına top yerleştirilir. Çocuğa diğer hatta durması söylenir. Çocuktan duvara doğru koşması ve topu duvara doğru güçlü bir şekilde atması istenir. Uygulama ikinci kez tekrarlanır.	1-Topa hızlı aralıksız yaklaşılır			
			2-Topla temastan hemen önce uzun bir adım veya sıçrayış			
			3-Topa vuruş yapmayan ayak topun hafifçe gerisinde yer alır			
			4-Tercih edilen ayağın üst kısmı veya burun kısmı ile topa vurulur			
Beceri Toplam Puan						
Top Atma 	Bir tenis topu, bir duvar ve işaretleme bandı ve 6 m.lik açık bir alan	Bir duvardan 6 m. uzaklıktaki bir zemin üzerine bir parça bant tutturulur. Çocuğun duvarı karşına alacak biçimde 6 m.lik hattın arkasında ayakta durması sağlanır. Çocuğa tenis topunu duvara doğru güçlü bir şekilde fırlatması söylenir. Uygulama ikinci kez tekrarlanır.	1-Beceri aşağı doğru kolun-elin aşağı doğru hareketi ile başlatılır			
			2-Fırlatma olmayan kısmın duvarla karşılaştığı noktaya omuz ve kalça döndürülür			
			3-Ağırlık, fırlatma elinin zıt istikametindeki ayakla adımlanarak dengelenir			
			4-Köşegenel olarak vücut tercih edilmeyen tarafa doğru salınır ve fırlatılan topun gidişi izlenir			
Beceri Toplam Puan						
El Altından Top Yuvarlama 	3-6 yaş arasındaki çocuklar için bir tenis topu, 7-10 yaş arasındaki çocuklar için yumuşak top, iki adet trafik konisi, işaretleme bandı ve 7.50 m.lik açık bir alan	Duvarın önünde iki adet trafik konisi ile 1.50 m. genişlikte bir kale oluşturulur. Ayrıca duvardan 6.00 m. uzaklıktaki zemin üzerine bir parça bant tutturulur. Çocuğa topu iki koni arasında geçirerek duvara doğru yuvarlaması söylenir. Uygulama ikinci kez tekrarlanır.	1-Göğüs konilerle karşı karşıya ve tercih edilen el vücudun arkasında, aşağıda ve geride sallanır			
			2-Konilere doğru tercih edilen elin zıt istikametindeki ayakla ileri doğru adım atma			
			3-Vücutu alçaltmak için dizler bükülür			
			4-10 cm yükseklikten daha fazla sektirme yapmasın diye top zemine yakın bırakılır			
Beceri Toplam Puan						
Nesne Kontrol Beceri Alt Testi Puan Toplamı						

Ek-7 BKMGT-2 Tanımlayıcı Bilgiler ve Toplam Puanlama Formu

ADI SOYADI:		Okul	_____
CİNSİYET: <u>Kız</u> <u>Erkek</u>		Sınıf:	_____
Yıl Ay Gün		Test Nedeni	-
Test Zamanı		Uygulayıcı	_____
Doğum Tarihi		Uygulayıcının	_____
		Görevi	_____
Yaş			

BÖLÜM II TEST PUAN TOPLAMI

İlk Test				İkinci Test		
	Toplam Ham Puan	Standart Puan	Yüzde	Toplam	Standart	
				Yüzde Puan	Puan	
Yer değiştirme	_____			Nesne		
Nesne Kontrol				Standart Puanların Toplamı		-
		Standart Puanların Toplamı				
		BKMGT-2:				
				BKMGT-2:		

Ek-8 Ebeveyn Görüşlerine Yönelik Sorular

Görüşme formunda yer alan sorular şu şekildedir.

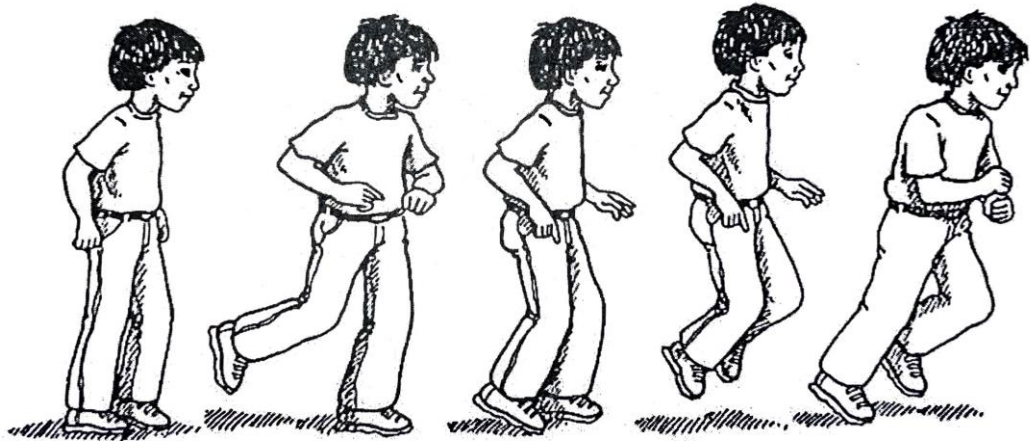
1. Çocuğunuza gün içerisinde zaman ayırabiliyor musunuz?
 - a. Zaman ayırabiliyorsanız beraber ne tür etkinlikler yapıyorsunuz?
 - b. Bu etkinliklerin süresi ortalama ne kadardır?
2. Çocuğunuz evde oyun oynuyor mu?
 - a. Ev içerisinde ne tür oyunlar oynamaktadır?
 - b. Ev içerisinde oyun oynarken oynamayı tercih ettiği biri var mı yoksa yalnız oynamayı mı tercih ediyor?
3. Çocuğunuz dışarıda (sokakta, bahçede vb.) oyun oynuyor mu?
 - a. Dışarıda ne tür oyunlar oynamaktadır?
 - b. Dışarıda günlük ortalama oynama süresi ne kadardır?
4. Çocuğunuzun hareket eğitimi ve sportif etkinlik ihtiyacı konusundaki düşünceleriniz nelerdir? Bu ihtiyacı nasıl karşılamaktasınız?
5. Çocuğunuzun hareket eğitimi ve sportif etkinlik ihtiyacını karşılama konusunda karşınıza çıkan engeller/ sorunlar var mıdır? Varsa bunlar nelerdir? (Maddi, zaman, çevresel imkanlar, motivasyon, dersler, teknoloji gibi.)
6. Çocuğunuz organize edilmiş sportif bir kursa ya da etkinliğe katılıyor mu?
 - a. Kursun ya da etkinliğin içeriği nedir?
 - b. Katılıyor ise etkinliğe başlama yaşı kaçtır?
 - c. Etkinliğe devam etme süresi haftada ne kadardır?
7. Kardeşler arasında organize edilmiş sportif bir kursa ya da etkinliğe katılan var mı?
 - d. Kursun ya da etkinliğin içeriği nedir?
 - e. Katılıyor ise etkinliğe başlama yaşı kaçtır?
 - f. Etkinliğe devam etme süresi haftada ne kadardır?
8. Salgın dönemi çocuklarınız ile yaptığınız harekete yönelik etkinlikleri etkiledi mi?
 - a. Etkilediyse salgın öncesi ve sonrası ne gibi değişiklikler oldu?
9. Fiziksel aktivite / spor yapar mısınız?
 - a. Yapıyorsanız, yapılan aktivite/spor ne tür bir etkinliktir?
 - b. Yaptığınız aktivitelere çocuklarınız da katılır mı?
 - c. Bu aktivite/spor yapma süresi ne kadardır?

**Ek-9 BKMGT-2Yer değiştirme Becerilerin ve Nesne Kontrol Becerilerin
Gösterimi**

Koşu

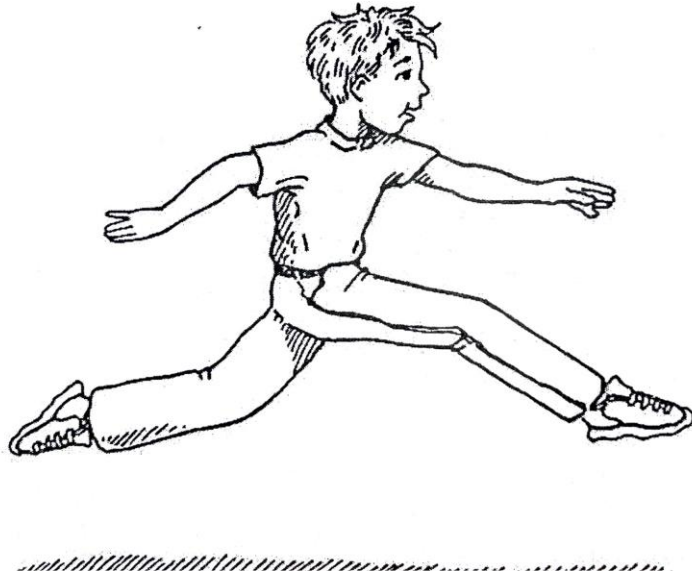
At Yürüyüşü

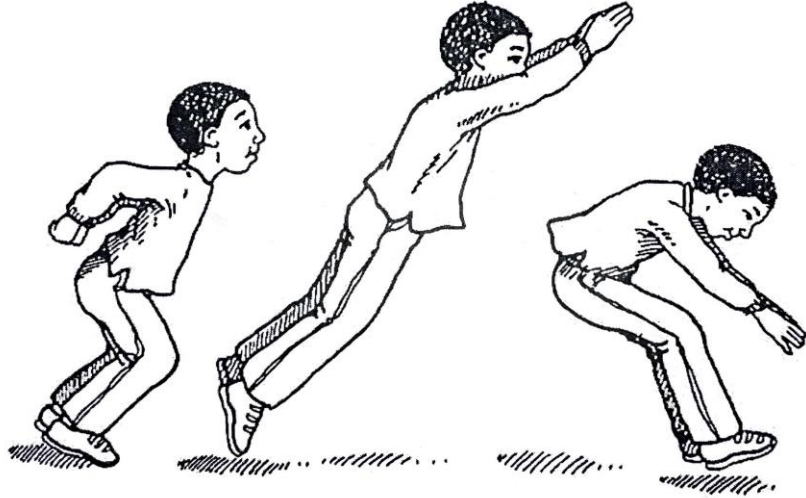
Tek Ayak Üzerinde Sıçrama

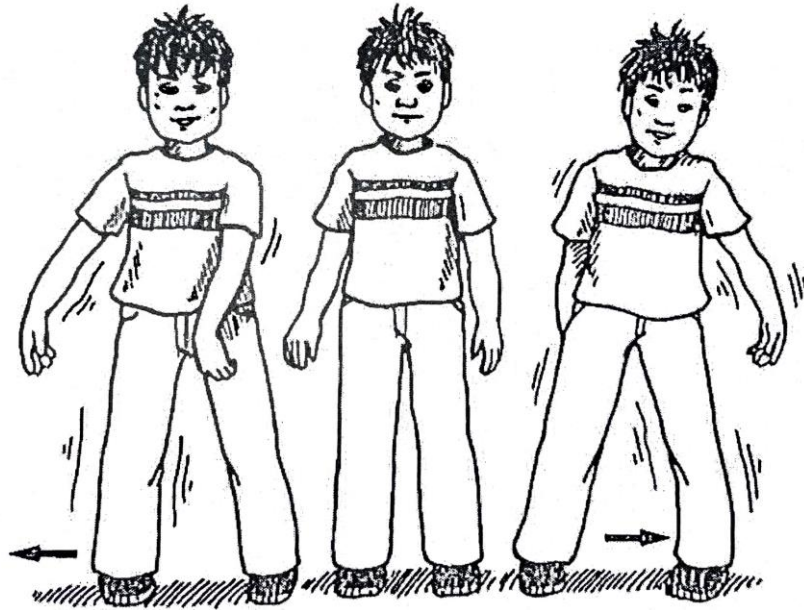
Sıçrayarak Atlama

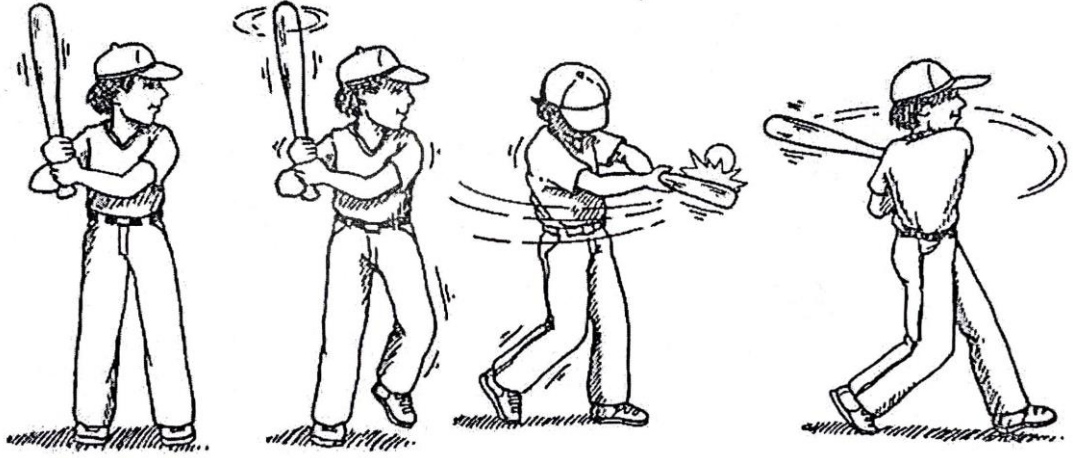
Yatay Atlama

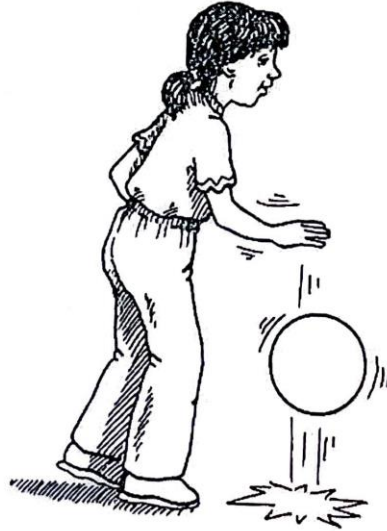
Yana Kayma

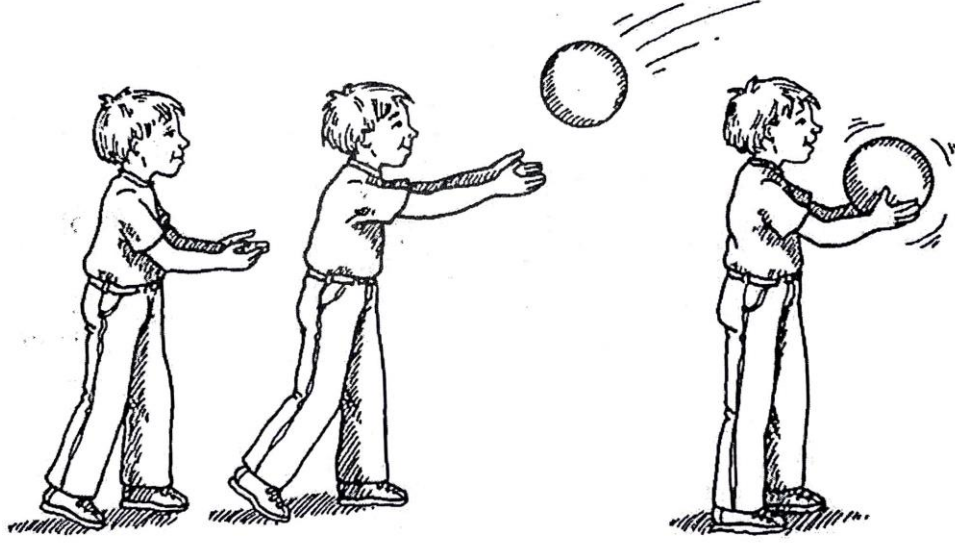
Duran Topa Vurma

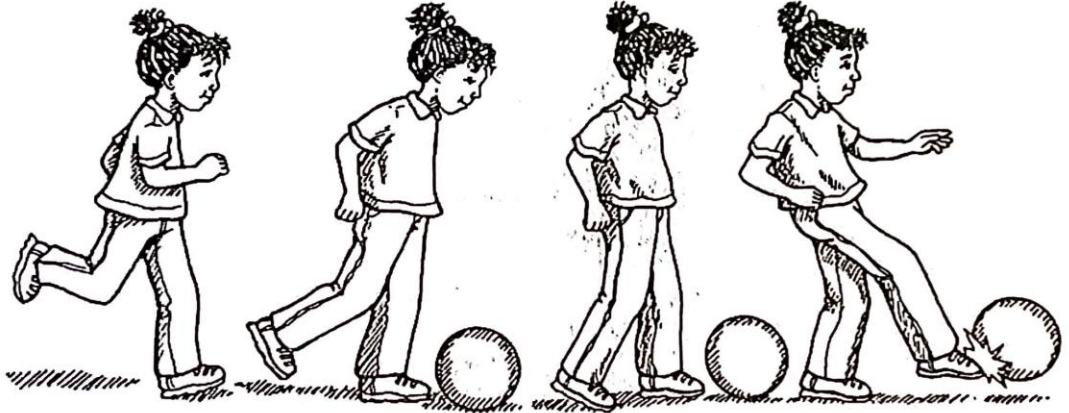
Top Sektirme

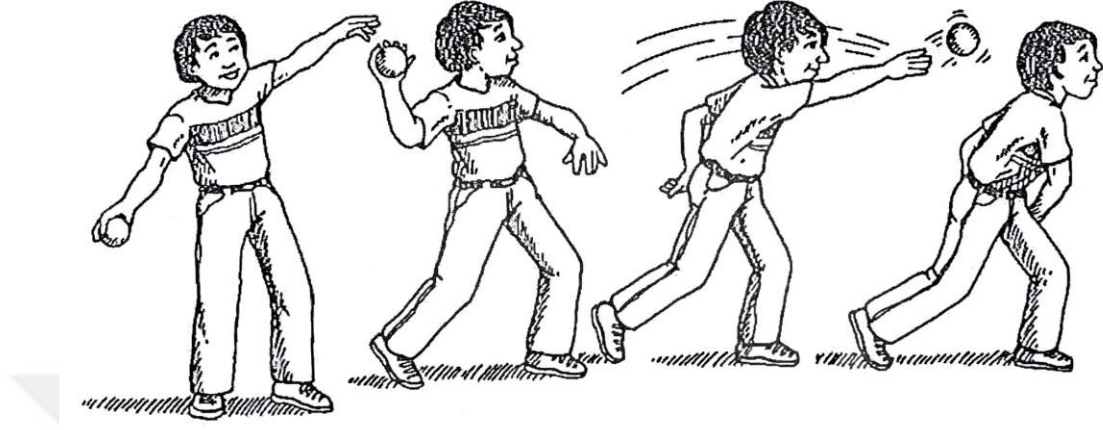
Yakalama

Topa Ayakla Vurma

El Üzerinden Top Fırlatma

El Altından Top Yuvarlama

